അദ്ധ്യായം 37. ഭാഷാസാഹിത്യം

# കേരളസാഹിത്യചരിത്രം III

ഉള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വര അയ്യർ

# കേരളസാഹിത്യചരിത്രം ഭാഗം III

ഉള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വര അയ്യർ

(മലയാളം: സാഹിത്യചരിത്രം)

First published in print media 1953.

The electronic versions have been released under the provisions of Creative Commons Attribution By Share Alike license for free download and usage.

The electronic versions were generated from sources marked up in LaTeX in a computer running GNU/LINUX operating system. PDF was typeset using XeTeX from TeXLive 2020. The base font used was traditional script of Rachana, contributed by KH Hussain, et al. and maintained by Rachana Institute of Typography. The font used for Latin script was Linux Libertine developed by Philipp H. Poll.

The production infrastructure of River Valley Technologies has been made use of in the production of these digital editions.

Cover: Shakuntala, (she looks back at her lover, pretending to remove a thorn from her foot), an oil painting by Raja Ravi Varma. The image is taken from Wikimedia Commons and is gratefully acknowledged.

**Sayahna Foundation**
JWRA 34, Jagathy, Trivandrum, India 695014
URL: www.sayahna.org

# ഉള്ളടക്കം

37 ഭാഷാസാഹിത്യം . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . 1
1 ദേശചരിത്രം . . . . . . . . . . . . . . 2
2 പൂർവ്വാർദ്ധത്തിലെ സാഹിത്യം . . . . 3
3 ഉണ്ണായിവാരിയർ . . . . . . . . . . 4
4 കൃതികൾ . . . . . . . . . . . . . . 5
5 ഗിരിജാകല്യാണം ഗീതപ്രബന്ധം . . 6
6 നളചരിതം കഥകളി . . . . . . . . 7
7 സുഭദ്രാഹരണം . . . . . . . . . . . 8
8 മാർത്താണ്ഡവർമ്മ...ആശ്രിതന്മാർ . . 9
9 രാമപുരത്തു വാരിയർ . . . . . . . . 10
10 കൃതികൾ . . . . . . . . . . . . . . 11
11 വഞ്ചിപ്പാട്ടുകൾ . . . . . . . . . . . . 12
12 കുചേലവൃത്തം . . . . . . . . . . . . 13
13 ഭാഷാഷ്ടപദി . . . . . . . . . . . . . . 14
14 ലഘുഭാഷ—അമരകോശവ്യാഖ്യ . . . 15
15 നൈഷധം തിരുവാതിരപ്പാട്ട് . . . . . 16
16 ഐരാവണവധം തുള്ളൽ . . . . . . 17
17 പ്രഭാതകീർത്തനം . . . . . . . . . . 18
18 വ്യാസോൽപത്തി വഞ്ചിപ്പാട്ട് . . . . 19
19 വില്വാദ്രിമാഹാത്മ്യം കിളിപ്പാട്ട് . . . . 20
20 കിളിമാനൂർ രവിവർമ്മ
കോയിത്തമ്പുരാൻ . . . . . . . . . . 21
21 കംസവധം . . . . . . . . . . . . . 22
22 അനന്തപുരമാഹാത്മ്യം കുമ്മി . . . . . 23
23 മറ്റുചില തെക്കൻകഥകളികൾ . . . . 24
24 ദേവരാജസുരി . . . . . . . . . . . . 25
25 ബാലമാർത്താണ്ഡവിജയം . . . . . . 26
26 നാടകത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം . . . . . . 27
27 കൃഷ്ണശർമ്മാ . . . . . . . . . . . . . 28
28 ശങ്കരകവി . . . . . . . . . . . . . . 29
29 കടത്തനാട്ടു തമ്പുരാൻ . . . . . . . 30
30 ഇരട്ടക്കുളങ്ങര രാമവാരിയർ . . . . . 31
31 കിരാതം ആട്ടക്കഥ . . . . . . . . . . 32
32 നളചരിതം തിരുവാതിരപ്പാട്ട് . . . . . 33
33 ചേലപ്പറമ്പു നമ്പൂരി . . . . . . . . 34
34 പാട്ടുണ്ണി ചരിതം . . . . . . . . . . . 35
35 മാർത്താണ്ഡമാഹാത്മ്യം കിളിപ്പാട്ട് . . 36
36 ശ്രീധരൻ നമ്പൂരി . . . . . . . . . . . 37
37 കാർത്തികതിരുനാൾ രാമവർമ്മ
മഹാരാജാവ് . . . . . . . . . . . . 38
38 കൃതികൾ . . . . . . . . . . . . . . 39
39 ബാലരാമഭരതം . . . . . . . . . . . 40
40 ആട്ടക്കഥകൾ . . . . . . . . . . . . 41
41 ആട്ടക്കഥകളിലെ കവിതാരീതി . . . . 42
42 അശ്വതിതിരുനാൾ ഇളയതമ്പുരാൻ . 43
43 വഞ്ചീശസ്തവം . . . . . . . . . . . 44
44 ആട്ടക്കഥകൾ . . . . . . . . . . . . 45
45 പദങ്ങളും ദണ്ഡകങ്ങളും . . . . . . . 46
46 ശ്രീപത്മനാഭകീർത്തനം . . . . . . . 47
47 ഗോവിന്ദകവി . . . . . . . . . . . . 48
48 ഭാരതം കഥ . . . . . . . . . . . . . 49
49 ദേവരാജഭട്ടൻ . . . . . . . . . . . . 50
50 ഗുരുവായുപുരേശസ്തുതി . . . . . . . 51
51 രാമായണശതകം . . . . . . . . . . . 52
52 സുഖബോധിനി . . . . . . . . . . . 53
53 സാരസംഗ്രഹണം . . . . . . . . . . . 54

# — 37 —

# ഭാഷാസാഹിത്യം

(ക്രി. പി. പതിനെട്ടാം ശതകം, പൂർവാർദ്ധം)

# 1 ദേശചരിത്രം

കൊല്ലം പത്താം ശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ കേരളത്തിലെ അതിപ്രധാനമായ രാഷ്ട്രസംഭവം 905 മുതൽ 933 വരെ തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യം പരിപാലിച്ച അനിഴംതിരുനാൾ മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ ദിഗ്വിജയമാകുന്നു. മാർത്താണ്ഡവർമ്മ അന്നു തോവാളമുതൽ ഇടവാവരെമാത്രം വ്യാപിച്ചിരുന്ന തന്റെ രാജ്യത്തിലെ അന്തശ്ഛിദ്രങ്ങൾക്ക് അമർച്ചവരുത്തി, ആറ്റിങ്ങൾ, നെടുമങ്ങാട്ട്, കൊട്ടാരക്കര, കൊല്ലം, കായംകുളം, അമ്പലപ്പുഴ, തെക്കുംകൂർ, വടക്കുംകൂർ എന്നീ സംസ്ഥാനങ്ങൾ അതിൽ ലയിപ്പിച്ച് തിരുവിതാംകൂറിന്റെ ശക്തി അത്ഭുതാവഹമായി വർദ്ധിപ്പിച്ചു. അതോടു കൂടി കേരളത്തിലെ സകല രാജാക്കന്മാരും ഭയപ്പെട്ടിരുന്ന ലന്തക്കാരെ കുളച്ചൽത്തുറമുഖത്തുവച്ചു 916-ൽ നിശ്ശേഷം പരാജിതരാക്കുകയും 929-ൽ അവരെക്കൊണ്ടു തനിക്ക് എല്ലാവിധത്തിലും ലാഭകരമായ ഒരു ഉടമ്പടിയിൽ ഒപ്പുവയ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ ഉടമ്പടിനിമിത്തം അവർക്കു കേരളത്തിൽ 80 വർഷങ്ങളോളം നീണ്ടുനിന്നിരുന്ന അപ്രതിമമായ പ്രാബല്യം അസ്തമിതപ്രായമായി. 932-ൽ നടന്ന പ്ലാസിയുദ്ധത്തിനുമുൻപു താരതമ്യേന നിസ്സാരന്മാരായിരുന്ന ഇംഗ്ലീഷ് ഈസ്റ്റിൻഡ്യാക്കമ്പനിക്കാർ രാമായണസങ്ഗ്രഹകാരനായ രവിവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ മാതാവായ ഉമയമ്മറാണിയുടെ അനുവാദം നേടി അഞ്ചുതെങ്ങിൽ ഒരു കോട്ടകെട്ടി പണ്ടകശാലസ്ഥാപിച്ചു കച്ചവടം നടത്തിവന്നിരുന്നു. അമാനുഷമായ ദീർഘദർശനത്തോടു കൂടി മാർത്താണ്ഡവർമ്മ അവരുമായുള്ള സഖ്യം ദൃഢീകരിച്ച് സൗഹാർദ്ദം വികസിപ്പിച്ചു. കോഴിക്കോട്ടു സാമൂതിരിപ്പാട്ടിലെ ആക്രമണങ്ങളിൽനിന്നു കൊച്ചിയെ രക്ഷിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി 932-ആമാണ്ട് ആ രാജ്യവുമായി ഒരു സന്ധിയിലേർപ്പെട്ടു അതിന് അഭയം നല്കി. 925 മകരം 5-ആം൹ അന്നു തോവാള മുതൽ മീനച്ചിൽവരെയും പരന്നുകിടന്നിരുന്ന തിരുവിതാംകൂർ, കുലദൈവതമായ ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്കു തൃപ്പടിദാനം ചെയ്തു ശ്രീപത്മനാഭദാസനെന്നുള്ള വിനീതോപാധി സ്വീകരിച്ചു. ഇന്നും തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാക്കന്മാരുടെ ബിരുദാവലിയിൽ അത് അഗ്രിമസ്ഥാനം അലങ്കരിക്കുന്നു.

933-ൽ അവിടുത്തെ ഭാഗിനേയനായ രാമവർമ്മമഹാരാജാവു രാജ്യഭാരം ആരംഭിച്ചു. മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവ് ഒരു കലാപോഷകനും വിദ്വൽപ്രണയിയുമായിരുന്നു എങ്കിലും രാമവർമ്മമഹാരാജാവ് തിരുവിതാംകൂർ ഭരിച്ച നാല്പതു വർഷങ്ങൾക്കിടയിൽ സംഗീതസാഹിത്യങ്ങൾക്കും ഇതരകലകൾക്കും സിദ്ധിച്ച പ്രോത്സാഹനം അഭ്രുതപൂർവ്വമായിരുന്നു എന്നുതന്നെ പറയേണ്ടതാണ്. തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു സംസ്കൃതത്തിലും ഭാഷയിലും സ്വയം കവനം ചെയ്തിരുന്നതിനുപുറമേ നൃത്തഗീതാദിശാസ്ത്രങ്ങളിൽ നിഷ്ണാതതയും സമ്പാദിച്ചിരുന്നു. 938-ൽ അവിടുന്നു സാമൂതിരിയെക്കൊണ്ടു തിരുവിതാംകൂറിന് അഭിമാനകരമായ ഒരുടമ്പടി എഴുതിപ്പിടിപ്പിച്ചു. പറവൂരും ആലങ്ങാടും 939-ൽ അവിടുത്തേയ്ക്കു കീഴടങ്ങി. 958-ൽ വിജിഗീഷുവായ ടിപ്പുസുൽത്താൻ മൈസൂറിൽനിന്നു മലബാറിലേയ്ക്കു കടന്നു പാലക്കാട്ട് മുതലായ പല പ്രദേശങ്ങളും കൈവശപ്പെടുത്തി. ടിപ്പുവിന്റെ മതപരിവർത്തനസംരംഭങ്ങളിൽ ഭയവിഹ്വലന്മാരായ ഹിന്ദുക്കൾ – ആരാജം, ആരജകം – അവിടെനിന്നു കൂട്ടംകൂട്ടമായി തിരുവിതാംകൂറിലേക്ക് ഓടിപ്പോവുകയും ആ അഭയാർത്ഥികളെയെല്ലാം അനാഥരക്ഷകനായ മഹാരാജാവ് അചഞ്ചലനായി, അകുതോഭയനായി പരിപാലിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇംഗ്ലീഷുകാരും ടിപ്പുവുമായി മംഗലാപുരത്തു വച്ചുണ്ടായ സന്ധിയോടു കൂടി ആ വിപത്തിൽനിന്നു കേരളം വിമുക്തമായെങ്കിലും തജ്ജന്യമായ സമാശ്വാസം അല്പകാലത്തേക്കുമാത്രമേ നിലനിന്നുള്ളൂ. 963-ൽ ടിപ്പു ഒരു അധൃഷ്യമായ സൈന്യവ്യൂഹത്തോടു കൂടി മലബാറിൽ പിന്നെയും കടന്നു പല അക്രമങ്ങളും പ്രവർത്തിച്ചുതുടങ്ങി. മലബാറിലും കൊച്ചിയിലുമുള്ള ഹിന്ദുക്കൾ.

> "ജിത്വാ ഹല്ലോഹലേശം യവനവരയുതഃ
> കോലഭൂപാലമൗലിം
> ഹൃത്വാർത്ഥാനേതദീയാനപി പുരളിപതിം
> ശൈലപാഥോധിനാഥം
> ധിക്കുർവൻ മാടഭൂപം സദസി നിജഭടൈ-
> സ്സാകമാസ്തേ തുരുഷ്കഃ
> കാർത്താന്തീം ഗന്തുകാമോ ദിശമഖിലജനാൻ
> പാഹി വഞ്ചിക്ഷിതീശ"

എന്നു മുറയിട്ടുകൊണ്ടു തിരുവിതാംകൂറിലേക്കു സഹസ്രോപസഹസ്രമായി പലായനംചെയ്തു. പ്രസിദ്ധവിദുഷിയായ കോഴിക്കോട്ടു മനോരമത്തമ്പുരാട്ടിയും അക്കാലത്താണ് തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവിനെ അഭയം പ്രാപിച്ചത്. 964 ധനു 18-ആം൹ മഹാരാജാവിന്റെ ഒരു ചെറിയ സൈന്യം തിരുവിതാംകൂറിന്റെ വടക്കേ അതിർത്തിയായ നെടുങ്കോട്ടയിൽവെച്ചു ടിപ്പുവിനെ തോല്പിക്കുകയും അദ്ദേഹത്തെ എന്നെന്നേയ്ക്കും പങ്ഗുവാക്കി തിരിച്ചയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. വീണ്ടും ടിപ്പു തിരുവിതാംകൂറിനെ ആക്രമിക്കുന്നതിനു വന്നുവെങ്കിലും തന്റെ രാജധാനിയായ ശ്രീരങ്ഗപട്ടണത്തെ കീഴടക്കുവാൻ ബ്രിട്ടീഷ് ഗവർണ്ണർജനറലായ കോറൺവാലീസ് പ്രഭു പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതായി അറിഞ്ഞ് ആശാഭങ്ഗത്തോടു കൂടി തിരിച്ചുപോകയാണുണ്ടായത്. കേരളത്തിലെ ഭിന്നഭാഗങ്ങളിൽ താമസിച്ചിരുന്ന വിദ്വാന്മാർ ടിപ്പുവിന്റെ കലാപകാലത്തു തിരുവിതാംകൂറിൽ സമ്മേളിക്കുന്നതിന് ഇടവരികയും, മുൻപുതന്നെ പണ്ഡിതപക്ഷപാതിയായിരുന്ന രാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ പുരസ്കാരത്തിന് അവരെല്ലാവരും ദേശമതഭേദമോ സ്ത്രീപുംസഭേദമോ കൂടാതെ പാത്രീഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. 971-ൽ ഇംഗ്ലീഷ് ഈസ്റ്റിൻഡ്യാക്കമ്പനിക്കാരുമായി ശാശ്വതവും വിദൂരവ്യാപിയുമായ ഒരു സന്ധിയിൽ അവിടുന്ന് ഏർപ്പെട്ടു. മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ കാലത്ത് അമ്പലപ്പുഴ ഭരിച്ചിരുന്ന ചെമ്പകശ്ശേരിത്തമ്പുരാനും ടിപ്പുവിന്റെ കാലത്തു പാലക്കാട്ടു രാജാവായിരുന്ന ഇട്ടിക്കോമ്പിയച്ചനും 971-ൽ തീപ്പെട്ട കൊച്ചി ശക്തൻതമ്പുരാന്റെ പിൻവാഴ്ചക്കാരായിരുന്ന രാമവർമ്മ മഹാരാജാവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുജൻ വീരകേരളവർമ്മ മഹാരാജാവും സാഹിത്യാഭിവൃദ്ധിയിൽ അത്യന്തം തൽപരന്മാരായിരുന്നു.

986 ഇടവത്തിൽ അന്നു ബ്രിട്ടീഷ് റസിഡണ്ടായിരുന്ന കർണ്ണൽ ജോൺ മൺറോ തിരുവിതാംകൂറിലെ മന്ത്രിപദംകൂടി കയ്യേറ്റു; 987-ൽ അദ്ദേഹം കൊച്ചിയിലേയും ദിവാൻജിയായി. 994-ൽ ഉദ്യോഗമൊഴിഞ്ഞു പോകുന്നതിനുമുൻപു രണ്ടു രാജ്യങ്ങളിലും അദ്ദേഹം പല പുതിയ പരിഷ്കാരപദ്ധതികൾ ഏർപ്പെടുത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭരണകാലത്തുതന്നെയാണ് തിരുവിതാംകൂറിലും കൊച്ചിയിലും നാട്ടുഭാഷാവിദ്യാഭ്യാസവിഷയത്തിൽ സർക്കാറിന്റെ ദൃഷ്ടി പതിഞ്ഞത്. 992 ഇടവം 19-ആം൹ തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജ്ഞി ഗൗരി പാർവതീ ബായി അതു സംബന്ധിച്ചു ഒരു നീട്ടിനു തുല്യം ചാർത്തി. അതിൽ "പണ്ടാരവകയിൽനിന്നു ശമ്പളവും കൊടുത്തു വാധ്യാന്മാരെ ആക്കി പിള്ളരെ എഴുത്തും കണക്കും പഠിപ്പിച്ചു പ്രാപ്തിയാക്കിയാൽ ഓരോ ഉദ്യോഗങ്ങൾക്കും കണക്കെഴുത്തിനും ഉപകാരമായിട്ടും രാജ്യത്തേക്കു യശസ്സും കീർത്തിയും ധർമ്മവും അഭിവൃദ്ധിയായിട്ടും വരുന്നതാകകൊണ്ട് ആ വകയ്ക്കു മലയാണ്മ അക്ഷരവും വ്യുല്പത്തിയും ജ്യോതിഷവും വശം ഒള്ളതിൽ ഒരാളിനേയും തമിഴും കണക്കും വശം ഒള്ളതിൽ ഒരാളിനേയും ഇതിന്മണ്ണം ഓരോ സ്ഥലത്തേക്കു രണ്ടു വാധ്യാന്മാർ വീതം ആക്കി" നടത്തിക്കുന്നതിനു വേണ്ട വ്യവസ്ഥയുണ്ടായിരുന്നു. 993-ആമാണ്ട് അതുപോലെയുള്ള ഒരേർപ്പാട്ട് കൊച്ചിയിലും നടപ്പിലാകുകയും അതിന്റെ ഫലമായി മുപ്പത്തിമൂന്നു മലയാം പള്ളിക്കൂടങ്ങൾ അവിടെ ആവിർഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. ക്രി. പി. 1816-ൽ കോട്ടയത്തും 1819-ൽ നാഗർകോവിലിലും സ്ഥാപിതങ്ങളായ സെമിനാരികളിൽ ഇംഗ്ലീഷുവിദ്യാഭ്യാസത്തിനും വേണ്ട സംവിധാനമുണ്ടായിരുന്നു. തിരുവനന്തപുരത്തു ക്രിസ്ത്യൻ ഡേവിഡ് സ്കൂൾ എന്ന പേരിൽ ഒരു ഇംഗ്ലീഷുപള്ളിക്കൂടം 1821-ൽ ഉൽഘാടിതമായി. കൊച്ചി മട്ടാഞ്ചേരിയിൽ 1812-ൽ ജെ. ഡാസൺ എന്നൊരു മിഷണറി ഇദംപ്രഥമമായി ഒരു ഇംഗ്ലീഷുപള്ളിക്കൂടം നടത്തിത്തുടങ്ങി. അങ്ങനെ ഈ രണ്ടു രാജ്യങ്ങളിലും ആംഗ്ലേയഭാഷാഭ്യസനം പത്താം ശതകത്തിൽത്തന്നെ ആരബ്ധമായി.

## 2 പൂർവ്വാർദ്ധത്തിലെ സാഹിത്യം

പത്താം ശതകം തുടങ്ങി കേരളീയകവികൾ പ്രായേണ സംസ്കൃതഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കു പുറമേ ഭാഷാഗ്രന്ഥങ്ങളും നിർമ്മിച്ചുവന്നു. അതിനാൽ സംസ്കൃതഗ്രന്ഥങ്ങളേയും ഭാഷാഗ്രന്ഥങ്ങളേയും വേർതിരിച്ചു വിഭിന്നാധ്യായങ്ങളിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിന് ഇതിനുമേൽ പ്രയാസമുണ്ട്. തന്നിമിത്തം ആ പരിപാടി ഇനി അനുവർത്തിക്കണം എന്നുദ്ദേശിക്കുന്നില്ല.

# 3 ഉണ്ണായിവാരിയർ – ദേശം

കൊച്ചി രാജ്യത്തിലെ പരമപാവനങ്ങളായ വൈഷ്ണവ ദേവാലയങ്ങളിൽ ഒന്നാണ് ഇരിങ്ങാലക്കുട കൂടൽമാണിക്യക്ഷേത്രം. അതിന്റെ തെക്കേ ഗോപുരത്തോട് അടുത്തു സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന അകത്തുട്ടുവാരിയത്തായിരുന്ന ഉണ്ണായിവാരിയരുടെ ജനനം എന്നാണ് 1100-ആമാണ്ട് എന്റെ അന്വേഷണത്തിൽ ലഭിച്ച അറിവ്. അകത്തുട്ടുവാരിയം ഇപ്പോഴുമുണ്ട്. അവിടെ അക്കാലത്തു തെക്കേ വാരിയമെന്ന പേരിൽ മറ്റൊരു വാരിയം കൂടി ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും ആ വാരിയത്തെ ഒരങ്ഗമായിട്ടാണ് നമ്മുടെ മഹാകവി ജനിച്ചതെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണത്തോടുകൂടി തെക്കേവാരിയം അന്യംനിന്നുപോകയാൽ അതിലെ വസ്തുവകകൾ അകത്തുട്ടുവാരിയത്തേക്ക് അടങ്ങിയെന്നും ഒരു പക്ഷാന്തരമുണ്ട്. അതിനെപ്പറ്റി ക്ലപ്തമായി ഒന്നും പറവാൻ നിവൃത്തിയില്ലെങ്കിലും കൂടൽമാണിക്യക്ഷേത്രത്തിൽ മാലകെട്ടുപ്രവൃത്തിയുള്ള വാരിയന്മാരുടെ കുടുംബം ഒന്നുമാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ എന്നും ആ കുടുംബത്തിലെ രണ്ടു ഗൃഹങ്ങളാണ് തെക്കേ വാരിയവും അകത്തുട്ടുവാരിയവും എന്നും പ്രസ്താവിക്കാൻ കഴിയും. തെക്കേടത്തുവാരിയമായിരിക്കാം മൂലകുടുംബം.

> “അപി ച മമ ദയിതാ കളിയല്ലനതിചിരസൂതാ
> പ്രാണൻ കളയുമതിവിധുരാ; എന്നാൽ
> കുലമിതഖിലവുമറുതിവന്നിതു”

എന്ന നളചരിതത്തിലെ ഹംസവാക്യത്തിൽ കവിക്ക് അറംപറ്റിപ്പോയിട്ടുണ്ടെന്നും ഉണ്ണായിയുടെ കാലത്തിനുശേഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ തറവാടു നിസ്സന്തതിയായി എന്നും, തന്നിമിത്തം തൃശ്ശിവപേരൂരിനു സമീപം കുട്ടനെല്ലൂർ ദുർഗ്ഗാക്ഷേത്രത്തിനു കിഴക്കുള്ള പടിഞ്ഞാറേപ്പാട്ടുവാരിയത്തെ ഒരു വാരിയർ അകത്തുട്ടുവാരിയത്തിന്റെ അവകാശിയായിത്തീർന്നു എന്നും ഒരൈതിഹ്യമുണ്ട്. അത് അകത്തുട്ടുവാരിയത്തിൽ പരമ്പരാഗതമായുള്ള ഐതിഹ്യങ്ങളിൽ ഒന്നാകയാൽ അവിശ്വസനീയമല്ല; അറത്തിന്റെ കാര്യം നമുക്കു വിട്ടുകളയുകയും ചെയ്യാം. കുട്ടനെല്ലൂർ പടിഞ്ഞാറേപ്പാട്ടുവാരിയത്താണ് ഉണ്ണായി ജനിച്ചതെന്നും അദ്ദേഹത്തിന് ഇമ്പാളു എന്നുകൂടി പേരുള്ള ഉണ്ണൂലിവാരസ്യാർ എന്ന ഒരു വന്ധ്യയായ ഭാഗിനേയിയുണ്ടായിരുന്നു എന്നും, ആ ഭാഗിനേയിയെ വിവാഹംചെയ്തത് ഇരിങ്ങാലക്കുട വാരിയത്തെ ഒരു വാരിയരായിരുന്നു എന്നും, പടിഞ്ഞാറേപ്പാട്ടുകുടുംബം അന്യംനിന്നതിനുമേൽ കുട്ടനെല്ലൂരിലെ കഴകപ്രവൃത്തി ഇരിങ്ങാലക്കുടവാരിയത്തേക്കു കിട്ടി എന്നും തൃശ്ശൂരിനടുത്തുള്ള ചില ഗ്രാമവൃദ്ധന്മാർ പറയുന്നു. എന്നാൽ ആ ഐതിഹ്യത്തിന്റെ യാഥാർത്ഥ്യം ഇരിങ്ങാലക്കുടക്കാർ നിഷേധിക്കുന്നതിനാലും മറ്റും അതു കേവലം ദേശാഭിമാനപ്രേരിതമായ ഒരു കെട്ടുകഥയാണെന്ന് എനിക്കു തോന്നുന്നു.

## കാലം: എട്ടാം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധമോ?

ഉണ്ണായി വാരിയരുടെ ജീവിതകാലത്തെപ്പറ്റി പല മതങ്ങളും ഉത്ഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുള്ള ‘രാമപഞ്ചശതി’ എന്ന സംസ്കൃതകൃതിയിൽ നാല്പത്തൊൻപതാം ദശകത്തിൽ

> ‘ബുധോ വാ മൂഢോ വാസ്ത്വിഹ കവയിതാ,
> സ്യാൽകിമിയതാ?
> ശ്രുതാ വാല്മീകീയാദ്രഘുപതികഥാ യേന ഹി യഥാ,
> തഥേയം തസ്യാ യദ്യനുകലനകാലേ പരിണമേൽ
> പ്രസത്ത്യൈ ശ്രോതൄണാം ഫലമിദമൃതേ കിം കവി
> കൃതേ?”

എന്നൊരു ശ്ലോകമുണ്ട്. അതിലെ “പരിണമേൽ പ്രസത്ത്യൈ” എന്ന വാചകം ഗ്രന്ഥസമാപ്തിയുടെ അനുകലന കാലമായ കലിദിനത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു എങ്കിൽ ആ ഗ്രന്ഥം കവി 798 ഇടവം 11-ആംനു നിർമ്മിച്ചതായി ഊഹിക്കേണ്ടിവരും. എന്നാൽ അവിടെ കലിസൂചനയുണ്ടെന്നുള്ളതിനു തെളിവൊന്നുമില്ല. അകത്തുട്ടു ശങ്കരവാരിയരുടെ നിർദേശമനുസരിച്ച് 1040-ആമാണ്ടിടയ്ക്കു രാമപഞ്ചശതിക്ക് ഒരു സംസ്കൃത വ്യാഖ്യാനം രചിച്ച രാമൻനമ്പിടി അങ്ങനെ പ്രസ്താവിക്കുന്നില്ല. പക്ഷേ നളചരിതം കഥകളിയിലെ പദങ്ങളുടെ നിർമ്മാണരീതി പരിശോധിച്ചാൽ അതു കപ്ലിങ്ങാട്ടു നമ്പൂരി അഭിനയ സമ്പ്രദായം പരിഷ്കരിച്ചതിനുമേലുണ്ടായ ഒരു കൃതിയെന്നല്ലാതെ തോന്നുന്നതല്ല. എന്നുതന്നെയുമല്ല കഥകളി പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവായ കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാനെയും ഉണ്ണായിയേയും സമകാലികന്മാരാക്കുവാനും നിർവ്വാഹമില്ല. അതിനാൽ ഈ വിഷയത്തെപ്പറ്റി നിഷ്കൃഷ്ടമായുള്ള വിചിന്തനത്തിന്റെ ഫലമായി ഞാൻ ഇപ്പോൾ തീർച്ചപ്പെടുത്തുന്നത് “പരിണമേൽ പ്രസത്ത്യൈ” എന്ന വാചകത്തിൽ കലിസൂചനയില്ലെന്നും കവിയുടെ ജനനം എട്ടാം ശതകത്തിലായിരുന്നിരിക്കുവാൻ ഇടയില്ലെന്നുമാണ്.

## പത്താംശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാദ്ധമോ

ഉണ്ണായിവാരിയർ 925-ആമാണ്ടിടയ്ക്കു ജനിച്ചു എന്നും, 955-ആമാണ്ടിടയ്ക്കു തിരുവനന്തപുരത്തുപോയി കാർത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവിനെ മുഖം കാണിച്ചു എന്നും, അവിടെവെച്ചു കുഞ്ചൻനമ്പിയാരുമായി പരിചയപ്പെട്ടു എന്നും, ടിപ്പുവുമായുള്ള യുദ്ധത്തെപ്പറ്റി ചില മണിപ്രവാളശ്ലോകങ്ങളുണ്ടാക്കിയെന്നും, 987-ആമാണ്ടു 61-ആമത്തെ വയസ്സിൽ ഇരിങ്ങാലക്കുടവെച്ചു മരിച്ചു എന്നും, ഗോവിന്ദപ്പിള്ള സർവാധികാര്യക്കാർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മലയാളഭാഷാചരിത്രം ഒന്നാംപതിപ്പിലും, 915-ആണ്ടിടയ്ക്കാണ് വാരിയർ ജനിച്ചതെന്നും 940-ആമാണ്ടിടയ്ക്കാണ് മഹാരാജാവിനെ മുഖം കാണിച്ചതെന്നും രണ്ടാം പതിപ്പിലും പറയുന്നു. വാരിയർക്കു ഹരിഹരഭാഗവതർ എന്നൊരു ശിഷ്യനുണ്ടായിരുന്നു എന്നും ആ ഭാഗവതരുടെ ശിഷ്യനായിരുന്നു സംഗീതകലാപാരീണനും 1022-ആമാണ്ടു തീപ്പെട്ട തിരുവിതാംകൂർ സ്വാതി തിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെ സമകാലികനുമായ മൂവാറ്റുപുഴ രാമമംഗലത്തു ഗോവിന്ദമാരാരെന്നും വാരിയരുടെ ഭാഗിനേയിയായ ഉണ്ണൂലി വാരസ്യാർ 1026-ൽ തൃശ്ശൂർവെച്ചു തീപ്പെട്ട കൊച്ചി മഹാരാജാവിന്റെ നേത്യാരമ്മയായിരുന്ന രാമഞ്ചിറ മഠത്തിൽ ഇക്കാവമ്മയുടെ സഖിയായിരുന്നു എന്നുമാണ് മറ്റൊരു മതം. ഈ രണ്ടു മതങ്ങളനുസരിച്ചും വാരിയർ പത്താം ശതകത്തിന്റെ തൃതീയ പാദത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി വിചാരിക്കണം. എന്നാൽ അതിനു പ്രതിബന്ധമായി നില്ക്കുന്ന ചില അനിഷേധ്യങ്ങളായ തെളിവുകളുണ്ട്. ഉണ്ണായിയുടെ മരണത്തോടു കൂടി അകത്തുട്ടുവാരിയത്തേക്കു കുട്ടനെല്ലൂർ വാരിയത്തെ ഒരു വാരിയർ അവകാശിയായി എന്നു മുമ്പു പറഞ്ഞുവല്ലോ. അതിനു രണ്ടു തലമുറയ്ക്കുമേലാണ് ആ കുടുംബത്തിൽ സുപ്രസിദ്ധ ജ്യൌതിഷികനായ ഇട്ടുണ്ണിക്കണ്ട വാരിയർക്കു മൂപ്പു സിദ്ധിച്ചത്. ഇട്ടുണ്ണിക്കണ്ട വാരിയർ 998-ൽ തന്റെ പുത്രനായ പുത്തൻചിറ തൃപ്പക്കുടത്തു ശങ്കു വാരിയരെ അമ്മയോടുകൂടി അകത്തുട്ടുവാരിയത്തേയ്ക്കു ദത്തെടുത്തു. ആ ദത്തപത്രം ഇപ്പോഴുമുണ്ട്. എഴുപതിൽ ചില്വാനം വയസ്സു ജീവിച്ചിരുന്നതിനുമേൽ അദ്ദേഹം 1020-ൽ അന്തരിച്ചു. പിന്നീടു രാമൻ നമ്പിടിയെക്കൊണ്ടു പഞ്ചശതീസ്തോത്രം വ്യാഖ്യാനിപ്പിച്ച ജ്യോത്സ്യൻ ശംകുവാരിയർ മൂപ്പനാകുകയും അദ്ദേഹം എഴുപത്തിനാലു വയസ്സോളം ജീവിച്ചിരുന്ന് 1064-ൽ മരിക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ ഉണ്ണായിയുടെ കാലത്തിനും ഇട്ടുണ്ണിക്കണ്ടവാരിയരുടെ മൂപ്പിനുമിടയ്ക്കു മൂന്നു തലമുറകൾ കഴിഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ 975-ആമാണ്ടിടയ്ക്കല്ല, കവിയുടെ ദേഹവിയോഗമെന്നു സാമാന്യം ഉറപ്പിച്ചുതന്നെ പറയാം. കാർത്തിക തിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെ വാഴ്ചക്കാലത്ത് അദ്ദേഹം തിരുവനന്തപുരത്തുവെച്ചു നളചരിതം കഥകളി നിർമ്മിച്ചു എന്നു പറയുന്നതും നിർമ്മൂലമാണ്. ആ കഥകളിയുടെ ആരംഭത്തിലുള്ള ആറു വന്ദനശ്ലോകങ്ങൾ എനിക്കു കിട്ടുകയും അവ എം. ഹരിഹരശാസ്ത്രി ആ ഗ്രന്ഥത്തിനു രചിച്ച രസികകൗതുകം എന്ന വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ അവതാരികയിൽ ഞാൻ ഇദംപ്രഥമമായി പ്രസിദ്ധീകരിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ കവി യഥാക്രമം തൃപ്പൂണിത്തുറയപ്പനേയും കൊച്ചി മഹാരാജാക്കന്മാരുടെ കുലദേവതയായ പഴയന്നൂർ ഭഗവതിനേയും ഇരിങ്ങാലക്കുടത്തേവരേയും തൃശ്ശൂർ വടക്കുന്നാഥനേയും തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തു ശിവനേയും കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഭദ്രകാളിയേയും സ്തുതിക്കുന്നു. തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിയെ സ്മരിക്കുന്നതേയില്ല. ആദ്യത്തെ മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങളാണ് അടിയിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നത്.

> “ആനീലം പീതചേലം മണികനകമയൈർ-
> ഭൂഷിതം ഭൂഷണൗഘൈർ
> ല്ലക്ഷ്മീവക്ഷോജഭാസ്വദ്ഘുസൃണരസലസ-
> ദ്വക്ഷസം സുപ്രസന്നം
> ബിഭ്രാണം ശംഖചക്രേ നളിനമപി ഗദാം
> ചാരുദോർഭിഃ പുരാണം
> പൂർണ്ണത്രയ്യാലയേശം പുരുഷമഹമഹീ-
> ശാസനാസീനമീഡേ.
>
> കല്യാണം വിതനോതു വഃ
> പുരരിപോർദ്ദോരന്തരാളോല്ലസദ്-
> ഭസ്മോന്മർദ്ദിതകുംകുമാങ്കിതകുചാഭോഗാ നഗേന്ദ്രാത്മജാ
> പത്യുർന്നേത്രഹുതാശനാർദ്ദിതതനും
> സഞ്ജീവയന്ത്യങ്ഗജം
> ദൃഷ്ട്യാ യാ ഖലു ലാലസീതി നിതരാം
> ശ്രീമൽപുരാണാലയേ.
> സാന്ദ്രാനന്ദാംബുരാശിം സരസിജകലിത-
> സ്രഗ്ധരാമുഗ്ധഗാത്ര്യാ
> വധ്വാ ലക്ഷ്മ്യാ ധരിത്ര്യാ പരിചരിതപദം
> മുക്തിദം ഭക്തിഭാജാം
> ശ്രീമന്മാണിക്യരത്നദ്യുതിമിളിതതനും
> ദേവദേവം മുകുന്ദം
> വന്ദേ ശ്രീസങ്ഗമേശം കരകലിതഗദാ-
> ശംഖചക്രാക്ഷമാലം.”

920-ആമാണ്ടു തുലാമാസത്തിൽ ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിൽ നടന്ന ഉത്സവത്തിൽ നളചരിതവും, ഖരവധം ബാലിവധം മുതലായ ആട്ടക്കഥകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ കളിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി എന്നുള്ളതിനു രേഖയുണ്ട്; ആ കഥ അഭിനയിച്ചത് ആറന്മുളക്കാരും തിരുവനന്തപുരത്തുകാരുമാണുതാനും. ആറന്മുളയിൽനിന്ന് ഒരുകൂട്ടം അരങ്ങുകാർ അതിലേക്കായി വന്നിരുന്നു. അന്ന് അവിടങ്ങളിലെല്ലാം ആ കഥ പ്രചരിച്ചിരിക്കണമെങ്കിൽ അതു വാരിയർ പത്താം ശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലെങ്കിലും നിർമ്മിച്ചിരിക്കേണ്ടതാണല്ലോ. കുചേലവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ടിന്റെ നിർമ്മാതാവായ രാമപുരത്തുവാരിയരുടെ ഗുരുനാഥനായിരുന്നു ഉണ്ണായി എന്ന് ഐതിഹ്യം ഘോഷിക്കുന്നു. രാമപുരത്തു വാരിയർ ജനിച്ചത് 878-ലാണ്. ആ സ്ഥിതിക്കു, മേൽസൂചിപ്പിച്ച ഐതിഹ്യത്തിലെ പ്രസ്താവന ശരിയാണെങ്കിൽ ഉണ്ണായിയുടെ ജനനം 850-ആമാണ്ടിടയ്ക്കാണെന്നു കരുതേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ആ അനുമാനത്തിൽ അപാകത്തിനു പഴുതു കാണുന്നില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ കോട്ടയത്തു തമ്പുരാന്റെ കഥകളികളെ മാതൃകകളാക്കി എഴുതീട്ടുള്ള ഒരു കൃതിയല്ല നളചരിതം എന്നുള്ളതു നിർവിവാദമാണ്. സംസ്കൃതപണ്ഡിതന്മാരിൽ അഗ്രേസരനായിരുന്ന ഉണ്ണായിക്കു കോട്ടയം കൃതികൾ പ്രദർശിപ്പിച്ച പദ്ധതി പരിചിതമായിരുന്നു എങ്കിൽ അദ്ദേഹം നളചരിതത്തിലെ ഏതാനും ശ്ലോകങ്ങൾമാത്രം സംസ്കൃതത്തിലും അവതന്നെയും പ്രായേണ നിർഗ്ഗുണമായ രീതിയിലും രചിക്കുന്നതിന് ഒരിക്കലും ഇടവരുന്നതല്ലായിരുന്നു. കോട്ടയം കൃതികൾക്കു നളചരിതത്തെ അപേക്ഷിച്ച് അല്പം കൂടി പ്രാചീനതയുണ്ടായിരുന്നു എങ്കിലും ആ കവിയെ ഉണ്ണായി തദ്വിഷയത്തിൽ അനുകാര്യത്വേന പരിഗണിച്ചിരുന്നില്ലെന്നാണ് എന്റെ ഊഹം. പക്ഷേ ആ കൃതികൾ കണ്ടിരുന്നിരിക്കാമെന്നേയുള്ളൂ. ഇങ്ങനെ സാമാന്യമായുള്ള ഒരു ചർച്ചയിൽ നിന്ന് ഉണ്ണായിവാരിയരുടെ ജീവിതകാലം 850-നും 930-നും ഇടക്കാണെന്നു മാത്രം ഊഹിക്കുവാൻ കഴിയും. തദനന്തരം മൂന്നു തലമുറ കഴിഞ്ഞാണല്ലോ ഇട്ടുണ്ണിക്കണ്ടവാരിയർ മൂപ്പനായത്. തലമുറകളിൽ ഓരോന്നിനും ഇരുപതു വർഷം വീതം കണക്കാക്കിയാൽ അദ്ദേഹം കാരണവനായത് 990-ആമാണ്ടിടയ്ക്കാണെന്നുള്ളതിൽ പക്ഷാന്തരത്തിനു മാർഗ്ഗം ഇല്ലാത്തതുമാണ്.

## പേർ

ഗിരിജാകല്യാണത്തിന്റെ കർത്താവു തന്റെ പേർ ‘രാമ’-നാണെന്ന് ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ കാണുന്ന അധോലിഖിതമായ ശ്ലോകത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

> “ഗിരിജാകല്യാണമിദം നിരമാദലിഖച്ച രാമപാരശവഃ
> സങ്കടമോചനഹേതോശ്ശങ്കരഗോദപ്രഭോർന്നിദേശേന.”

ചങ്ങരൻകോതകർത്താവ് അക്കാലത്തു കൊച്ചിരാജ്യത്തിലെ ഒരു ഇടപ്രഭുവായിരുന്നു. ഇന്നും ആ കുടുംബമുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിദേശമനുസരിച്ചു രാമവാരിയർ ഗിരിജാകല്യാണമെന്ന ഗീതപ്രബന്ധം നിർമ്മിക്കുകയും അതു പകർത്തി തന്റെ പുരസ്കർത്താവിനു സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്തതായി ഈ ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു കാണാം. രാമപഞ്ചശതിയുടെ സംജ്ഞയിൽ നിന്നുതന്നെ ആ സ്തോത്രം രാമകൃതമാണെന്നു വെളിവാകുന്നു. പോരെങ്കിൽ അതിലെ 49-ആമത്തെ ദശകത്തിലുൾപ്പെട്ട

> “ഭവന്മാലാകാരോ ഭജനവിമലാകാരകരണോ-
> സ്മ്യഹം രാമോ രാമായണമഭണമേവം തവ പുരഃ;
> സുഖം മാലേവൈതൽ സരസപദപുഷ്പൗഘരചിതാ
> ജഗന്മാതുർമ്മോദം ദിശതു സഹവാസാത്തവ ഹൃദി”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ താൻ ഇരിങ്ങാലക്കുടത്തേവരുടെ മാലകെട്ടുകാരനാണെന്നും തന്റെ നാമധേയം രാമനാണെന്നും സ്പഷ്ടമായി പ്രസ്താവിക്കയും ചെയ്യുന്നു. രാമൻ ഉണ്ണിരാമനെന്ന ഓമനപ്പേരായി മാറിയപ്പോൾ, ഉണ്ണിരാമൻ ഉണ്ണാമനും. ഉണ്ണാമൻ ഉണ്ണാമിയും ഉണ്ണാമി ഉണ്ണാവിയും, ഉണ്ണാവി ഉണ്ണായിയുമായി വിപരിണാമത്തെ പ്രാപിച്ച് രാമവാരിയർ ഉണ്ണായിവാരിയരായിത്തീർന്നു. ഉണ്ണായിവാരിയരുടെ യഥാർത്ഥ നാമധേയം “രാമൻ” എന്നായിരുന്നു എന്നുതന്നെയാണ് പ്രായേണ സകല പണ്ഡിതന്മാരുടേയും നിഷ്കൃഷ്ടമായ അഭിപ്രായം.

## ജീവിതചരിത്രം

ഉണ്ണായിവാരിയരുടെ ജീവിതസംഭവങ്ങളെപ്പറ്റി അധികമൊന്നും അറിവാൻ ഇടവന്നിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവ് ഒരു നമ്പൂരിയായിരുന്നു എന്നൊരു പക്ഷമുണ്ടെങ്കിലും അതിനു തെളിവൊന്നുമില്ല. സ്വന്തം അമ്മാവൻ തന്നെയായിരുന്നു ഗുരുനാഥനെന്നാണ് എന്റെ അറിവ്. വാരിയർ ബാല്യത്തിൽ തൃശ്ശൂർ കരിമ്പറ്റമഠത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്നു എന്നും അവിടെവച്ച് താഴേക്കോട്ടു ശങ്കരപ്പൊതുവാളാണ് സംസ്കൃതം അഭ്യസിപ്പിച്ചതെന്നും ഒരു പക്ഷാന്തരമുണ്ട്. എന്നാൽ ആ പക്ഷം ഘടിക്കണമെങ്കിൽ ഉണ്ണായി പടിഞ്ഞാറേപ്പാട്ടുവാരിയത്താണ് ജനിച്ചതെന്നു വിശ്വസിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ആ അഭിപ്രായം എനിക്കു സമ്മതമല്ലെന്നു ഞാൻ മുൻപുതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചുകഴിഞ്ഞുവല്ലോ. ഏതായാലും പ്രതിഭാശാലിയായിരുന്ന വാരിയർ ഉത്തമന്മാരായ ഗുരുക്കന്മാരെ ഉപസർപ്പണംചെയ്ത് അവരിൽനിന്നു കാവ്യനാടകാലങ്കാരങ്ങളിൽ മാത്രമല്ല, വ്യാകരണം, വേദാന്തം മുതലായ ശാസ്ത്രങ്ങളിലും, ഗിരിജാ കല്യാണം പരിശോധിച്ചാൽ വൈദ്യത്തിലും, നിഷ്ണാതനായിത്തീർന്നു എന്നുള്ളതു നിസ്സംശയമാണ്. അതിബാല്യത്തിൽത്തന്നെ സാഹിത്യത്തിലെന്നപോലെ സംഗീതത്തിലും പാരംഗതനാകുവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു സാധിച്ചു. ഭാഷയിൽ ചില ശ്ലോകങ്ങൾ രചിച്ചുതുടങ്ങി. അവയിൽ മൂന്നെണ്ണം ചുവടെ ചേർക്കാം.

> “താഡിക്കേണ്ടെന്നു ചൊല്ലിക്കൊടിയ തടിയുമായ്
> പ്രാണനിര്യാണകാല-
> ത്തോടിച്ചാടിക്കൃതാന്തത്തടിയനടിയനെ-
> പ്പേടികാട്ടും ദശായാം
> കോടക്കാർമേഘവർണ്ണം തഴകിയ വനമാ-
> ലാദിഭൂഷാഞ്ചിതം തേ
> കൂടെക്കാണായ്‌വരേണം തിരുവുടലകമേ
> കൂടൽമാണിക്കമേ! മേ.

> “കരിങ്ങായോടെത്തിപ്പൊരുതുമലർമാതിൻകുചയുഗം
> ഞെരുങ്ങാതേ മന്ദം തഴകി മണിനാഗേന്ദ്രശയനേ
> തരങ്ഗാരാവോദ്യൽസുഖരസമുറങ്ങുന്നതു മറ-
> ന്നിരിങ്ങാലക്കൂടൽസ്സദസി വസസി ത്വം കിമു ഹരേ?”

> “നില്ലപ്പാ നിലനില്ല പേർത്തുമിവിടെത്തന്നേ മലർക്കന്യയാം
> വള്ളിക്കെട്ടുമണിഞ്ഞു മൂന്നുലകിലും വിസ്താര്യ പത്രാവലിം
> തെല്ലൾച്ചേർന്നു കുലീപിനീപരിസരേ നില്ക്കുന്ന കല്പദ്രുമം
> ചൊല്ലിക്കൊണ്ടതു നല്ലമെന്തിനു മനക്കാമ്പേ!
> മഹീചംക്രമം?”

കുലീപിനി എന്നത് ഇരിങ്ങാലക്കുട ക്ഷേത്രക്കുളത്തിന്റെ പേരാണ്.

ആദ്യമായി നിർമ്മിച്ച കൃതി പഞ്ചശതിയായിരിക്കാം. പിന്നീടു ചങ്ങരൻകോതക്കർത്താവിന്റെ ആജ്ഞയ്ക്കു വിധേയനായി ഗിരിജാകല്യാണം ഗീതപ്രബന്ധവും കൊച്ചിമഹാരാജാവിനെ ആശ്രയിച്ചു താമസിച്ച കാലത്തു നളചരിതം നാലു ദിവസത്തെ കഥകളിയും രചിച്ചു. കൂടൽമാണിക്യത്തെ എന്ന പോലെ വടക്കുംനാഥനേയും വാരിയർ വളരെക്കാലം ആരാധിച്ചിട്ടുണ്ട്. വടക്കുംനാഥനെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം ചില ഭാഷാഗാനങ്ങൾ രചിച്ചുകാണുന്നു. തിരുവനന്തപുരത്തു ചെന്ന് അദ്ദേഹം മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിനേയോ അക്കാലത്ത് ഇളയരാജാവായിരുന്ന കാർത്തികതിരുനാൾ തമ്പുരാനേയോ മുഖം കാണിച്ചിട്ടുണ്ടോ എന്നു നിശ്ചയമില്ല. ഇല്ലെന്നു ഞാൻ ശപഥം ചെയ്യുന്നില്ല. എന്നാൽ പാണ്ടിയിൽ കളക്കാട്ട് എന്ന ദേശത്ത് ഏതോ ഒരു ഉണ്ണായിവാര്യരുടെ പേരിൽ പതിഞ്ഞിരുന്ന ചില വസ്തുക്കളിൽ കൊണ്ടിരുന്ന “കടമ” എന്ന കരം തൊള്ളായിരത്തിപ്പതിനഞ്ചിൽ തിരുവിതാംകൂർ സർക്കാരിൽനിന്നു നിറുത്തൽ ചെയ്തതായി ഒരു രേഖ കിട്ടിയിട്ടുള്ളതിൽനിന്നുമാത്രം ആ ഉണ്ണായിവാര്യരും കവിയും ഒരാളാണെന്നു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ പ്രയാസമുണ്ട്. ഇരിങ്ങാലക്കുടക്കാരനായ ഒരു വാര്യർക്കു തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവു പാണ്ടിയിൽ വേണമോ വസ്തുക്കൾ ദാനം ചെയ്യുവാൻ? അക്കാലത്തു ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിന്റെ ആശ്രിതനായി അമ്പലപ്പുഴയിൽ താമസിച്ചിരുന്ന കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ തൊള്ളായിരത്തിപ്പത്തൊമ്പതാമാണ്ടു മുതല്ക്കെങ്കിലും ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു തിരുവനന്തപുരത്തും താമസിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു രേഖകളുണ്ട്. വാരിയർ തിരുവനന്തപുരത്തു പോയിരുന്നുവെങ്കിൽ നമ്പ്യാരുമായി പരിചയപ്പെട്ടിരിക്കാം. കോട്ടയ്ക്കകത്തു പത്മതീർത്ഥത്തിൽ കുളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന രണ്ടു സ്ത്രീകളെ കണ്ടിട്ടു വാരിയർ ‘കാതിലോല’ എന്നു ചോദിക്കുകയും നമ്പിയാർ ‘നല്ലതാളി’ എന്നു മറുപടിപറയുകയും ചെയ്തതായും മറ്റൊരിക്കൽ ആന കലക്കിയ ഒരു കുളത്തെക്കുറിച്ചു ‘കരികലക്കിയ കുളം’ എന്നു വാരിയരും ‘കളഭം കലക്കിയ കുളം’ എന്നു നമ്പിയാരും അതിനെ വർണ്ണിച്ചതായും, വേറൊരിയ്ക്കൽ ചളിയിൽ കിടക്കുന്ന ഒരു പന്നിയെപ്പറ്റി ‘പങ്കേ ശയിക്കുന്ന പോത്രിപ്രവരനും’ എന്നു വാരിയരും ‘ചേറ്റിൽ കിടക്കുന്ന പന്നിത്തടിയനും’ എന്നു നമ്പിയാരും പാടിയതായും ഐതിഹ്യങ്ങൾ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അവയ്ക്കൊന്നിനും വലിയ കഴമ്പുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ‘കളഭം കലക്കിയ കുളം’ എന്നു വർണ്ണിക്കുവാൻ വേണ്ട വാസനയില്ലാത്ത ഒരാളല്ല വാരിയർ. ലോലശബ്ദം മനോഹരമെന്ന അർത്ഥത്തിൽ ആ പണ്ഡിതപ്രവേകൻ പ്രയോഗിച്ചിരിക്കയുമില്ല. ആ ഐതിഹ്യങ്ങളെല്ലാം ഈ രണ്ടു കവികൾക്കും തമ്മിൽ രചനാവിഷയത്തിലുള്ള ഭേദത്തെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ആരോ സൃഷ്ടിച്ചിട്ടുള്ളതാണെന്നേ സങ്കല്പിക്കേണ്ടതുള്ളൂ.

നമ്പിയാർ യൗവനാരംഭത്തിൽ രചിച്ച കിളിപ്പാട്ടുകളിൽ ഒന്നായ നളചരിതത്തിൽ അദ്ദേഹം വാരിയരുടെ പദോപജീവിയായും ആശയോപജീവിയായും പല ഘട്ടങ്ങളിലും പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുന്നു എന്നുകൂടി പറയേണ്ടതുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു നമ്പിയാർ തിരുവനന്തപുരത്തുവെച്ചു വാരിയരെ കണ്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതു വാരിയരുടെ വാർദ്ധക്യത്തിലായിരിക്കുവാനേ തരമുള്ളൂ.

## 4 കൃതികൾ

വാരിയരുടെ പ്രധാനകൃതികൾ (1) രാമപഞ്ചശതി (സംസ്കൃതം) (2) ഗിരിജാകല്യാണം (3) നളചരിതംകഥകളി എന്നിവയാണ്. ഒരു സുഭദ്രാഹരണം കഥകളിയും അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ളതായി ഊഹിക്കാം.

### രാമപഞ്ചശതി

ഇരിങ്ങാലക്കുട ക്ഷേത്രത്തിലെ മൂർത്തി ശ്രീരാമനാണല്ലോ. മേല്പുത്തൂർ ഭട്ടതിരിയുടെ ഗുരുവായുപുരേശസ്തവമായ നാരായണീയത്തെ അനുകരിച്ചു പല സ്തോത്രങ്ങൾ കേരളീയകവികൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ അഭ്യർഹിതമായ ഒരു സ്ഥാനം വാരിയർ അൻപതു ദശകങ്ങളിലായി 500-ൽപ്പരം ശ്ലോകങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചു രചിച്ചിട്ടുള്ള പ്രസ്തുത കൃതിക്കു നല്കേണ്ടതാണ്. രാമായണമാണ് പ്രതിപാദ്യം; രാമനാണ് പ്രണേതാവ്; അതുകൊണ്ടു ഭട്ടതിരിയുടെ കാവ്യം എങ്ങനെ ദ്വേധാ നാരായണീയമോ അതുപോലെ വാരിയരുടെ കാവ്യവും ദ്വേധാ രാമപഞ്ചശതിതന്നെ. പരിണതപ്രജ്ഞനും പാണ്ഡിത്യസമ്പന്നനുമായ വാരിയർ പ്രസ്തുതകാവ്യത്തിൽ ശബ്ദ വിഷയകമായി പ്രസാദംകൊണ്ടല്ലെങ്കിലും, പ്രൗഢതകൊണ്ടു ഭട്ടതിരിയെ സമീപിക്കുന്നു. തന്റെ ഓരോ ഗ്രന്ഥവും ഗ്രന്ഥികളെക്കൊണ്ടു ജടിലീകരിച്ചു സാധാരണന്മാർക്ക് ദുരവഗാഹമാക്കുക എന്നുള്ളത് ഉണ്ണായിയുടെ ഉദ്ദണ്ഡമായ കവനതാണ്ഡവത്തിന്റെ പ്രഥമലക്ഷണമാണ്. അതിൽനിന്നു പഞ്ചശതിക്കും വിമോചനം ലഭിച്ചിട്ടില്ല. പ്രചുരപ്രചാരങ്ങളല്ലാത്ത ശബ്ദങ്ങൾ അതിൽ കവി ധാരാളമായി പ്രയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. മാതൃക കാണിക്കാൻ മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

> “പ്രീതം ഗാഢനിവീതപീതവസനവ്യാസംഗികാഞ്ചീകലാ-
> പാദീപ്രാപ്രപദീനനീവിനിഭൃതാപീനോരുമാരാധ്ണമഃ
> ആസീദൽസനകാദ്യതം പദയുഗോപാസീനധാത്രീരമാ-
> ദാസീചാരിതചാമരം വയമിമേ ത്വാം സംഗമാധീശ്വര!
>
> ആയൂരത്നമയോഘനോസ്ത്യപഘനോ
>     രായോംബുധാരാസമാ
> ജായാപുത്രമുഖാ ജനാശ്ച ബഹവസ്സന്ത്യന്തികേ യദ്യപി,
> മായൂരച്ഛദവൽ തഥാപി മമ ഭ്രന്മാലിന്യമന്യത്ര മാ;
> പീയൂഷപ്രഹിതേ ബിഭൃഷ്വ നയനേ സ്ഫീതാനുകമ്പാഘനേ.
>
> സംക്രീതൗ ബഹുഭിസ്തപോമയധനൈസ്സംഗീത
>         രൈര്യോഗിഭി-
> സ്സംക്രീഡന്മണിനൂപുരൗ ഹൃദി കരോമ്യംഘ്രീ തവോഭൗ
>     ശുഭൗ
> അംഗീകൃത്യ യയോര്യശഃ സ്വശിരസാ ഗംഗീകൃതം വേധസാ
> സംഗീതേന ഭൃശം രിരംസതി മുദാ ഭൃംഗീശ്വരശ്ശങ്കരഃ”

താഴെക്കാണുന്നതു ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിലുള്ള ശ്ലോകമാണ്.

> “ശീതം നാതി സഹേ ന ചോഷ്ണമതി ച
>         ശ്രീസംഗമാധീശ്വര!
> സ്വാതന്ത്ര്യേ ചകിതസ്തദസ്മി സുഖിത-
>         സ്ത്വത്പാരതന്ത്ര്യേ സ്മൃതേ
> ദേഹേ ധാതുഷു ചേന്ദ്രിയേഷു ശിരസി
>         സ്വാന്തേ തഥാന്തർബഹി-
> സ്സർവാംഗേഷ്വപി മേ തവൈവ കരുണാ
>         പീയൂഷധാരായതാം.”

നാരായണീയത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിലെന്നപോലെ ഇതിലും കവി തന്റെ ഇഷ്ടദേവതയെ പ്രായേണ ഓരോ ശ്ലോകത്തിലും അഭിസംബോധനം ചെയ്യുന്നു.

രാമപഞ്ചശതിക്കു രാമൻനമ്പിടി രചിച്ച ഒരു വ്യാഖ്യാനമുണ്ടെന്നു മുൻപു നിർദ്ദേശിച്ചുവല്ലൊ. (ഈ നമ്പിടി പേരാമംഗലത്തുകാരനും സുപ്രസിദ്ധനായ ശഠകോപാചാര്യരുടെ ശിഷ്യനുമായിരുന്നു.) അതിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ചുവടേ ചേർക്കുന്ന ശ്ലോകം കാണുന്നു.

> “ധീമൻ പാരശവാഗ്രണീർവിജയതേ ജ്യോതിർവിദഗ്രേസരഃ
> ഖ്യാതോ ദക്ഷിണമന്ദിരന്ത്വധിവസൻ യശ്ശങ്കരാഖ്യോ ഽമലഃ
> രാമസ്തസ്യ ഗിരാധികം മിതമതിഃ സ്വല്പസ്യ ചാർത്ഥാമിത-
> സ്യേമാം പഞ്ചശതീസ്തവസ്യ വിവൃതിം കുർവേ
>     യഥാമത്യഹം.”

പഞ്ചശതി ആകൃതിയിൽ അതിസ്വല്പമെങ്കിലും അർത്ഥത്തിൽ അമിതമാണെന്നു വ്യാഖ്യാതാവു പറയുന്നതു പരമാർത്ഥമാകുന്നു. ശങ്കരവാരിയരെ തെക്കേടത്തു വാരിയരെന്നു നമ്പിടി പറയുന്നതിൽനിന്ന് അകത്തൂട്ടുവാരിയത്തിനു തെക്കേ വാരിയമെന്ന് അക്കാലത്തും പേരുണ്ടായിരുന്നു എന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നു.

## 5 ഗിരിജാകല്യാണം ഗീതപ്രബന്ധം

ഗിരിജാ കല്യാണത്തിൽ കവി കിളിയേയോ ഹംസത്തേയോ മറ്റോ കൊണ്ടല്ല കഥപറയിക്കുന്നത്. ഗണപതി, സരസ്വതി, ഗുരു, നവഗ്രഹങ്ങൾ, വാല്മീകി, വേദവ്യാസൻ മുതലായവരെ വന്ദിച്ചതിനുമേൽ അദ്ദേഹം

"ഹരശങ്കരേത്യാദി തിരുനാമങ്ങൾ കേട്ടാ-
ലുരിയാടാതെ തുഷ്ണീമിരിയെന്നാരും ചൊല്ലാ.
പെരിയ സൂരികൾക്കുമരിശമുണ്ടായ്‌വരാ
പരമാർത്ഥിയാമെന്നിൽപ്പരിതോഷമേ വരൂ.
പരിചോടേവം ചിന്തിച്ചരിയ ഭാഷയായി-
ഗ്ഗിരിജാകല്യാണം ഞാനുരചെയ്യുന്നേനെന്നാൽ."

എന്ന പ്രതിജ്ഞയോടുകൂടി നേരിട്ടുതന്നെ പ്രതിപാദ്യത്തിൽ പ്രവേശിക്കയാണ് ചെയ്യുന്നത്. വാരിയർ തൃശ്ശിവപേരൂരിൽ താമസിച്ചു ശിവഭജനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന കാലത്താണ് പ്രസ്തുതകൃതിയുടെ നിർമ്മിതി. ഗിരിജാകല്യാണം സംഭവഖണ്ഡമെന്നും തപോവൃത്തഖണ്ഡമെന്നും ഉദ്വാഹഖണ്ഡമെന്നും മൂന്നു ഖണ്ഡങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പ്രഥമഖണ്ഡം കേകയിലും ദ്വിതീയഖണ്ഡം കാകളിയിലും തൃതീയഖണ്ഡം കളകാഞ്ചിയിലുമാണ് നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നത്. വിവാഹാവസരങ്ങളിലും മറ്റും ഈ കൃതി പാടുന്നത് "അഘശമനമതി സുഖദ ശുഭസുഭഗതാവഹ" മാണെന്ന് കവിക്കു പക്ഷമുണ്ട്.

### ഇതിവൃത്തം

ശിവപുരാണം തുടങ്ങിയ പുരാണങ്ങളേയും കാളിദാസന്റെ കുമാരസംഭവത്തേയുമാണ് കവി സാമാന്യേന ഉപജീവിച്ചിരിക്കുന്നതെങ്കിലും സംഭവഖണ്ഡത്തിലെ ഇതിവൃത്തം വളരെ വിസ്തരിക്കുകയും ഇതരഖണ്ഡങ്ങളിലേത് അങ്ങിങ്ങ് അല്പാല്പം വ്യത്യാസപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. സതീദേവിയുടെ ശരീരത്യാഗത്തിനുമേൽ ശിവൻ വിരക്തനായി തപസ്സുതുടങ്ങി. പരമശിവനും പരാശക്തിയും തമ്മിൽ വേർപെട്ടപ്പോൾ ചരാചരാത്മകമായ പ്രപഞ്ചം ദുരവസ്ഥയിൽപ്പെട്ടു. അതുകണ്ടു ദേവന്മാർ ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഉപദേശമനുസരിച്ചു പരാശക്തിയെ സേവിച്ചു. പരാശക്തി അവർക്ക് അഭീഷ്ടദാനം നല്കി ശിവന്റെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചു ഹിമവാന്നും മേനയ്ക്കും പുത്രിയായി ഭൂമിയിൽ അവതരിക്കാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. മാനസസരസ്സിൽ അയോനിജയായി ശിശുരൂപത്തിൽ പരിലസിച്ച ആ ദേവിയെ ഹിമവാൻ സ്വീകരിച്ചു വളർക്കുവാൻ തന്റെ പ്രേയസിയായ മേനയെ ഏല്പിച്ചു. പരാശക്തിയുടെ താദൃശമായ ജന്മകഥയൊന്നും കുമാരസംഭവത്തിലും മറ്റും വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതല്ല. അതു നോക്കുമ്പോൾ പ്രഥമഖണ്ഡത്തിലെ ഇതിവൃത്തം ഭൂരിഭാഗവും സ്വകപോലകല്പിതമെന്നുതന്നെ പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. "അതിവിതത" മാണ് ഈ "ഗിരിദുഹിതൃകല്യാണം" എന്നു കവി നമ്മെ ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നുമുണ്ട്.

### കാവ്യശൈലി

ഇരിങ്ങാലക്കുട വാരിയത്ത് പണ്ഡിതന്മാരായി രണ്ടു വാരിയന്മാരുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും അവരിൽ ഒരാൾ പഞ്ചശതിയും ഗിരിജാകല്യാണവും മറ്റേയാൾ നളചരിതവും നിർമ്മിച്ചുവെന്നുമുള്ള മതത്തിനു യാതൊരു ഉപപത്തിയും ഞാൻ കാണുന്നില്ല. ഈ മൂന്നു ഗ്രന്ഥങ്ങളിലെയും രചനാരീതി ഏകരൂപമാണ്. വാരിയരുടെ ഭാഷാശൈലിയെപ്പറ്റി നളചരിതത്തിനു കാന്താരതാരകം എന്ന വ്യാഖ്യാനം രചിച്ച പ്രൊഫസർ ഏ. ആർ. രാജരാജവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിക്കുന്നു: "മുരാരേസ്തൃതീയഃ പന്ഥാഃ എന്നു പറയുന്നതുപോലെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാർഗ്ഗം ഒന്നു വേറെയാണ്.

ഉണ്ണായിക്കു മലയാളവും സംസ്കൃതവും ഒന്നുപോലെ സ്വാധീനമാണ്. അപ്പോഴപ്പോൾ നാവിലുദിച്ച ഭാഷയിൽ അദ്ദേഹമെഴുതും; എന്നല്ലാതെ കടംവാങ്ങീട്ട് ആവശ്യമുണ്ടോ എന്നുള്ള വിചാരമേ അദ്ദേഹത്തിനില്ല… നളചരിതത്തിലെ ഭാഷമണിയും പ്രവാളവും കലർത്തു ചേർത്തതല്ല, സംസ്കൃതമാകുന്ന ചെമ്പും മലയാളമാകുന്ന വെളിത്തീയവും ചേർത്തുരുക്കിയ ഒരു വെങ്കലബ്ഭാഷയാണ്… താളത്തിന്റെ മുറയ്ക്കു പ്രാസം കണക്കിനു വീണുകൊണ്ടിരിക്കണം. ശബ്ദം ഈ നിർബ്ബന്ധത്തിനു കീഴടങ്ങി തനിയേ വന്നില്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹം പിടിച്ചു വലിച്ചിഴച്ചെങ്കിലും വരുത്തും. ഈ സാഹസത്തിൽ ശബ്ദങ്ങളുടെ വാലോ തലതന്നെയോ ഉടഞ്ഞുപോയാലും വകയില്ല. ബഹിരന്തഃസ്ഫുരദ്രസമായ ദ്രാക്ഷാപാകം ഉണ്ണായിയുടെ സ്വഭാവത്തിനു വിരുദ്ധമാണ്. അദ്ദേഹത്തിനു നാളികേരപാകത്തിലേ രസമുള്ളു." ചുരുക്കത്തിൽ (1) അതിരുകടന്ന പ്രാസഭ്രമം (2) അത്യധികമായ സംസ്കൃതപദപ്രയോഗം (3) പ്രചാരലുപ്തങ്ങളായ മലയാള പദങ്ങളെക്കൊണ്ടുള്ള നിരങ്കുശമായ പെരുമാറ്റം (4) നാളികേരപാകത്തിൽ കവനം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള അത്യാസക്തി ഇവയാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഷാകൃതികളുടെ പ്രധാനലക്ഷണങ്ങൾ. ആ ലക്ഷണങ്ങൾ നളചരിതത്തിനും ഗിരിജാകല്യാണത്തിനും ഒന്നുപോലെ യോജിക്കുന്നു. കേകയിൽ മാത്രമല്ല, കാകളിയിൽപ്പോലും ഓരോ ഈരടിയിലും നന്നാലുതവണ പ്രാസം—അതും കഴിവുള്ളിടത്തോളം യമകരൂപത്തിൽ—ആവർത്തിച്ചാലേ അദ്ദേഹത്തിനു സുഖമുള്ളു.

"കനകനിറംപൂണ്ട ഘനകാരുണ്യമൂർത്തേ!
മനകാമ്പിങ്കൽ വാണീടനഘാ! കരിമുഖ!
ഗണനാസരണിയിലണയാഗുണഗണ!
ഗണനായക! പോറ്റി! തുണയായിരിക്ക നീ.
ഭണിതിമാതാവേ! നീ പിണിതീർത്തരുളുവാൻ
മണിദീപികപോലെൻമനസി വിളങ്ങുക."

എന്നിങ്ങനെയാണ് ഗിരിജാകല്യാണം ആരംഭിക്കുന്നത്.

"അംബികതൻതുട സമ്പന്നസൗന്ദര്യ-
മൻപോടു കണ്ടിട്ടിടംപെട്ടു പിൻപെട്ടു
വൻപെട്ടു കമ്പിച്ചു തൺപെട്ടു പൂൺപെട്ടു
തുമ്പിക്കരങ്ങൾ വിതുമ്പിക്കരവതും
ചെമ്പൊല്ക്കദളി തൊടുമ്പോൾപ്പൊളിവതും
ശംഭോ ശിവ! ബഹു കിംപോലഹം ബ്രുവേ?"

എന്നിത്തരത്തിലുള്ള ഈരടികൾ ദ്വിതീയഖണ്ഡത്തിൽ ധാരാളമായുണ്ട്.

"ഉൽപാടിതാശേഷദുഷ്പാപശഷ്പം സ-
മുൽപാദിതാനന്ദചിൽപ്രാഭവപ്രഭം
അഭ്രാപഗാതോയവിഭ്രാജികോടീര-
സർപ്പാവലീലീഢശുഭ്രാംശുശേഖരം
ദർപ്പകാംഗാസ്വാദതൃപ്തഫാലേക്ഷണം
നിർഭരാനുക്രോശഗർഭിതാക്ഷിദ്വയം
അല്പഹാസാക്ഷിപ്തകർപ്പൂരവിഭ്രമം
വിസ്ഫുരൽകുണ്ഡലം സുപ്രസന്നാനനം
സസ്മിതാലാപലീലാപരം നന്ദിനാ
ഭസ്മഭാസംക്രാന്തികർബുരകന്ധരം
ഹൃൽപരചിൽപരിപാകപരിമള-
ലുബ്ധവക്ഷോലഗ്നരുദ്രാക്ഷമക്ഷികം"

എന്നിങ്ങനെ ശുദ്ധസംസ്കൃതമയങ്ങളായ ഭാഗങ്ങളും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽകാണാം. ഭാഷാപദപ്രയോഗത്തിൽ കവി പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന നിരങ്കുശത്വത്തിനു "പോരുമേതാ ഗിരോ വാരുമേ മാധവാ" എന്ന വരി ഒന്നാംതരം ദൃഷ്ടാന്തമാണ്. ഈ ഗീരുകൾ (പോരും) മതി; അല്ലയോ മാധവാ! (വാരും) അങ്ങു വന്നാലും' എന്നാണ് ആ വരിയുടെ അർത്ഥം. ഒരു 'രുമേ'യേക്കുവേണ്ടി വാരിയർ മലയാളത്തിൽ തൽക്കാലം വാക്കു കിട്ടാത്തതിനാൽ 'വാരുമേ' എന്ന ശബ്ദം തമിഴിൽനിന്നുപോലും തട്ടിയെടുത്തിരിക്കുന്നു. അതുപോലെ 'പഠിത്തമുള്ളവർ' എന്ന അർത്ഥത്തിൽ 'വാതിച്ചോർ' എന്നൊരു ശബ്ദം അദ്ദേഹം രണ്ടു ഭാഷാകൃതികളിലും പ്രയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹമല്ലാതെ, ഭാഷാവിശ്വകർമ്മീയം എന്ന അവിജ്ഞാതകർത്തൃകമായ ഒരു ശില്പഗ്രന്ഥമൊഴിച്ചാൽ, ആ പദം മറ്റാരും പ്രയോഗിച്ചു കണ്ടിട്ടുമില്ല. ഇത്തരത്തിൽ വിജാതീയമായുള്ള ഒരു കാവ്യപ്രസ്ഥാനം അവ്യുൽപന്നന്മാരെ അമ്പരപ്പിക്കുമെങ്കിലും പണ്ഡിതന്മാരായ സഹൃദയന്മാർക്ക് അത്യന്തം ആസ്വാദ്യമാകുന്നു.

### കവിതാഗുണം

ഗീതപ്രബന്ധങ്ങളിൽ ഗിരിജാകല്യാണം പോലെയും നൃത്യപ്രബന്ധങ്ങളിൽ നളചരിതംപോലെയും വേറെ കൃതികളില്ല. ശബ്ദധാടി, അർത്ഥപ്രൗഢി, കല്പനാശക്തി, രസപുഷ്ടി മുതലായ കാവ്യഗുണങ്ങൾ ഇത്ര സമഗ്രമായി ഇതര ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കാണ്മാൻ പ്രയാസമുണ്ട്. "നൈഷധം വിദ്വദൗഷധം" എന്ന ആപ്തവാക്യം, ശ്രീഹർഷന്റെ കവനപദ്ധതി നിരന്തരാഭ്യാസംകൊണ്ടു സ്വായത്തമാക്കിയതുപോലെ തോന്നുന്ന വാരിയരുടെ കൃതികൾക്കും ചേരുന്നതാണ്.

ഗ്രന്ഥഗ്രന്ഥിരിഹ ക്വചിൽ ക്വചിദപി ന്യാസി പ്രയത്നാന്മയാ
പ്രാജ്ഞമ്മന്യമനാ ഹഠേന പഠിതീ മാസ്മിൻ ഖലഃ ഖേലതു
ശ്രദ്ധാരാദ്ധഗുരുശ്ലഥീകൃതദൃഢഗ്രന്ഥിസ്സമാസാദയ-
ത്വേതൽകാവ്യരസോർമ്മിമജ്ജനരസവ്യാസജ്ജനം
സജ്ജനഃ.

യഥാ യൂനാം തദ്വൽ പരമരമണീയാപി രമണീ
കുമാരാണാമന്തഃകരണഹരണം നൈവ കുരുതേ
മദുക്തിശ്ചേദന്തർമ്മദയതി സുധീഭൂയ സുധിയാം
കിമസ്യാ നാമ സ്യാദരസപുരുഷാനാദരഭരൈഃ"

എന്നും മറ്റും നൈഷധത്തിൽ കാഠിന്യംകൊണ്ടുണ്ടായിട്ടുള്ള ഉൽകർഷത്തെ ശ്രീഹർഷൻ പ്രകടമായി പ്രശംസിച്ചിട്ടുണ്ട്. വാരിയരും "വിഭക്തിയുണ്ടെന്നാകിൽ പഠിച്ചു പാടിക്കൊൾവിൻ, വിഭക്തിബോധത്തിനും വിശുദ്ധലാഭത്തിനും" എന്നു ഗിരിജാകല്യാണം പ്രഥമഖണ്ഡത്തിന്റേയും "ഹൃദ്യയാം വിദ്യയും വിത്തസമ്പത്തിയും സദ്യോമനശ്ശുദ്ധി ഭക്തിയുമെത്തുമേ" എന്നു ദ്വിതീയഖണ്ഡത്തിന്റേയും അവസാനത്തിൽ പറയുന്നതിനുപുറമേ ഗ്രന്ഥാന്തത്തിൽ

"ഗിരിശനുടെ ചരിതമിതു രചിതമധുനാ മയാ
ഗീർവാണകേരളഭാഷാവിമിശ്രിതം.
കഠിനതയുമിടയിടയിൽ വരുവതുമിരുമ്പിനാൽ
കപ്പൽ മരംകൊണ്ടു കല്പിക്കിലേവനും
അഭയമിതു ഭവജലധിനടുവിലടിതും കപ്പ-
ലഭ്യസിച്ചീടിനാലർത്ഥമുണ്ടാം ബഹു"

എന്നു തന്റെ കവനരീതിയുടെ അധൃഷ്യതയെ കടാക്ഷിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഇതിൽനിന്നു സാമാന്യന്മാർക്ക് ആപാദചൂഡം അനഭിഗമ്യമാണ് ഗിരിജാകല്യാണമെന്ന് ആരും തെറ്റിദ്ധരിക്കരുത്. അതിൽ പ്രസന്നമധുരങ്ങളായ ഭാഗങ്ങളും അങ്ങിങ്ങുണ്ട്. തൃതീയഖണ്ഡം പ്രായേണ പ്രതീതിസുഭഗമായി പരിശോഭിക്കുന്നു.

"ജയ ജനനി! ജഗദുദയഭരണഹരണേക്ഷണേ!
ജംഗമാജംഗമബ്രഹ്മവിദ്യാമയീ!
ജയ ജനനി! ശിവകമനി! ജയ ഭഗവതീ ശിവേ!
ജന്തുസന്താനസന്തോഷചിന്താമണേ!
തവ ഭവതു പരമശിവനിനി മുഴുവനിഷ്ടദൻ
താരകബ്രഹ്മശരച്ചന്ദ്രചന്ദ്രികേ!
ജനനി! തവ മഹിമയിതു ജഗതി തതമെങ്കിലും
ജന്മാദി ഞങ്ങൾക്കുവേണ്ടി വേണ്ടിത്തവ
ശരണമിഹ തവ ചരണയുഗളമിതു മാദൃശാം
ശങ്കരാലങ്കാരശൃംഗാരശൃംഖലേ!"

എന്നിങ്ങനെയുള്ള വരികൾ മറ്റേതു ഗീതപ്രബന്ധത്തിൽ ഉണ്ടെന്നു ഞാൻ ചോദിക്കുന്നു. ഫലിതവും ധാരാളമായി ഇതിലും നളചരിതത്തിലും ഉണ്ട്. ഗിരിജാകല്യാണം ഭാഷാഭഗവതിയുടെ കണ്ഠാലങ്കാരത്തിനുള്ള അമൂല്യമായ ഒരു ശൃംഗാരശൃംഖലതന്നെയാണെന്നു ഭാവുകന്മാർ ഐകകണ്ഠ്യേന സമ്മതിക്കാതിരിക്കയില്ല.

## 6 നളചരിതം കഥകളി

നളചരിതം നാലു ദിവസത്തെ കഥകളിയായിട്ടാണ് വാരിയർ നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നത്. അതിന്റെ കാലം കോട്ടയത്തുതമ്പുരാന്റെ കൃതികളെ അപേക്ഷിച്ച് അല്പം അർവാചീനമാണെങ്കിലും കവിക്ക് ആ കൃതികൾ മാർഗ്ഗദർശനം നല്കീട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ലെന്നു ഞാൻ പ്രസ്താവിച്ചുകഴിഞ്ഞു. നളചരിതത്തിലെ ഇതിവൃത്തം മഹാഭാരതം വനപർവത്തിൽ 52 മുതൽ 79 വരെയുള്ള 28 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ അന്തർഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. നളോപാഖ്യാനം എന്ന ആപുരാവൃത്തം ബൃഹദശ്വമഹർഷി പാണ്ഡവന്മാരെ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കുന്നതാണ്. എന്നാൽ മഹാഭാരതത്തെക്കാൾ അധികം കവി ഒന്നാം ദിവസത്തെ കഥയിൽ ഉപജീവിക്കുന്നതു തനിക്ക് അത്യന്തം അഭിമതമായ നൈഷധീയചരിതത്തെയാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. അതോടുകൂടി ശ്രീഹർഷന്റെ ആ മഹാകാവ്യ കഥ അവസാനിക്കുന്നതിനാൽ അതിനപ്പുറം ഭാരതത്തെത്തന്നെ അനുഗമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കഥാനിർവാഹകനായി നാരദ മഹർഷിയെ ആദിമധ്യാന്തങ്ങളിൽ പ്രവേശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതും മറ്റും കവിയുടെ ഔചിത്യദീക്ഷയുടെ ഫലമാകുന്നു. രസപരിപോഷണത്തിൽ വാരിയരെപ്പോലെ ദത്താവധാനനായി ഒരു നൃത്യപ്രബന്ധകാരനും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ശൃംഗാരരസം അംഗിയും വീരം കരുണം അത്ഭുതം രൗദ്രം തുടങ്ങിയ ഇതരരസങ്ങൾ അംഗങ്ങളുമായ ഈ കൃതിയിൽ അനുസ്യൂതമായി പരിസ്ഫുരിക്കുന്ന കവിയുടെ കലാബോധം ആരേയും ആനന്ദിപ്പിക്കുവാൻ പര്യാപ്തമാണ്. നാടകീയനിയമങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കിയുള്ള പരിഗണനയിൽ നളചരിതം കനിഷ്ഠികാധിഷ്ഠിതമായി വിദ്യോതിക്കുന്നു. ആട്ടക്കഥകളെ പ്രായേണ അലങ്കോലപ്പെടുത്തുന്ന ആഭാസമായ സംഭോഗശൃങ്ഗാരപ്രകടനം പ്രസ്തുതകൃതിയിൽ കടന്നുകൂടീട്ടേയില്ല. ഔചിത്യവേദിയായ കോട്ടയത്തു തമ്പുരാൻപോലും ബകവധത്തിൽ ഭീമസേനനെക്കൊണ്ടു “പന്തൊക്കും കൊങ്കയെന്മാറിൽ പൈന്തേൻവാണി! ചേർക്ക” എന്നും കല്യാണസൗഗന്ധികത്തിൽ “സുന്ദരി! മനസിജവര സമരം സുഖമൊടു മുതിരുക സരസതരം... മന്ദതനീക്കി വിനിന്ദിതകിസലയമിന്ദുമുഖി! മമ തന്നിടു കധരം” എന്നും പറയിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് ഓർക്കുമ്പോളാണ് നമുക്കു വാരിയരെപ്പറ്റിയുള്ള ബഹുമതി ഇരട്ടിക്കുന്നത്. തനിക്ക് ആ വിഷയത്തിൽ വക്തവ്യമായിട്ടുള്ളത് അദ്ദേഹം “ധ്വാന്തം ത്രപാമയമപാസ്യ നിശേന്ദുനേവ സ്വാന്തർമ്മുദാ പുരവരേ സഹ തേന രേമേ.” എന്നും “ഉപവനതലേ സൗധേ വാപീതടേ മണിമന്ദിരേപ്യനിശമടതി സ്വൈരം ദാരൈർന്നളേ രതിലാലസേ” എന്നും ശ്ലോകത്തിൽ സംഗ്രഹിക്കുകമാത്രമാണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളത്.

ഉണ്ണായിയെപ്പോലെ മനോഹരങ്ങളായ കഥകളിപ്പദങ്ങൾ മറ്റാരും രചിച്ചിട്ടില്ല; വാരിയരുടെ ഗാനകലാപാടവത്തെപ്പറ്റി മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. (1) “കുണ്ഡിനനായക നന്ദിനിക്കൊത്തൊരു” (2) “ഊർജ്ജിതാശയ പാർത്ഥിവ തവ ഞാൻ” (3) “പൂമകനും മൊഴിമാതും” (4) “കണ്ടാലെത്രയും കൗതുകം” (5) “സാമ്യമകന്നോരുദ്യാനം” (6) “അലസതാ വിലസിതം” (7) “കത്തുന്ന വനശിഖി” (8) “അങ്ഗനമാർമൗലേ ബാലേ” (9) “പൂമാതിനൊത്ത ചാരുതനോ” (10) “വസ വസ സൂത” (11) “വിജനേ ബത മഹതി” (12) “യാമി യാമി ഭൈമി കാമിതം” (13) “കരണീയം ഞാനൊന്നു ചൊല്ലുവൻ” മുതലായ പദങ്ങൾ അരങ്ങത്തു സോപാനസമ്പ്രദായത്തിലെന്നപോലെ, സങ്ഗീതസദസ്സിൽ ദേശിസമ്പ്രദായത്തിലും പാടാവുന്നതാണ്. ഇവയിൽ പലതും സ്ത്രീകൾ കൈകൊട്ടിക്കളിക്കും ഉപയോഗിക്കാറുണ്ട്. ഈ വിശിഷ്ട ഗുണം ഇരയിമ്മൻതമ്പിയുടെ ചില കഥകളിപ്പദങ്ങൾക്കല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനുമില്ല. ഇവർ രണ്ടുപേരും സങ്ഗീതമർമ്മജ്ഞന്മാരായിരുന്നതിനാലാണ് ആ പ്രസ്ഥാനത്തിൽ ഇത്രമാത്രം വിജയം നേടിയത്. വാരിയരുടെ ശ്ലോകങ്ങളിൽ പലതും കഥ ‘ശ്ലോകത്തിൽ കഴിക്ക’ന്നതിനുവേണ്ടിമാത്രം എഴുതീട്ടുള്ളതാകയാൽ അവയ്ക്കു താരതമ്യേന ആസ്വാദ്യത കുറയും. ശ്ലോകത്തിനുപകരം ഒരു ഘട്ടത്തിൽ ഒരു സംസ്കൃതചൂർണ്ണികയും കവി ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. മൊത്തത്തിൽ പരിഗണിക്കുമ്പോൾ “സംഗീതസാഹിത്യങ്ങൾ രണ്ടും ഒന്നുപോലെ നയിക്കാവുന്നതിനാലുള്ള സർവതോമുഖത, പ്രകൃതിസിദ്ധമായ ഗാംഭീര്യം, ഉദാരമായ ബന്ധം, സ്വകപോലകല്പിതങ്ങളായ നൂതനഭംഗികൾ, ആലോചിക്കുന്തോറും അവസാനിക്കാതെ നീണ്ടുനീണ്ടു പോകുന്ന വ്യംഗ്യാർത്ഥത്തിന്റെ ബാഹുല്യം, പ്രയോഗവൈചിത്ര്യങ്ങളാലുള്ള വ്യുൽപാദകത, എല്ലാ വിഷയത്തിലുമുള്ള ക്ഷോദക്ഷമത ഇതുകൾ നളചരിതത്തെ മണിപ്രവാളകൃതികളിൽ പ്രഥമ ഗണനീയമാക്കിച്ചമച്ചിരിക്കുന്നു” എന്നുള്ള പ്രൊഫസർ രാജരാജവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാന്റെ അഭിപ്രായം സർവഥാ സമാദരണീയമാണ്.

അർത്ഥവിഷയത്തിൽ ആരെയും നക്ഷത്രമെണ്ണിക്കുന്ന പല ഭാഗങ്ങൾ നളചരിതത്തിൽ വാരിയർ മുക്തഹസ്തമായി വാരിവിതറിയിട്ടുണ്ട്. “മരത്തിനിടയിൽക്കാണാമേ സുന്ദരത്തിനുടെ സാദൃശ്യേയം” തുടങ്ങിയ ഭാഗങ്ങൾ സർവസമ്മതമായ രീതിയിൽ വ്യാഖ്യാനിക്കുവാൻ ഇനിയും ആർക്കും സാധിച്ചിട്ടില്ല.

> “കാമിനി രൂപിണി ശീലവതീമണി ഹേമാമോദസമാ
> ഭീമനരേന്ദ്രസുതാ ദമയന്തീ നാമ രമാനവമാ;
> സാമരധാമവധൂമദഭ്രമവിരാമദകോമളിമാ.”

എന്നെഴുതിയ തൂലികകൊണ്ടുതന്നെയാണല്ലോ, നമ്മുടെ കവി “വസ്ത്രമേതദുൽസൃജാമി ചാമിവ” എന്നും, “ദഹനശമനവരുണൈരമാ” എന്നും, “വനത്തിൽ മേവുന്നാണാളേ” എന്നും, “വിധിയന്ത്രത്തിരിപ്പു മൂന്നീ” എന്നും മറ്റും എഴുതിയത് എന്നാലോചിക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉന്മസ്തകമായ ഉച്ഛൃംഖലതയ്ക്കു ദണ്ഡനമസ്കാരം ചെയ്യാതെ നീക്കുപോക്കില്ല.

പ്രായേണ എല്ലാ പദങ്ങളുംതന്നെ പരമരമണീയങ്ങളും സർവവിദിതങ്ങളുമാകയാൽ അവയിൽനിന്ന് ഒന്നോ രണ്ടോ തിരഞ്ഞെടുത്തു പ്രദർശിപ്പിക്കുക എന്നുള്ളത് അസാധ്യവും അനാവശ്യകവുമായ ഒരു കൃത്യമാണെന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു. അതുകൊണ്ടു് ആ സാഹസത്തിൽനിന്നു വിരമിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

> “സുദേവോക്താ വാണീ സ്വദയിതതമോദന്തപിശുനാ
> സുധാമിശ്രാ പൂർവം ശ്രവസി വിഷധാരേവ പതിതാ
> അഥോല്ലേഖാസഹ്യാ നൃപതദൃതുപർണ്ണസ്യ ച ഗിരാ
> തതശ്ചിന്താമാപത്തരളഹൃദയോ ബാഹുക ഇമാം.”

തുടങ്ങിയ ചില ശ്ലോകങ്ങൾക്കും ചമൽക്കാരമുണ്ട്.

## 7 സുഭദ്രാഹരണം

കാർത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെ തെക്കൻസുഭദ്രാഹരണത്തേയും മന്ത്രേടത്തു നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ വടക്കൻ സുഭദ്രാഹരണത്തേയുംകാൾ വളരെ വളരെ വിശിഷ്ടമായ മറ്റൊരു സുഭദ്രാഹരണം ആട്ടക്കഥകൂടി ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. നളചരിതം ആട്ടക്കഥയിലും ഇതിലും ഒരേ മംഗള ശ്ലോകാവലി കാണുന്നു എന്നു മാത്രമല്ല, സംസ്കൃതവും മലയാളവും നളചരിതത്തിലെന്നതുപോലെ ഇതിലും നെല്ലും മോരും പോലെ പലപ്പോഴും ഇടകലർത്തി പ്രയോഗിച്ചുമിരിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥം മുഴുവൻ കിട്ടീട്ടില്ലാത്തതുകൊണ്ടു നിഷ്കർഷിച്ച് ഒരഭിപ്രായം പുറപ്പെടുവിക്കുവാൻ നിർവ്വാഹമില്ല. അർജ്ജുനനോടുള്ള ഗദന്റെ വാക്യമാണ് താഴെ ചേർക്കുന്നത്.

> “ദ്വാരവതീപുരി വാണരുളീടിന സാരസനയനനുദാരൻ
> വാരണഗാമിനിമാരൊടുകൂടിന മാരസമാനശരീരൻ
> വസതി സുഖം വനമാലീ വരഗുണഭൂഷണശാലീ
> നീലപയോധരനികരമനോഹരനിരുപമകാന്തികലാപൻ
> ലോലമണീകുലവലയകടീതടകാഞ്ചനകാഞ്ചികലാപൻ
> (വസ)
> ബാലതമാലസമാനതമാകൃതി ബലജിതവൈരിസമൂഹൻ
> ബാലവധൂജനമനസി സമാഹിതമനസിജതാപവിമോഹൻ
> (വസ)
> പീലിയണിഞ്ഞു വിളങ്ങിന കചഭരജാലമനോഹരവേഷൻ
> പാലിതസകലജനാവലിസേവിതപദയുഗനരുപരിതോഷൻ
> (വസ)”

### ഗാനങ്ങൾ

ഉണ്ണായിവാരിയർ വടക്കുന്നാഥനെപ്പറ്റി രചിച്ചിട്ടുള്ള അഞ്ചു സ്തോത്രങ്ങൾ നമുക്കു കിട്ടീട്ടുണ്ട്. അവയിൽ രണ്ടെണ്ണം അകാരാദിക്രമത്തിൽ ‘അഃ’ വരെയുള്ള അക്ഷരങ്ങളിലാണ് നിബന്ധിച്ചുകാണുന്നത്. ചില ഭാഗങ്ങൾ പകർത്തുന്നു. ഒടുവിലത്തേത് ഒരു സംസ്കൃതകീർത്തനമാണ്.

> “ഇഹലോകസുഖേച്ഛ തഴച്ചതിലഖിലോദ്യമമതു ഹതവിധിയാൽ
> വിഫലോതി ദൃനോതി കഥഞ്ചന സഫലോ ന മുദേതി ച ഹൃദയം.
> ന ഖലോ ന ജഹാമി ജരസ്യപി മൃഗലോചനമാരിൽ മനോരതി-
> മവലോകയ മാമുരുദയയാ വരമരുളു വടക്കുന്നാഥ.”

> “ഊട്ടുവൻ ഭൂസുരകോടി; വേട്ടു വംശമുറപ്പിപ്പൻ;
> നാട്ടിലെല്ലാം ഗുണൈരീട്ടം കൂട്ടുവൻ കീർത്തിം;
> മൂട്ടുവനീശ്വരചിത്തമെന്നിരിക്കേ യമരാജൻ-
> തീട്ടു വന്നു പലർക്കയ്യോ! വടക്കുന്നാഥാ!”

പല്ലവി:

> ചന്ദ്രചൂഡ ദേഹി മേ ശംഭോ! വൃഷാചല-
> മന്ദിരനിവാസ ശംഭോ!

രണ്ടു ചരണങ്ങൾ:

> അംഗജാരേ! ശുഭകീർത്തേ! സർവ്വ-
> മംഗലാലിംഗിതമൂർത്തേ!
> അംഗദുരിതവിഭംഗകരിവര-
> തുംഗവിപുലപിശംഗതരജട!
> സംഗരഹതകരിപുംഗവദാനവ!
> മംഗലാനി മമ ഗംഗാധര കുരു. (ചന്ദ്ര)”

# 8 മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ ആശ്രിതന്മാർ

ഉണ്ണായിവാരിയർ മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ ആശ്രിതനായിരുന്നുവോ എന്നു നിശ്ചയമില്ലെങ്കിലും മറ്റു ചില കവികൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാരുണ്യത്തിന്നു വശംവദന്മാരായിരുന്നു എന്നുള്ളതു നിർവ്വിവാദമാണ്. സാഹിത്യം സങ്ഗീതം തുടങ്ങിയ കലകളുടെ പ്രോത്സാഹനം ആ മഹാപുരുഷൻ തന്റെ ഭാഗിനേയനായ രാമവർമ്മ യുവരാജാവിനെക്കൊണ്ടാണ് സാമാന്യേന നിർവഹിച്ചിരുന്നതു്. അങ്ങനെയുള്ള കവികളിൽ (1) രാമപാണിവാദൻ എന്ന നാമാന്തരത്താൽ സുവിദിതനായ മഹാകവി കുഞ്ചൻനമ്പിയാർ (2) രാമപുരത്തു വാരിയർ (3) കിളിമാന്നൂർ രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ (4) ദേവരാജശാസ്ത്രി (5) കൃഷ്ണകവി (6) ശംകുകവി എന്നിവരെപ്പറ്റി ചില വിവരങ്ങൾ അറിയാം. കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർക്കു പ്രത്യേകം ഒരധ്യായംതന്നെ വിനിയോഗിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഒടുവിലത്തെ മൂന്നു കവികളും സംസ്കൃതകാവ്യങ്ങൾ മാത്രമേ രചിച്ചിട്ടുള്ളു.

## 9 രാമപുരത്തു വാരിയർ (878-928) —ജീവചരിത്രം

വടക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽപ്പെട്ട മീനച്ചൽത്താലൂക്കിൽ രാമപുരം എന്നൊരു ഗ്രാമമുണ്ട്. പ്രസിദ്ധമായ ഒരു ശ്രീരാമക്ഷേത്രം അവിടെ ഉള്ളതിനാലാണ് അതിന് ആ പേർ സിദ്ധിച്ചത്. ആ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ കിഴക്കുവശത്ത് അല്പം വടക്കുമാറി അവിടെ മാലകെട്ടുപ്രവൃത്തിയുള്ള ഒരു വാരിയമുണ്ട്. ആ വാരിയത്തെ ഒരങ്ഗമായി നമ്മുടെ കവി 878-ആമാണ്ടു കുംഭമാസം 2-ആംനു പൂയംനക്ഷത്രത്തിൽ ജനിച്ചു. ശങ്കരൻ എന്നായിരുന്നു പേർ. അമ്മ ആ വാരിയത്തെ പാർവതി വാരസ്യാരും അച്ഛൻ അവിടെനിന്നു രണ്ടു മൈൽ വടക്ക് ‘അമനകര’ ഗ്രാമത്തിൽ പുനം എന്ന ഇല്ലത്തെ പത്മനാഭൻനമ്പൂരിയുമായിരുന്നു. മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ പേരുകൾ യഥാക്രമം ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയെന്നും ശങ്കരനെന്നും ആയിരുന്നു എന്നും ചില പഴമക്കാർ പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുണ്ട്. സൂക്ഷ്മം അറിവാൻ നിർവ്വാഹമില്ല. പുനം ഇന്നു വിഭവസമൃദ്ധമായ ഒരു കുടുംബമാണെങ്കിലും അന്ന് അതിന്റെ സാമ്പത്തികസ്ഥിതി ആശാസ്യമായിരുന്നില്ല. തന്നിമിത്തം വാരിയർക്കു ബാല്യത്തിൽ കഠിനമായ ദാരിദ്ര്യ ദുഃഖം അനുഭവിക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം ആദ്യം തന്റെ അച്ഛനിൽനിന്നും പിന്നീട് ഇരിങ്ങാലക്കുടയ്ക്കുപോയി ഉണ്ണായി വാരിയരിൽനിന്നും സംസ്കൃതം അഭ്യസിച്ചു, കുറെക്കാലം കൊണ്ടു സാഹിത്യത്തിലും സംഗീതത്തിലും ഒന്നുപോലെ അഭിജ്ഞനായിത്തീർന്നു. അതിനുപുറമേ അദ്ദേഹം ഒന്നാംകിടയിലുള്ള ഒരു ജ്യോത്സ്യനുമായിരുന്നു എന്നറിയുന്നു. മാലകെട്ടിൽ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന ശില്പവിജ്ഞാനം ആരെയും ആശ്ചര്യ ഭരിതരാക്കിയിരുന്നു. അക്കാലത്തു രാമപുരത്തിനു സമീപം വടക്കുംകൂർ രാജാക്കന്മാരുടെ ഒരു ശാഖ വെള്ളിലാപ്പള്ളി എന്ന സ്ഥലത്തു താമസിച്ചിരുന്നു. ആ ശാഖയിൽപ്പെട്ട രവിവർമ്മ രാജാവിന്റെ ആശ്രിതനായി വാരിയർ ഒരു കുടിപ്പള്ളിക്കൂടം സ്ഥാപിച്ച് അവിടെ കുട്ടികളെ സംസ്കൃതം അഭ്യസിപ്പിച്ചുവന്നു. രവിവർമ്മരാജാവിനു വൈക്കത്തായിരുന്നു സംബന്ധം; അദ്ദേഹത്തോടുകൂടി വാരിയരും കൂടെക്കൂടെ അങ്ങോട്ടു പോകുകയും പെരുംതൃക്കോവിലപ്പനെ ഭജിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. 925-ൽ വടക്കുംകൂർ കീഴടങ്ങിയതിന്റെ ശേഷം മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവു വൈക്കത്തു പള്ളിബ്ഭൂജനത്തിനായി കുറേ ദിവസം എഴുന്നള്ളിത്താമസിക്കുകയും ആ അവസരത്തിൽ രവിവർമ്മാവിന്റെ സാഹായ്യത്തോടുകൂടി കവി ആ മഹാനുഭാവനെ മുഖം കാണിച്ചു ചില സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങൾ അടിയറവെക്കുകയും ചെയ്തു. മഹാരാജാവിനെ ശ്രീകൃഷ്ണനായും തന്നെ കുചേലനായും അവയിൽ ഒരു പദ്യത്തിൽ വാരിയർ ഉല്ലേഖനം ചെയ്തിരുന്നു. തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ആ പദ്യങ്ങൾ വായിച്ചുനോക്കി, ഉടൻതന്നെ കുചേലവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ടായി രചിക്കാൻ കല്പിക്കുകയും തിരുവനന്തപുരത്തേക്കു തിരിയെ എഴുന്നള്ളുമ്പോൾ വാരിയരെക്കൂടി പള്ളിയോടത്തിൽ കയറ്റി അതു പാടിച്ചുകേൾക്കുകയും ചെയ്തു. പ്രതീക്ഷയിൽ കവിഞ്ഞ മാധുര്യം ആ കൃതിയിൽ അനുഭവപ്പെട്ടതിനാൽ അവിടുന്നു കവിയെക്കൂടി തിരുവനന്തപുരത്തേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി തന്റെ ആശ്രിതവർഗ്ഗത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി അവിടെ താമസിപ്പിച്ചു. കുചേലവൃത്തത്തിനുള്ള ഉത്ഭവത്തിന്റെ കാരണത്തെപ്പറ്റി വാരിയർതന്നെ ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ തന്റെ സമുജ്ജ്വലമായ ഭാഷയിൽ ഇങ്ങനെ കീർത്തനം ചെയ്യുന്നു.

> “മൂർത്തി മൂന്നും മുപ്പത്തുമുക്കോടി ദേവന്മാരുമൊരു
> മൂർത്തിയായി മുപ്പാരിന്നു വിളക്കുമായി
> മാർത്താണ്ഡാഖ്യയായിരിക്കും പ്രത്യക്ഷദേവതയുടെ
> മാഹാത്മ്യമോർത്തിട്ടു മനസ്സലിഞ്ഞിടുന്നു.
> വഞ്ചിനാമനുജനായിട്ടവതരിച്ചിരിക്കുന്ന
> വഞ്ചിവലവൈരിയുടെ കൃപയ്ക്കിരിപ്പാൻ
> വഞ്ചികയായ്‌വന്നാവൂ ഞാനെന്നിച്ഛിച്ചു വാഴുംകാലം
> വഞ്ചിപ്പാട്ടുണ്ടാക്കണമെന്നരുളിച്ചെയ്തു.
> വേദശാസ്ത്രപുരാണേതിഹാസകാവ്യനാടകാദി-
> വേദികളായിരിക്കുന്ന കവികളുടെ
> മേദുരങ്ങളായ ഗദ്യപദ്യങ്ങളെ ശ്രവിക്കുന്ന
> മേദിനീന്ദ്രനജ്ഞനോടാജ്ഞാപിച്ചതോർപ്പൂ!
> വാനവർക്കു നിറവോളമമൃതമർപ്പിച്ച ഭഗ-
> വാനു കുചേലകുചിപിടകമെന്നോണം
> വാണീഗുണംകൊണ്ടാരേയും പ്രീണിപ്പിക്കും വഞ്ചിവജ്ര-
> പാണിക്കെൻ പാട്ടിമ്പമാവാനടിതൊഴുന്നേൻ.”

വാരിയർ തിരുവനന്തപുരത്തു താമസിക്കുമ്പോൾ മഹാരാജാവു് അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ടു ജയദേവന്റെ ഗീതഗോവിന്ദവും തർജ്ജമചെയ്യിച്ചു. അതിനുമുൻപുതന്നെ വാരിയർക്കു വയ്ക്കത്തിനു സമീപം വെച്ചൂർ എന്ന സ്ഥലത്ത് ഒരു നല്ല ഗൃഹവും വസ്തുവകകളും അവിടുന്നു ദാനം ചെയ്യുകയുണ്ടായി. വാരിയർ തിരിയെപോയി അവിടേയും രാമപുരത്തുമായി കുറേക്കാലം താമസിച്ചു.

ഒരിക്കൽ രാമപുരം ക്ഷേത്രത്തിൽ ഉത്സവത്തിനു പൊതിയിൽ ചാക്കിയാർ കൂത്തിനായി പോയിരുന്നു. ആ അവസരത്തിൽ മാല കെട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്ന വാരിയരെക്കണ്ടു കൂത്തു കേൾക്കാൻ വരുന്നില്ലേ എന്നു ചോദിക്കുകയും, അതിനു മറുപടിയായി വാരിയർ, ചാക്കിയാർ എന്താണ് മാലകെട്ടു കാണ്മാൻ വരാത്തത് എന്നൊരു പ്രതിപ്രശ്നം പ്രയോഗിക്കുകയും ചെയ്തു. മാലകെട്ടിലെന്താണ് കാണാനുള്ളത് എന്നു നിന്ദാഗർഭമായ സ്വരത്തിൽ വീണ്ടും ഒരു ചോദ്യംചോദിച്ചുകൊണ്ടു ചാക്കിയാർ അവിടെനിന്നു പോയി. പിറ്റേ ദിവസം തൊഴാൻ ചെന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിനു ദേവന്റെ ബിംബത്തിൽ ചാർത്തിയിരുന്ന മാലയിൽ വാരിയർ ചക്രാകൃതിയിൽ നിബന്ധിച്ചിരുന്ന ഒരു ശ്ലോകം വായിക്കാൻ ഇടവന്നു. ആ ശ്ലോകമാണ് അടിയിൽ ചേർക്കുന്നത്.

> “ന കൃതം സുകൃതം കിഞ്ചിൽ ബഹുധാ ദുഷ്കൃതം കൃതം
> ന ജാനേ ജാനകീജാനേ! യമാഹ്വാനേ കിമുത്തരം?”

അതു വായിച്ചു ചാക്കിയാർ മാലകെട്ടിലും കാണേണ്ടതുണ്ടെന്നു തലകുലുക്കിസ്സമ്മതിച്ചു. വാരിയർ 928-ആമാണ്ടു രാമപുരത്തുവച്ചുതന്നെ മരിച്ചതായാണ് ഐതിഹ്യം.

## 10 കൃതികൾ

(1) കുചേലവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ട് (2) ഭാഷാഷ്ടപദി (ഗീതഗോവിന്ദത്തിന്റെ ഭാഷാനുവാദം) എന്നീ രണ്ടു പ്രധാന കൃതികൾക്കു പുറമേ (3) അമരകോശത്തിനു ലഘുഭാഷ എന്നൊരു സംസ്കൃതവ്യാഖ്യാനം (4) നൈഷധം തിരുവാതിരപ്പാട്ട് (5) ഐരാവണവധം അഥവാ മൈരാവണവധം തുള്ളൽ (6) പ്രഭാതകീർത്തനം എന്നിവയും വാരിയരുടെ കൃതികളായുണ്ടെന്നറിയുന്നു.

## 11 വഞ്ചിപ്പാട്ടുകൾ

വഞ്ചിപ്പാട്ട് അല്ലെങ്കിൽ വള്ളപ്പാട്ട് എന്ന പേരിൽ ഒരു കാവ്യശാഖ നമ്മുടെ ഭാഷാസാഹിത്യത്തിലല്ലാതെ കണ്ടിട്ടില്ല. കാണ്മാൻ തരവുമില്ല. വള്ളംകളിക്കു പാടാൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന പാട്ടാകയാലാണ് പ്രസ്തുത ശാഖയ്ക്ക് ആ സംജ്ഞ സിദ്ധിച്ചതു്. തണ്ടു പിടിച്ചുപോകുന്ന വഞ്ചികളിൽ പാടുന്ന പാട്ടുകൾ, തുഴകൊണ്ടു തുഴഞ്ഞു പോകുന്ന വള്ളങ്ങളിൽ പാടുന്ന പാട്ടുകൾ എന്നിങ്ങനെ രണ്ടുതരം വഞ്ചിപ്പാട്ടുകളുണ്ടു്. അവയിൽ ആദ്യത്തെ ശാഖയിൽപ്പെട്ട പാട്ടുകൾക്കു നാടോടിപ്പാട്ടുകളുടേതിൽ കൂടുതലായി ഒരു സ്ഥാനം ഒരിക്കലും ഇല്ലായിരുന്നതിനാൽ അവ ഇന്നു പ്രായേണ വിസ്മൃതങ്ങളായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അവയിൽ പലതും വടക്കൻപാട്ടുകളേയും തെക്കൻപാട്ടുകളേയുംപോലെ രസോത്തരങ്ങളാണ്. ചില മാതൃകകൾ ചുവടേ ചേർക്കാം.

1: “ആരിയങ്കാവിലെപ്പൂരം കാണുവാ-
നാരെല്ലാവരും പോകുന്നോ?
അറക്കലയ്യനും പുളിക്കൽച്ചക്കിയും
പെരുക്കാലൻകുഞ്ചനമരത്തു്.
പെരുക്കാലനെന്നു പറയാതെ പെണ്ണേ
പെരുക്കാലൻ നല്ല പണക്കാരൻ.”

2: “കറുത്ത പെണ്ണേ നിന്നെക്കാണാഞ്ഞതിനാലൊരുനാൾ
വരുത്തപ്പെട്ടു ഞാനൊരു വണ്ടായ്ച്ചമഞ്ഞേനെടി;
വണ്ടായ്ച്ചമഞ്ഞു ഞാനൊരു
പള്ളിവാതില്ക്കൽച്ചെല്ലുമ്പോൾ
പൂമാലപ്പെണ്ണെന്നെയൊരു
പൂകൊണ്ടെറിഞ്ഞിതെടി.”

3: “ചുള്ളിച്ചെറിയപെണ്ണേ നിന്റെ ആങ്ങളമാരെങ്ങുപോയി?
ചൂരൽ വലിക്കുവാനായ്ച്ചൂരല്ക്കാട്ടിൽപോയല്ലൊ.
ചൂരലുമെന്തിനായി ചുള്ളിച്ചെറിയപെണ്ണേ?
ചൂരലു വേണമല്ലോ കട്ടിൽ വരിഞ്ഞുകെട്ടാൻ.
കട്ടിലുമെന്തിനായി ചുള്ളിച്ചെറിയപെണ്ണേ?
കട്ടിലു വേണമല്ലോ മങ്കമാർക്കു ചമഞ്ഞിരിപ്പാൻ.”

തുഴക്കാർ ഉപയോഗിക്കുന്ന പാട്ടുകളാണ് ‘നതോന്നത’ വൃത്തത്തിലുള്ള സാക്ഷാൽ വഞ്ചിപ്പാട്ടുകൾ. അവയിൽ ചിലതിനെല്ലാം എട്ടാം ശതകത്തോളം പഴക്കമുണ്ടെന്നു നാം ദേവനാരായണസ്തോത്രരൂപങ്ങളായ ഒന്നിലധികം ഗാനങ്ങളിൽനിന്ന് ഇതിനു മുൻപുതന്നെ ധരിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. വ്യാസോൽപത്തി വഞ്ചിപ്പാട്ടിനു വള്ളക്കാരുടെയിടയിൽ ധാരാളം പ്രചാരമുണ്ടു്. യാത്രകളിക്കാർ പാടുന്ന കിരാതം വഞ്ചിപ്പാട്ടും പ്രധാനമായ ഒരു ഗാനംതന്നെ. ആ കൃതിയുടെ പ്രണേതാവു കുഞ്ചൻ നമ്പിയാരാണെന്നു മേൽ ഉപപാദിക്കും. തദനന്തരമാണ് കുചേലവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ടിന്റെ ആവിർഭാവം. ആദ്യകാലങ്ങളിൽ വള്ളംകളി അവസാനിപ്പിക്കുമ്പോൾ ഇക്കാലത്തു പാടാറുള്ള “വച്ചുപാട്ടു” പാടിയിരുന്നുവോ എന്നു സംശയമാണ്. മേൽനിർദ്ദേശിച്ച ഗാനങ്ങളോടു വച്ചുപാട്ടു ഘടിപ്പിച്ചു കാണുന്നില്ല. വള്ളംകളിക്കുപയോഗിക്കുമ്പോൾ വഞ്ചിപ്പാട്ടുകൾക്ക് ആറ്റുവഞ്ചി എന്നും, രാജവീഥികളിൽക്കൂടി കരക്കാർ ഘോഷയാത്രയായി പാടിക്കൊണ്ടുപോകുമ്പോൾ കരവഞ്ചി എന്നും പേർ പറയുന്നു.

## 12 കുചേലവൃത്തം

സുപ്രസിദ്ധമായ കുചേലവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ടു കൈരളീദേവിയുടെ കമനീയങ്ങളായ കണ്ഠാലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്. സൗന്ദര്യപൂർണ്ണങ്ങളായ ശബ്ദാർത്ഥങ്ങളുടെ സമഞ്ജസമായ സമ്മേളനം, സമുചിതങ്ങളായ അലങ്കാരങ്ങളുടെ സരസമായ സന്നിവേശനം, സർവോപരി ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനിലുള്ള അപാരമായ ഭക്തിഭാവം ഇത്യാദി ഗുണവിശേഷങ്ങൾ ഈ കാവ്യത്തെ ഉത്തമോത്തമകോടിയിൽ ആരൂഢമാക്കുന്നു. വാരിയർ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന കുചേലൻ, ആ ഭക്തോത്തമന്റെ പതിവ്രതയായ ധർമ്മപത്നി, ശ്രീകൃഷ്ണൻ എന്നീ കഥാപാത്രങ്ങളുടെ ചിത്രങ്ങൾ അനുവാചകരുടെ ഹൃദയഭിത്തികളിൽനിന്ന് ഒരിക്കലും മായുകയോ മങ്ങുകയോ ചെയ്യുന്നതല്ല. തന്റെ പ്രത്യക്ഷദേവതയായ മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ അപദാനങ്ങൾ ആദ്യമായും ഭാഗവതദശമസ്കന്ധത്തിന്റെ സാരസംക്ഷേപം അതു കഴിഞ്ഞും കവി പൂർവ്വപീഠികാരൂപത്തിൽ രചിച്ച് പിന്നീടാണ് പ്രതിപാദ്യത്തിലേക്കു പ്രവേശിക്കുന്നത്.

> “സ്വാമിദ്രോഹികടെ വംശവിച്ഛേദം വരുത്തിയതും,
> സ്വാമിത്രമന്നവന്മാരെ ദ്രവിപ്പിച്ചതും,
> കോട്ടപടി പലതുറപ്പിച്ച നന്നായൊരേടത്തും
> കോട്ടംകൂടാതെകണ്ടുത്സാഹിച്ച ചെഞ്ചമ്മേ
> നാട്ടിനെ നന്നാക്കിയതുമോർത്താലങ്ങു ജയസ്തംഭം
> നാട്ടുമീ നവാവതാരമെന്നു തോന്നുന്നു.
> കാർത്തവീര്യൻ കഴിച്ചോണം ഭദ്രദീപപ്രതിഷ്ഠയും
> കാശിരാമസ്വാമിപ്രതിഷ്ഠയും കഴിച്ച
> മാർത്താണ്ഡമഹീപതീന്ദ്രൻ വെറുതെയോ ജയിക്കുന്നു?
> മാലോകരേ മന്നരായാലീവണ്ണം വേണ്ടു.”

എന്നും മറ്റുമുള്ള വരികൾ ആരെയാണ് പുളകമണിയിക്കാത്തത്? ഇനി കൃഷ്ണഗാഥാനുവർണ്ണനത്തിലെ ഒരു ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കാം.

> ധർമ്മപുത്രനുടെ കാര്യക്കാരനോ കാരണമർത്ത്യൻ,
> ധർമ്മദൈവമോ, ദൂതനോ? ഞാനറിഞ്ഞില്ല;
> സന്മയനാമർജ്ജുനന്റെ സഖിയോ, സൂതനോ, പര-
> ചിന്മയൻ, ഉരുഭൃതനോ? ഞാനറിഞ്ഞില്ല.
> സുരാസുരനരന്മാരെജ്ജയിച്ച സവ്യസാചിയെ-
> ജ്ജരാനരജിതനായ നദീതനയൻ
> ശരപരവശനാക്കീ പോരിലെപ്പോ, ളപ്പോളൊരു
> ചരാചരപ്രപഞ്ചാനാംപതി കോപിച്ചു
> കമ്മട്ടമല്ലീ വൃദ്ധന്റെ കളിയെന്നിട്ടു കയറും
> ചമ്മട്ടിയും വച്ചിട്ടനായുധത്വം സത്യം
> കൈവിട്ടുംകളഞ്ഞു ചക്രമെടുപ്പുതും ചെയ്തു രാജ-
> ക്കൺവെട്ടത്തിറങ്ങി ദേവവ്രതന്റെ നേരേ.
>
> വില്ലും വച്ചു, തൃക്കൈവിളയാടി വേണമടിയനെ-
> ക്കൊല്ലുവാനെന്നർത്ഥിച്ചിട്ടഞ്ജലിയും ചെയ്ത്
> വല്ലഭനാം ഭീഷ്മരരികത്തു വന്നു; വാസുദേവൻ
> വല്ലാതെയായിട്ടു വാങ്ങി പലവട്ടവും.”

കുചേലന്റെ ദ്വാരകയിലേക്കുള്ള യാത്രയും മറ്റും വാരിയർ വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതു വാചാമഗോചരമായ ഭാവനാകുശലതയോടു കൂടിയാകുന്നു.

> “കുലങ്കഷകുതൂഹലം കുടയുമെടുത്തിട്ടനു-
> കൂലയായ പത്നിയോടു യാത്രയും ചൊല്ലി
> ബാലാദിത്യവെട്ടം തുടങ്ങിയനേരം, കൃഷ്ണനാമ-
> ജാലങ്ങളെജ്ജപിപ്പതും ചെയ്തു കുചേലൻ
> നാഴികതോറും വളരും ഭക്തി നല്കുമാനന്ദമാ-
> മാഴിയിങ്കലുടനുടൻ മുഴുകുകയും,

താഴുകയുമെഴുകയും ചെയ്തു” പോകുന്ന ആ ബ്രാഹ്മണനു ദ്വാരകയോടടുത്തപ്പോളുണ്ടായ അവസ്ഥാന്തരം,

> “രാമാനുജാഞ്ചിതരാജധാനി സൽകരിച്ചേകിയ
> രോമാഞ്ചക്കുപ്പായമീറനായി ചെഞ്ചെമ്മേ,
> സീമാതീതാനന്ദാശ്രുവിൽക്കുളിക്കകൊണ്ടു കുചേല-
> ചോമാതിരിക്കതു ചുമടായിച്ചമഞ്ഞു;
> ഭക്തിയായ കാറ്റു കൈകണക്കിലേറ്റു പെരുകിയ
> ഭാഗ്യപാരാവാരഭംഗപരമ്പരയാ
> ശക്തിയോടുകൂടി വന്നു മാറിമാറിയെടുത്തിട്ടു
> ശാർങ്ഗിയുടെ പുരദ്വാരം പൂകിക്കപ്പെട്ടു”

എന്നാണ് അദ്ദേഹം വർണ്ണിക്കുന്നത്.

ഇനിയും ഉദാഹാരണങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നില്ല. കുചേലവൃത്തത്തെ അധികരിച്ചു പല കേരളീയകവികൾ സംസ്കൃതത്തിലും ഭാഷയിലും കാവ്യങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, അവയെല്ലാം വാരിയരുടെ വഞ്ചിപ്പാട്ടിനു താഴെയേ നില്ക്കുന്നുള്ളു. ഇതരഭാഷകളിലും തദ്വിഷയകമായി ഒരു ഗ്രന്ഥം ആ പദവിക്കു അടുത്തെങ്ങും എത്തിക്കണ്ടിട്ടില്ല. വഞ്ചിപ്പാട്ടുകളിൽ ഒന്നാമത്തെ സ്ഥാനം അതിനാണെന്നു പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

> “ദീനദീനനാകകൊണ്ടും ഹീനനാകകൊണ്ടുമേറ്റം
> ജ്ഞാനമില്ലാഴികകൊണ്ടുമെനിക്കീശ്വരൻ
> താനേ കൂടെത്തുണയ്ക്കകൊണ്ടീവണ്ണം ഗാനംചെയ്യുന്നു;
> ഞാനല്ലാതെ മതിയാകയില്ലെന്നു നൂനം”

എന്ന വരികളിൽ അദ്ദേഹംതന്നെ ഭഗവദനുഗ്രഹത്തിന്റെ ശക്തികൊണ്ടാണ് താൻ ആ കൃതി രചിക്കുന്നതെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അഭൗമമായ ഏതോ ഒരു ചൈതന്യത്തിന്റെ അവഭാസം പ്രസ്തുത കൃതിയിൽ ഭാവുകന്മാർക്കു സ്പഷ്ടമായി കാണുവാൻ പ്രയാസമുണ്ടാകുന്നതല്ല.

## 13 ഭാഷാഷ്ടപദി

ഗീതഗോവിന്ദത്തിന്റെ തർജ്ജമയ്ക്കു ഭാഷാഷ്ടപദി എന്ന പേർ പറയുന്നു. ആ കൃതിയുടെ ആരംഭത്തിൽ കാണുന്ന

> "ശ്രീമാർത്താണ്ഡമഹീമഹേന്ദ്രനരുളിച്ചെയ്തിട്ടു മന്ദോപി ഞാ-
> നാമൂഷ്ടാഷ്ടപദീഗതം പദകദംബം ഭാഷയാക്കീടുവാൻ
> സാമോദം തുനിയുന്നു; തുഷ്യതു ഭൃശം ശ്രീപത്മനാഭോ മമ
> സ്വാമീ രാമപുരേശ്വരശ്ച ഭഗവാൻ; കൃഷ്ണൻ പ്രസാദിക്കണം."

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ നിർദ്ദേശമനുസരിച്ചാണ് അദ്ദേഹം ആ കൃതി രചിച്ചതെന്നു വ്യക്തമാകുന്നു. നാലാമത്തെ അഷ്ടപദിയിൽ കവി "ശ്രീജയദേവകവിക്കും കൃഷ്ണനമീ ജഗദീശ്വരനായിഹ വാഴും തേജസ്സിന്നും തെളിക തൊഴുന്നേനോജസ്സുണ്ടാക്കണമിഗ്ഗാനം" എന്നും, അഞ്ചാമത്തേതിൽ "രാജത്വമേറിയാലുമെന്നെ മറക്കാത്ത തേജസ്സിന്നായിക്കൊണ്ടും നമസ്കാരം" എന്നും, ഒൻപതാമത്തേതിൽ "ജയദേവന്റെ കൃതിയുടെ ഭാഷേ! രാജയശസ്സിനെ രാജയ ജയദേ!" എന്നും. പത്താമത്തേതിൽ "ജയദേവഭണിതിഭാഷാ ജയദയായിട്ടു തീർന്നാവൂ; നയനിധിയാം നരനാഥന്റെ നയമായി വന്നാവൂ മേ" എന്നും, പതിന്നാലാമത്തേതിൽ "ശ്രീജയദേവനേയും കൃഷ്ണനെയും രാജേന്ദ്രനെയും വന്ദിക്കുന്നേൻ" എന്നും, പതിനഞ്ചാമത്തേതിൽ "രാജരാജേശ്വരനായിക്കൊണ്ടും രായും പകലുമഞ്ജലി ചെയ്യുന്നേൻ" എന്നും, പത്തൊൻപതാമത്തേതിൽ "പത്മനാഭനെയും മാർത്താണ്ഡമന്നനെയും ഛത്മം വിനാ ഞാൻ കൈതൊഴുന്നേൻ" എന്നും, ഇരുപത്തിനാലാമത്തേതിൽ "ജലജവിലോചനനാം കൃഷ്ണനെയും നലമൊടു കവിയാം ജയദേവനെയും വലരിപുസമനാം വഞ്ചീശനെയും കലയേ ഹൃദി കലുഷം കളവാൻ" എന്നും ശ്രീകൃഷ്ണനോടും മൂലകാരനോടും അനുബന്ധിച്ച് ആ മഹാരാജാവിനെക്കൂടി വന്ദിക്കുന്നു.

കവിതയ്ക്കു കുചേലവൃത്തത്തോളംതന്നെ മാധുര്യമില്ലെങ്കിലും അതിൽ മനോഹരങ്ങളായ ഭാഗങ്ങൾ അവിടവിടെയുണ്ട്. ഒരുദാഹരണം ഉദ്ധരിക്കാം.

> "യമുനാതീരനികുഞ്ജകുടീരെ മരുവീടുന്ന മുകുന്ദൻ
> അമുനാ നിന്റെ വിശേഷമശേഷം ശ്രുതമായ് മമ വാചാ
> ഹേ! സഖി! രാധേ! ശൃണു മേ വാചം ഹാ! സഹിയാ തവ സാദം
> ഹരിവിരഹോദിതവേദന വേണ്ടാ പരിഹരിച്ചീടുവൻ ഖേദം
> കേണവസിക്കും നിന്നെക്കേശവവേണു വിളിച്ചീടുന്നു;
> കാണണമെങ്കിൽപ്പോരിക കമലാകാമുകനെക്കാട്ടീടാം;
> പക്ഷി പറക്കുമ്പോളും പവനൻ വൃക്ഷമിളക്കുമ്പോഴും
> ശിക്ഷവരുത്തീടുന്നു ശയനം ഹരി തവ വരവോർക്കുന്നു."

(പതിനൊന്നാമത്തെ അഷ്ടപദിയിൽനിന്ന്)

വാരിയർ തന്റെ അഭിമതംപോലെയുള്ള രാഗത്തിലും താളത്തിലുമാണ് ഓരോ അഷ്ടപദിയും നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നത്; അല്ലാതെ ആ വിഷയത്തിൽ ജയദേവനെ അനുകരിച്ചിട്ടില്ല. അദ്ദേഹം പ്രത്യേകമായി ആട്ടക്കഥകളൊന്നും രചിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിലും ഭാഷാഷ്ടപദികൊണ്ട് ആ ന്യൂനത പരിഹരിച്ചിരിക്കുന്നു. "മഞ്ജുതരകുഞ്ജതലകേളിസദനേ" എന്ന ഇരുപത്തൊന്നാമത്തെ അഷ്ടപദിക്കു മേലുള്ള "ത്വാം ചിത്തേനചിരം വഹന്നയമതി ശ്രാന്തോ ഭൃശം താപിതഃ" ഇത്യാദി ശ്ലോകങ്ങളുടെ ഭാഷാനുവാദം കവി "എന്തേ മടിച്ചിവിടെ നില്ക്കുന്നു നീ വിഹിത ചിത്തേ" എന്നാരംഭിക്കുന്ന ഒരു ദണ്ഡകംകൊണ്ടാണ് നിവർത്തിച്ചിരിക്കുന്നത്.

## 14 ലഘുഭാഷ—അമരകോശവ്യാഖ്യ

ഈ വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽനിന്ന് ഒരു ശ്ലോകം ഉദ്ധരിക്കാം. ഗ്രന്ഥം എനിക്കു കാണാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല.

> "ശ്രീരവിവർമ്മനൃപാലസ്യാജ്ഞാവശഗസ്യ കസ്യചിൽ സുമതേഃ
> ലഘുഭാഷേയം ലിഖിതാ സതതം നമതോ വിമത്സരാൻ വിബുധാൻ."

ഈ ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു കവി പ്രസ്തുതവ്യാഖ്യാനം രചിച്ചതു തന്റെ ആദ്യത്തെ പുരസ്കർത്താവായ വടക്കുംകൂർ രാജാവിന്റെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചാണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ

> "പങ്കജാക്ഷ ദയാസിന്ധോ! വെണ്ണകട്ടുണ്ട പൈതലേ!
> മരണം വന്നടുക്കുമ്പോൾ ശരണം നീ സനാതന!"

എന്നൊരു ശ്ലോകവും കാണ്മാനുണ്ട്.

# 15 നൈഷധം തിരുവാതിരപ്പാട്ട്

നൈഷധം തിരുവാതിരപ്പാട്ടിൽ ആദ്യത്തെ അഞ്ചു വൃത്തങ്ങളേ കിട്ടീട്ടുള്ളു. “വ്യാഘ്രപുരത്തിൽ വാണരുളീടുന്ന വ്യാഘ്രചർമ്മാംബരനാം ഭഗവാൻ” “സൽക്ഷേമധാമനിരാമപുരേ നിത്യം സാക്ഷാൽ മരുവുന്ന കർമ്മസാക്ഷി” എന്നീ ദേവന്മാരെ കവി വന്ദിക്കുന്നു. കവിത നന്നായിട്ടുണ്ട്.

“രംഗാജീവനനംഗനണഞ്ഞൊരു സംഗതിയിൽ
മംഗല്യാസ്പദമവളുടെയംഗം രംഗമായി-തതിൽ
തുംഗതരങ്ങൾ കുചങ്ങൾ മൃദംഗഭംഗി തേടി
ജംഗമകനകലതോപമാനമാമോമൽമേനി-കണ്ട
ഭൃംഗപരമ്പരപോലെ വിളങ്ങി രോമരാജി.”

“പ്രാലേയബിന്ദുക്കൾ വീണാലുണ്ടോ പാലാഴിതാൻ
പെരുകുന്നു?
കാലേയമായുള്ള കർമ്മം ഭവാനാലംബിച്ചീടായ്ക സാധോ!”

എന്നീ വരികൾ നോക്കുക.

## 16 ഐരാവണവധം തുള്ളൽ

എസ്. റ്റി. റെഡ്ഡ്യാർ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ള 57 ദിവസത്തെ തുള്ളൽക്കഥകൾ എന്ന പുസ്തകത്തിൽ ‘ഐരാവണവധം’ എന്നൊരു ഓട്ടംതുള്ളൽ കാണ്മാനുണ്ടല്ലോ. ആ കൃതി കുഞ്ചൻനമ്പിയാരുടേതല്ലെന്നാണ് എന്റെ പക്ഷം. ഒരു താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിൽ അതിന്റെ ആരംഭത്തിൽ രാമപുരത്തു ശ്രീരാമനേയും, വൈക്കത്തു പെരും തൃക്കോവിലപ്പനേയും, തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിയേയും കവി വന്ദിക്കുന്നതായി കാണുന്നു എന്നും “എങ്കിൽ കിഞ്ചന കഥനം ചെയ്യാം” എന്ന വരി പിന്നീടാണ് വരുന്നതെന്നും ഒരു സ്നേഹിതൻ എന്നെ അറിയിക്കുന്നു. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ആ തുള്ളൽക്കഥ കുഞ്ചൻനമ്പിയാരുടെ രീതി പിടിച്ച് വാരിയർ തിരുവനന്തപുരത്തുവച്ചെഴുതിയതാണെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഐരാവണവധത്തിലെ പ്രതിപാദ്യം ശ്രീരാമപരമാണ്. ഈ വിഷയത്തിൽ ഉപരിഗവേഷണത്തിന്റെ ആവശ്യമുണ്ടെന്നുള്ള ഭാഗം ഞാൻ വിസ്മരിക്കുന്നില്ല.

## 17 പ്രഭാതകീർത്തനം

പ്രഭാതകീർത്തനം അല്ലെങ്കിൽ ആദിത്യകീർത്തനം എന്ന പേരിൽ സാമാന്യം പ്രചുരപ്രചാരമായ ഒരു കീർത്തനം ഭാഷയിലുണ്ട്. അതു രാമപുരത്തുവാരിയരുടേതെന്നാണ് ഐതിഹ്യം. മേല്പത്തൂർ ഭട്ടതിരി തന്റെ ഭാര്യയ്ക്കു പ്രഭാതകീർത്തനത്തിനായി രചിച്ചതു് എന്നു് ഒരു താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിൽ ആരോ കുറിച്ചിട്ടുള്ളതായി ജ്ഞാനസാഗരം പുസ്തകശാലയിൽനിന്നു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ള ഭജനകീർത്തനമാല മൂന്നാം ഭാഗത്തിൽ ആ കീർത്തനത്തെപ്പറ്റി ഒരു പ്രസ്താവനകാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതു ഭട്ടതിരിയുടെ കൃതിയാണെന്നു കരുതുവാൻ മനസ്സുവരുന്നില്ല. “മറ്റുള്ള ഗൃഹാണാം കഥ ദൂരെ” എന്നും മറ്റും അഭങ്ഗിയുള്ള വരികൾ ആ മഹാകവി ഒരിക്കലും എഴുതിയിരിക്കയില്ല. എങ്കിലും കവിത ആകപ്പാടെ നോക്കുമ്പോൾ ഗുണോത്തരമാണെന്നും പറയേണ്ടതുണ്ട്. ചില ശീലുകൾ പകർത്താം.

“അറിയാഞ്ഞു കിടന്നേനറിവുതകാഞ്ഞു തളർന്നേ
നരുണോദയസമയം വരുമളവേവമുണർന്നേൻ;
പെരുതാക്കുക മമ പാത്രത പരമാർത്ഥവിചാരേ
പരമേശ്വര! ജയ ഭാസ്കര! കരുണാകര! ശരണം.

ആത്താദരമൂത്താരണർ വാഴ്ത്തും മനു കേൾപ്പാ-
നാസ്ഥാപരനായ്ത്താമര വീഴ്ത്തും മധുവുണ്മാൻ
ആസ്ഥാനമുദാത്താകൃതി മൂർദ്ധാവുദയാദ്രേ-
രാർത്താർത്തിനുദാസ്തേ ജയ മാർത്താണ്ഡ!. നമസ്തേ.

ഇനനായതു ഭുവനേ നനു ദിനനായകനിവനേ
ജനനാവനഹനനാദികൾ തുനിയുന്നതു തനിയേ;
തുണയായതു വിധിമാധവഗിരിശാദികൾ പലരും
വനിതാപതി സവിതാപദി സവിതാ മമ ശരണം.
… … …
ഓടിച്ചു രഥം വ്യോമനി പീഡിച്ചു തമിസ്രം
ചാടിച്ചു ഗുഹായാം ബത! താഡിച്ചു കരാഗ്രൈഃ
മേടിച്ചു സപര്യാഗണമാടിസ്സുഖവാർദ്ധൌ
ക്രീഡിപ്പിതു നീ മാമക ഭാനോ! ഭഗവാനേ!”

## 18 വ്യാസോൽപത്തി വഞ്ചിപ്പാട്ട്

വ്യാസോൽപത്തിയെപ്പറ്റി മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. വള്ളംകളിക്കു പാടുവാൻ ഇന്നും ഇത്രമാത്രം പ്രയോജനപ്പെടുന്ന ഒരു കൃതി ഭാഷയിൽ വേറെയില്ല. യമുനാനദിയിൽ കൈവർത്തകന്യകയായ കാളി കടത്തുവള്ളക്കാരിയായി കഴിയുമ്പോളാണല്ലോ പരാശരമഹർഷി പാന്ഥനായി അവിടെ വന്നുചേരുന്നതും, മാർഗ്ഗമധ്യത്തിൽ വെച്ച് ആ കന്യകയിൽ അനുരക്തനായിത്തീർന്ന തൽഫലമായി വേദവ്യാസൻ അവരുടെ പുത്രനായി അവതരിക്കുന്നതും. അതുകൊണ്ടു വള്ളപ്പാട്ടിന് ഏറ്റവും യോജിച്ചതാണ് പ്രസ്തുതകഥ. കവിയാരെന്നറിയുന്നില്ല; അദ്ദേഹം ഒരു സംസ്കൃതപണ്ഡിതനായിരുന്നില്ല; എന്നാൽ ലളിതമായ ഭാഷാശൈലിയും മർമ്മസ്പൃക്കായ ഫലിതോക്തിയും അദ്ദേഹത്തിനു സ്വാധീനമായിരുന്നു. തൃശ്ശൂരിലെ ശിവനേയും അയ്യപ്പനേയും ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽ വന്ദിക്കുന്നുണ്ട്. കാവ്യപ്രയോജനത്തെക്കുറിച്ചു കവി ഇങ്ങനെ ഉപന്യസിക്കുന്നു.

“കാറ്റുമോളം പെരുത്തുള്ള കായലിൽത്തമ്പുരാക്കന്മാ-
രുറ്റമായോരോടി വച്ചു കളിക്കുന്നേരം,

രണ്ടുനാലല്ലനവധി തണ്ടു വച്ചു വലിക്കുമ്പോൾ,
മിണ്ടാതെ വലിക്കുന്നേരം വലച്ചിലേറും.

പാട്ടു പാടിക്കൊണ്ടു വലിച്ചെങ്കിലോ വലച്ചിലിന്നു
കോട്ടമുണ്ടാമതിന്നൊരു പാട്ടു പാടുന്നേൻ.”

വാലന്മാർക്കു പാടുന്നതിനായി നിർമ്മിച്ച ഒരു പാട്ടാണ് വ്യാസോൽപത്തി എന്ന് ഇതിൽനിന്ന് ഊഹിക്കാം.

“ഓളവുമൊഴുക്കുമുള്ള കാളിന്ദിയിൽക്കടത്തുവാൻ
കാളിയാമവൾക്കു ചെറ്റു പേടിയുമില്ല!

പേടമാൻകണ്ണിയെ മിന്നൽക്കൊടിപോലെ കണ്ടനേരം
താടിക്കാരനയ്യാ തല കുണുക്കിപ്പോയി”

തുടങ്ങിയ വരികൾ മധുരങ്ങൾ തന്നെ. താഴെക്കാണുന്ന ഭാഗത്തിൽ കവിയുടെ ശില്പസാമർത്ഥ്യം തികച്ചും സമീക്ഷിക്കാവുന്നതാണ്.

“അരയന്മാർ മുതലായിട്ടിരുകരയിലുള്ളവർ
പരമാർത്ഥമറിയാതെ പറഞ്ഞു തമ്മിൽ.

ഇരുട്ടുപോലെ വന്നോരു പെരുത്ത തണുപ്പുകൊണ്ടു
മരിച്ചുപോമെല്ലാരുമെന്നുറച്ചു ഞാനും.

കണ്ടുകണ്ടിരിക്കെത്തോണി കാണാതെയായ്
പിന്നെപ്പിന്നെ-
ക്കണ്ടുകൂടാതായടുക്കലുള്ളോരെത്തന്നെ.

തോണിയും തോണിയിലുള്ളോരാണും പെണ്ണും
കൂടീട്ടിപ്പോൾ
താണുപോയോ കടലിലേക്കൊലിച്ചുപോയോ?

എന്നു നിരൂപിച്ചു ഞാനു, മൊന്നും വന്നില്ലിന്നു ദൈവം-
തന്നേ രക്ഷിച്ചിതവരെസ്സന്ദേഹമില്ല.

ഒന്നൊരു മാമുനിയതിൽക്കന്യകപ്പെണ്ണാണൊന്നേവം
വന്നുപോയാലയ്യോ ലോകം മുടിഞ്ഞുപോമേ!

മൂന്നുപേരുണ്ടോ ചങ്ങാതി! മുൻപേ
കണ്ടപ്പോൾത്തോണിയിൽ?
മൂന്നില്ല രണ്ടല്ലോതാനും കണ്ടുള്ളു മുൻപേ.
അക്കരയിൽനിന്നു തോണി നീക്കുമ്പോൾ രണ്ടാളേയുള്ളു
ഇക്കരയ്ക്കടുക്കുംമുൻപൊന്നേറിക്കാണുന്നു.

തോണി തുഴയുന്നവൾക്കു ഗർഭമുണ്ടായിരുന്നാലും
കാണിനേരംകൊണ്ടു ബാലനല്ലാതെയാമോ?

അങ്ങൂട്ടേക്കാളിപ്പെണ്ണല്ലേ ചങ്ങാതി! തുഴയുന്നവ-
ളെങ്ങനെ പെറും? കല്യാണം കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല.

കാലത്തിൻപകർച്ചകൊണ്ടത്തോണിയൊന്നു
പെറ്റുവെന്നോ?
ചാലേയൊലിച്ചവരതിൽക്കരേറിയെന്നോ?

എന്തൊരാശ്ചര്യമിതു? ചിന്തിച്ചുനോക്കുമ്പോൾ നല്ല
പന്തിയല്ല, കളവുണ്ടെന്നെന്നുടെ പക്ഷം.

നിർണ്ണയം മുനിയും കാളിപ്പെണ്ണും കൂടിട്ടാളൊന്നേറും-
വണ്ണം ചില വിദ്യയെടുത്തെന്നു തോന്നുന്നു.”

ഒടുവിലത്തെ ഈരടിയിലെ വിവക്ഷിതം സഭ്യേതരമാണെങ്കിലും, ആവുന്നിടത്തോളം പര്യായോക്തം പ്രയോഗിച്ച് അതൊന്നു മയപ്പെടുത്തുവാൻ കവി യത്നിച്ചിട്ടുണ്ട്.

## 19 വില്വാദ്രിമാഹാത്മ്യം കിളിപ്പാട്ട്

ഒൻപതാം ശതകത്തിന്റെ അവസാനത്തിലോ പത്താം ശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലോ രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു കിളിപ്പാട്ടാണ് വില്വാദ്രിമാഹാത്മ്യം. അതിനു വില്വപുരാണമെന്നും പേരുണ്ട്. 926-ആമാണ്ടു വൃശ്ചികമാസം 5-ഉംനു പകർത്തിയ ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒരു പ്രതി ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രണേതാവ് ആരെന്നറിയുന്നില്ല. ഒരു നമ്പൂരിയായിരിക്കുവാൻ സാങ്ഗത്യമുണ്ട്. എന്ന് അതിലെ “ആധാനാ” ദിപ്രയോഗങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. കവിതയ്ക്കു നല്ല ഒഴുക്കുണ്ട്. ആദ്യന്തം കേകാവൃത്തമേ പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ളു. പാദവിഭാഗമില്ല.

### പ്രതിപാദ്യം

കൊച്ചിരാജ്യത്തിലെ ഒരു പ്രധാനക്ഷേത്രമായ തിരുവില്വാമലയുടെ മാഹാത്മ്യമാണ് പ്രസ്തുതകാവ്യത്തിൽ പ്രകീർത്തിതമായിരിക്കുന്നത്. വൈശമ്പായനമഹർഷി ജനമേജയചക്രവർത്തിയെ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കുന്ന മഹാഭാരതത്തിലെ ഒരു ഉപാഖ്യാനമാണ് വില്വപുരാണമെന്നു കവി പറയുന്നു. ഭാരതയുദ്ധാനന്തരം വിഷണ്ണനായിത്തീർന്ന ധർമ്മപുത്രരെ സമാശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ വേദവ്യാസൻ പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചു പല സദുപദേശങ്ങളും നല്കുകയും ഒടുവിൽ ധർമ്മാധർമ്മങ്ങളുടെ സൂക്ഷ്മാവസ്ഥകൾ ഗ്രഹിക്കുവാൻ ശരശയനത്തിൽ കിടക്കുന്ന ഭീഷ്മരെ ഉപസർപ്പണം ചെയ്യണമെന്ന് അനുശാസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഉടൻതന്നെ യുധിഷ്ഠിരൻ ഭീഷ്മരുടെ സമീപത്തേക്കു പോയി ആ മഹാത്മാവിന്റെ മുഖത്തുനിന്നു രാജധർമ്മരഹസ്യങ്ങളും മറ്റും നേരിട്ടു ഗ്രഹിക്കുന്നു. കലിയുഗത്തിൽ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണനെ പ്രസാദിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗംകൂടി അരുളിച്ചെയ്യണമെന്നു ചക്രവർത്തി അഭ്യർത്ഥിച്ചപ്പോൾ “പാർവ്വതീമഹേശ്വര സംവാദരൂപേണ ഞാൻ കേവലം സംക്ഷേപിച്ചുചൊല്ലുവൻ കലിധർമ്മം” എന്നുപക്രമിച്ചുകൊണ്ടു ഭീഷ്മർ അഷ്ടാക്ഷരമന്ത്രത്തിന്റെ പ്രഭാവം ആദ്യമായി ഉപദേശിക്കുകയും തത്സംബന്ധമായി പല ഉപകഥകൾ ആഖ്യാനം ചെയ്കയും ചെയ്യുന്നു. അനന്തരം ക്ഷേത്രങ്ങൾ ഊഷരക്ഷേത്രമെന്നും ബീജക്ഷേത്രമെന്നും രണ്ടുതരത്തിലുണ്ടെന്നും “കോകാമുഖം” ഊഷരക്ഷേത്രവും “വില്വാദ്രി” ബീജക്ഷേത്രവുമാണെന്നും പറയുന്നു.

> “ഊഷരക്ഷേത്രങ്ങളിലിരുന്നു തപസ്സുചെ-
> യ്തേഷണാദികൾ നീക്കിദ്ദേഹത്യാഗവും ചെയ്താൽ
> പുണ്യപാപങ്ങളെല്ലാം നശിച്ചു മോക്ഷംവരും
> പിന്നെയുണ്ടാകയില്ല ജന്മമെന്നറിക നീ.
> ബീജക്ഷേത്രത്തിങ്കൽനിന്നാദരാൽചെയ്യും കർമ്മം
> വ്യാജമെന്നിയേ പുനരൊന്നിന്നു നൂറായ്‌വരും.”

എന്നിങ്ങനെയാണ് അവയ്ക്കുതമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം. ശേഷമുള്ള ഭാഗങ്ങൾ തിരുവില്വാമലക്ഷേത്രത്തെസ്സംബന്ധിച്ചുള്ള ഉപകഥകളും മറ്റുമാണ്. ഇങ്ങനെയൊരു ഭാഗം ഭാരതത്തിൽ കാണ്മാനില്ലെന്നു പാർവതി പറഞ്ഞപ്പോൾ ശ്രീപരമേശ്വരൻ,

> “വിലത്തിങ്കേന്നു പാഠം ചെയ്തിതു വേദവ്യാസൻ
> പലർക്കുമതുകൊണ്ടു കേൾക്കായ്‌വന്നീലയല്ലോ.
> ഞാനിഹ ലോകത്തിങ്കലൊക്കവേ പരത്തുവൻ
> നൂനമിക്കഥയതിന്നാശു നാം പോകയെങ്കിൽ”

എന്നു ദേവിക്കു പ്രത്യുത്തരം നല്കി. ഒടുവിൽ ആ ആദിദമ്പതിമാർ ഭൂമിയിൽ വന്നു വേദവ്യാസനെക്കണ്ടു വില്വപുരാണമെഴുതിച്ചു വില്വാദ്രിയിൽ എത്തി പ്രദക്ഷിണം ചെയ്തു.

> “ജിതമിത്യാദിസ്തോത്രംകൊണ്ടേറ്റം സ്തുതിച്ചപ്പോൾ
> മധുസൂദനൻതാനും പ്രീതനായതുനേരം
> ശ്രീഭഗവതിയോടും ധരണീദേവിയോടും
> ശ്രീപതിയായ വിഷ്ണുഭഗവാൻ നാരായണൻ
> പുഷ്കരേക്ഷണൻ ശിലാരൂപിയായ്ക്കാണപ്പെട്ടാൻ
> ചക്രശംഖാബ്ജഗദാധരനായതുനേരം”

വിഷ്ണുവിനെ സാക്ഷാൽകരിച്ചു കോകാമുഖവാസിയായ ഒരു ബ്രാഹ്മണനു തങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്ന വ്യാസപ്രോക്തമായ പുസ്തകം കൊടുത്തും വെച്ച് അവർ കൈലാസത്തേക്കു പോയി. ആ ബ്രാഹ്മണൻ ശിഷ്യന്മാരെ അതു പഠിപ്പിച്ചു. ഇങ്ങനെയെല്ലാമാണ് ഇതിവൃത്തത്തിന്റെ ഗതി.

### മാതൃക

കവിതയുടെ സ്വരൂപം ഒരുദാഹരണംകൊണ്ടു പ്രദർശിപ്പിക്കാം. കോകാമുഖത്തിലെ പൊയ്ക:

> “ചൊല്ലെഴും കോകാമുഖമായിടും ക്ഷേത്രത്തിങ്കൽ
> നല്ലൊരു പൊയ്കയുമുണ്ടെത്രയുമഗാധമായ്.
>
> വാരിജകുമുദനീലോൽപലാദികളായ
> ചാരുപുഷ്പങ്ങൾകൊണ്ടു ശോഭിച്ചിട്ടിരിപ്പേടം.
>
> പീനകായന്മാരായിപ്പേടികൂടാതെ നിത്യം
> മീനങ്ങളുണ്ടതിങ്കലറ്റമില്ലാതവണ്ണം.
>
> അന്യോന്യമൊരുമിച്ചു കളിച്ചു സുഖിച്ചേറ്റ-
> മന്നങ്ങൾ കാരന്നങ്ങൾ ചക്രവാകാദികളും.
>
> ആനകൾ പിടികളും മക്കളും കൂടി വന്നു
> ദീനമെന്നിയേ നല്ല താമരവളയവും
>
> പറിച്ചുതിന്നു കളിച്ചേറ്റവും പുളയ്ക്കുമ്പോൾ
> പറക്കും കരഞ്ഞുകൊണ്ടോരോരോ പക്ഷികളും;
>
> അവറ്റിൻനാദംകൊണ്ടുമെത്രയും മനോഹരം.
> വിബുധസ്ത്രീകൾ വന്നു നിത്യവും കുളിക്കയാൽ
>
> കൊങ്കകൾതോറും തേച്ച കുങ്കുമപങ്കംകൊണ്ടും
> പങ്കജാദ്യങ്ങളായ കുസുമങ്ങളെക്കൊണ്ടും
>
> ദിക്കൊക്കെപ്പരന്നോരു കുസുമഗന്ധംകൊണ്ടു-
> മുൾക്കാമ്പിലേറ്റമാനന്ദത്തെ വർദ്ധിപ്പിച്ചീടും.”

തിരുവില്വാമലയ്ക്കടുത്തു മലഞ്ചെരുവിൽ പുനർജ്ജനി എന്നൊരു ഗുഹാമുഖമുണ്ടല്ലോ. അതിനു സമീപമായിരിക്കാം കോകാമുഖം എന്നു ചിലർ സങ്കല്പിക്കുന്നു.

## 20 കിളിമാനൂർ രവിവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാൻ – കിളിമാനൂർക്കോവിലകം

ബ്രിട്ടീഷ് മലബാറിൽ പരപ്പനാട്ടു തട്ടാരിക്കോവിലകത്തെ ഒരു ശാഖയാണ് കിളിമാനൂർ. 861-ൽ അന്നു തിരുവിതാംകൂർ ഭരിച്ചിരുന്ന രവിവർമ്മമഹാരാജാവ്, തന്റെ മാതാവായ ഉമയമ്മറാണിയുടെ അനുമതിയോടുകൂടി രണ്ടു രാജകുമാരിമാരെ കോലത്തുനാട്ടുപള്ളിക്കോവിലകത്തുനിന്നു ദത്തെടുത്ത് അവരെ വിവാഹം ചെയ്യുവാൻ തട്ടാരിക്കോവിലകത്തെ തമ്പുരാക്കന്മാരേയും കൊണ്ടുവന്ന് ആറ്റിങ്ങലിന് എട്ടു നാഴിക അകലെയുള്ള കിളിമാനൂരിൽ താമസിപ്പിച്ചു. ആ ദത്തിൽപ്പെട്ട മൂത്ത റാണിയുടെ പുത്രനാണ് മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവ്. പൂരുരുട്ടാതിതിരുനാൾ ഇളയതമ്പുരാട്ടി പ്രസവിച്ചിട്ടില്ല. 893-ൽ ഒരു രാജകുമാരിയെക്കൂടി കോലസ്വരൂപത്തിലെ മറ്റൊരു ശാഖയായ പള്ളിക്കോവിലകത്തുനിന്നു ദത്തെടുത്തു. കാർത്തികതിരുനാളിൽ ജനിച്ച പാർവ്വതീനാമധേയയായ ആ തമ്പുരാട്ടിയുടെ ഭർത്താവു കിളിമാനൂർ കേരളവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാനായിരുന്നു. രാമവർമ്മമഹാരാജാവ് അവരുടെ പുത്രനാണ്. 903-ആമാണ്ടു വൃശ്ചികമാസത്തിൽ ആ റാണിയേയും അന്നു നാലു വയസ്സുമാത്രം പ്രായമുണ്ടായിരുന്ന രാജകുമാരനേയും ശത്രുക്കളിൽനിന്നു രക്ഷപ്പെടുത്തുവാൻ ജീവത്യാഗം ചെയ്ത കേരളവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാന്റെ ധീരോദാത്തതയെ അഭിനന്ദിച്ച് എട്ടു ചതുരശ്രമൈൽ വിസ്തീർണ്ണം വരുന്ന കിളിമാനൂരും അതിനു ചുറ്റുമുള്ള ചില പ്രദേശങ്ങളും മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവ് ആ കുടുംബത്തിലേക്കു കരമൊഴിവായി ദാനം ചെയ്തു. അങ്ങനെ കിളിമാനൂർ തിരുവിതാംകൂറിലെ ഇടവകകളിൽ ഒന്നായിത്തീർന്നു. 923-ൽ പിന്നെയും അന്നു കോലത്തു നാട്ടു പള്ളിക്കോവിലകത്തുനിന്നു നെടുമങ്ങാട്ടു കൊട്ടാരത്തിൽ വന്നു താമസിച്ചിരുന്ന നാലു കൊച്ചുതമ്പുരാട്ടിമാരെ ദത്തെടുത്തു. അവരിൽ പൂയംതിരുനാളിൽ ജനിച്ച മൂത്തതമ്പുരാട്ടിയെ കേരള വർമ്മകോയിത്തമ്പുരാന്റെ അനന്തരവനായ രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ വിവാഹം ചെയ്തു. പൂയം തിരുനാൾ 957-ൽ മരിച്ചു. അവരുടെ പ്രഥമസന്താനമാണ് 931-ൽ ഭൂജാതനായ മഹാകവി അശ്വതിതിരുനാൾ ഇളയതമ്പുരാൻ. ഈ വസ്തുതകളിൽനിന്നു രവിവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാന്റെ ജനനം 910-ആമാണ്ടിടക്കാണ് എന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്താം. അദ്ദേഹം 974-ആമാണ്ടു മരിച്ചു. കോയിത്തമ്പുരാനു പള്ളിക്കെട്ടുകഴിക്കുന്ന കാലത്തു വ്യുൽപത്തിയില്ലായിരുന്നു എന്നും പിന്നീടു നിപുണമായി സംസ്കൃതം അഭ്യസിച്ചതിനുമേലാണ് കവനം ചെയ്തുതുടങ്ങിയതെന്നും പുരാവിത്തുകൾ പറയുന്നു.

## 21 കംസവധം

രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ കംസവധം എന്നൊരാട്ട ക്കഥ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ കൃതിയുടെ ആരംഭത്തിൽ അദ്ദേ ഹം ഗണപതിയേയും സരസ്വതിയേയും ഓരോ പദം കൊണ്ടു വന്ദിച്ചതിനുമേൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഭദ്രകാളിയെ യും കലദേവതയായ കിളിമാനൂർ അയ്യപ്പൻകാവിൽ ശാസ്താവിനേയും രാമകൃഷ്ണാഭിധനായ ഗുരുവിനേയും അഭിവാദനം ചെയ്യുന്നു. ശാസ്താവിനേയും ഗുരുവിനേയും പരാമർശിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങളാണ് താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ത്.

“ആരൂഢസ്തുരഗം മഹാന്തമനഘൈഃ
കോദണ്ഡബാണോജ്ജ്വലൽ-
പാണിഃ കക്കരദാമരാജിതകരൈർഭ്രതൈർവൃതസ്സായുധൈഃ
നാനാരത്നവിഭൂഷണോജ്ജ്വലതനർദ്ദീനാനുകമ്പീ ദ്വിഷാം
ശാസ്താഖേടരതശ്ചിരം ഭവതു നശ്ശാസ്താ വിഭൂത്യൈ പരം.

വേദാന്തചിന്തനവിജൃംഭിതതത്ത്വബോധം
മേധാവതാം വരമധീതസമസ്തശാസ്ത്രം
ഭൂദേവവര്യമമലം കരുണാർദ്രചിത്തം
ശ്രീരാമകൃഷ്ണഗുരുനാഥമഹം സ്മരാമി.”

“മുകുന്ദചരിതാമൃതകീർത്തനേ” ങ്ങളിൽ ബദ്ധൗൽസു ക്യനാണ് താനെന്നു കവി ആ കൃതിയുടെ അവസാന ത്തിൽ നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുന്നു. “കുർവേ നാടകമത്ര സാധു കവയസ്തുഷ്യന്തു ബദ്ധാദരം” എന്ന പദ്യഖണ്ഡത്തിൽനി ന്ന് അദ്ദേഹം കഥകളിക്കു നാടകമെന്നാണ് പേർ നല്കി യിരിക്കുന്നതെന്നു കാണാം. അങ്ങിങ്ങു ചില അപശബ്ദ ങ്ങളും മറ്റും ഇല്ലെന്നില്ലെങ്കിലും കംസവധത്തെ രണ്ടാം കിടയിലുള്ള ഒരാട്ടക്കഥയായി പരിഗണിക്കുവാൻ വി രോധമില്ല. കുവലയാപീഡത്തിന്റെ വർണ്ണനം കേമമാ യിട്ടുണ്ട്. തെക്കൻകവികളിൽ കോട്ടയംകഥകളെ അനു കരിച്ച് ആദ്യമായി ഒരു കൃതി രചിച്ചതു രവിവർമ്മകോയി ത്തമ്പുരാനാണെന്നു തോന്നുന്നു. അതിനു തെളിവായി താഴെക്കാണുന്ന പദം തന്നെ അംഗീകരിക്കാം.

“പാലയ ശങ്കര ശംഭോ!

മാനുഷരെല്ലാരും കേൾപ്പിൻ-അഭി-
മാനം വെടിഞ്ഞു ശിവനെബ്ഭജിപ്പിൻ (പാലയ)

കാണ്മതൊക്കെയും മായ—എന്നു
തോന്നാതെയുള്ള ജനം ബഹു പേയാം (പാലയ)

ബ്രഹ്മനെന്നും വിഷ്ണുവെന്നും—ചൊല്ലും
ചിന്മയനാം ശിവനേകനെത്തന്നെ (പാലയ)

മാനിനിമാരാം കിണറ്റിൽ-വീണു
താണുപോകാതെ ശിവനെബ്ഭജിപ്പിൻ (പാലയ)

ഞാനെന്നുമെന്റേതിതെന്നു—മുള്ള
മാനം നടിച്ചുഴന്നീടായ്കനിത്യം (പാലയ)

ജ്ഞാനമുണ്ടാകുന്നനേരം—പര-
മാനന്ദമൂർത്തിയെക്കാണാമുദാരം” (പാലയ)

ഈ പദം കിർമ്മീരവധത്തിൽ ദുർവാസസ്സിന്റെ “ചന്ദ്ര കലാധര പാലയ മാം—ശരന്ദോമയ പരിപാലയ മാം” ഇത്യാദി പദം കണ്ട് എഴുതീട്ടുള്ളതാണ്. ഈ കൃതിയു ടെ രചന രാമവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ വാഴ്ചക്കാലത്താ ണെന്നു തോന്നുന്നു. കംസവധത്തിൽ അരിഷ്ടവധം, കേ ശിവധം എന്നീ കഥകളും ജരാസന്ധയുദ്ധവുംകൂടി കവി ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ജരാസന്ധനെ ബലഭദ്രൻ പിടിച്ച കെട്ടുന്നതായും ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ വാക്കുകേട്ടു മോചിപ്പിക്കുന്ന തായും അദ്ദേഹം വർണ്ണിക്കുന്നു.

കംസവധത്തിനുപുറമേ രുഗ്മിണീസ്വയംവരം എന്നൊ രാട്ടക്കഥകൂടി രവിവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാൻ രചിച്ചിട്ടുള്ള തായി ചിലർ പറയുന്നു. ആ ആട്ടക്കഥ ആരും കണ്ടിട്ടി ല്ല. അങ്ങനെയൊരു കൃതി അദ്ദേഹം രചിച്ചിരിക്കുമോ എന്നും സംശയിക്കേണ്ടതുണ്ട്. അതു പരമാർത്ഥമാണെ ങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനായ അശ്വതിതിരുനാൾ തമ്പുരാൻ അതേ പേരിൽ മറ്റൊരു ആട്ടക്കഥ നിർമ്മി ക്കുവാൻ ഇടയില്ലല്ലോ.

## 22 അനന്തപുരമാഹാത്മ്യം കുമ്മി

അനന്തപുരമാഹാത്മ്യം കുമ്മിയിലും കവി രാമകൃഷ്ണശാസ്ത്രി എന്ന തന്റെ ഗുരുനാഥനെ വന്ദിക്കുന്നുണ്ട്. രചന രാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ വാഴ്ചക്കാലത്താണ്.

“ശ്രീരാമകൃഷ്ണാഖ്യഭൂമിദേവൻ
ശ്രീമാനനന്തഗുണനിലയൻ
കാമിതമൊക്കെയും കൈവരുവാനെന്നിൽ
സാമോദമൊന്നു കടാക്ഷിക്കേണം.

ശ്രീവഞ്ചി ഭൂമിതിലകമാകും കുല-
ശേഖരരാമവർമ്മേന്ദ്രൻതന്റെ
മാനസേ നിത്യവുമാവാസം ചെയ്തിടും
ശ്രീപത്മനാഭ! നമോ നമസ്തേ.”

എന്നീ വരികൾ നോക്കുക. ദിവാകരചരിത്രവും ശ്രീപത്മനാഭപ്രതിഷ്ഠയുമാണ് പ്രതിപാദ്യം.

“തോളും കുലുങ്ങിച്ചിരിച്ചുടനേയവൻ
തോളിൽക്കരയേറി മേളമോടേ ജഗ-
ദാലംബനം കരം കൊട്ടിച്ചിരിക്കയും
മാനസമോഹമിളക്കുകയും

ഇങ്ങനെയുള്ളൊരു ലീലയോടും
മംഗലമൂർത്തി വസിക്കുന്നേരം
തിങ്ങിനമോദവും കിഞ്ചിൽ ഭവിച്ചിതു
ഖേദവും ഭിക്ഷുവരനു ചിത്തേ.”

ഇവ ആ ഗാനത്തിലെ മറ്റു ചില വരികളാണ്.

## 23 മറ്റുചില തെക്കൻകഥകളികൾ

ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലെ രേഖകളിൽനിന്നു 919-ആമാണ്ടു തുലാമാസത്തിലെ ഉത്സവത്തിനു തിരുവല്ലായിൽനിന്നുവന്ന ചിലഅരങ്ങുകാർ (1) കൃഷ്ണാർജ്ജുനസംവാദം (2) സുഭദ്രാഹരണം (3) ഗുരുദക്ഷിണ എന്നീ കഥകളും, അവരോ വേറെ ചിലരോ (4) സന്താനഗോപാലം (5–6) ബാണയുദ്ധം (ആദിയരങ്ങും മുകിവ് അരങ്ങും, അതായത് ഒന്നും രണ്ടും ദിവസത്തെ കഥകൾ) ഈ കഥകളും, ആറന്മുളനിന്നു വന്ന കാവുക്കാട്ട് ഇട്ടിരവിപ്പണിക്കരുടെ അരങ്ങുകാർ (7) ശംബരവധം (8) ബാല്യുത്ഭവം എന്നീ കഥകളും അഭിനയിച്ചതായി വെളിപ്പെടുന്നു. 920 തുലാമാസത്തിലെ ഉത്സവത്തിൽ തിരുവനന്തപുരത്തു "പെരിയ ആഴാതി വകകൂട്ട" വും ആറന്മുള ഇട്ടിരവിപ്പണിക്കർ മുതൽ പേരും (9) നളചരിതവും കളിച്ചു. കൊട്ടാരക്കര ശങ്കരപ്പണിക്കർ (10) സ്യമന്തകം അഭിനയിച്ചു. 921 തുലാമാസത്തിൽ മേല്പറഞ്ഞ ആഴാതി, ഇട്ടിരവിപ്പണിക്കർ, ഇവർക്കു പുറമെ തിരുവല്ലാ അയ്യപ്പപ്പണിക്കർ, കളത്തൂർ ത്രിവിക്രമൻ ആശാൻ, മീനച്ചിൽ ഞാവൽക്കാട്ടു കർത്താവിന്റെ വകയിൽ ഇട്ടുണ്ടാപ്പണിക്കർ എന്നിവരുടെ അരങ്ങുകൾകൂടി ഉണ്ടായിരിക്കുകയും, പൂർവോക്തങ്ങളായ ചില കഥകൾ കൂടാതെ അയ്യപ്പപ്പണിക്കർ (11) ഹിഡിംബവധവും, ത്രിവിക്രമനാശാൻ (12) കിരാതവും, ഇട്ടിരവിപ്പണിക്കർ (13) പ്രദോഷംമാഹാത്മ്യം രണ്ടു ദിവസത്തെ കഥയും (14) ജയദ്രഥവധവും ഇട്ടുണ്ടാപ്പണിക്കർ (15) ധ്രുവചരിതവും ആടുകയും ചെയ്തു. 933 തുലാമാസത്തിൽ ആടിയ കഥകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ (16) രാവണോത്ഭവംകൂടി അഭിനയിച്ചതായി അറിയാം. കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാന്റെ കഥകളിൽ സീതാസ്വയംവരം, ഖരവധം, ബാലിവധം, തോരണയുദ്ധം എന്നിവയ്ക്കായിരുന്നു പ്രചാരം. അവയ്ക്കു പുറമേ (17) ജടായുവധം (18) ലങ്കാശ്രീമോക്ഷം എന്നു രണ്ടു രാമായണകഥകൾകൂടി ആടിയതായി കാണുന്നു; അവ അന്യകർത്തൃകങ്ങളായിരിക്കാം. മുകളിൽ അക്കങ്ങളിട്ടു കാണിച്ചിട്ടുള്ളവയിൽ നളചരിതവും ശംബരവധവും കിരാതവും ഒഴികെയുള്ള പതിനഞ്ചു കഥകളും 1000-ആമാണ്ടിനുമുൻപുതന്നെ ലുപ്തപ്രചാരങ്ങളായിപ്പോയി എന്ന് അനുമാനിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. 54 ദിവസത്തെ ആട്ടക്കഥകൾ എന്ന പുസ്തകത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തീട്ടുള്ള കിരാതം, സന്താനഗോപാലം, രാവണോത്ഭവം, ബാണയുദ്ധം എന്നിവ പിന്നീട് ആവിർഭവിച്ച കൃതികളാകുന്നു. ഏതായാലും കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാനെ അനുകരിച്ച് ആട്ടക്കഥകൾ എഴുതുവാൻ കൊല്ലം പത്താംശതകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ പലരും സന്നദ്ധരായി എന്ന് ഇതിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നുണ്ട്. 923വരെ കോട്ടയം കഥകളൊന്നും തിരുവനന്തപുരത്ത് ആടിയിരുന്നതുമില്ല.

## 24 ദേവരാജസൂരി

മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ ആസ്ഥാനപണ്ഡിതന്മാരിൽ ഒരു പ്രധാനസ്ഥാനത്തെ അലങ്കരിച്ചിരുന്ന കവിവര്യനാണ് ദേവരാജൻ. അദ്ദേഹം തെക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ അഗസ്തീശ്വരം താലൂക്കിൽപ്പെട്ട ആശ്രാമം ഗ്രാമത്തിൽ ജനിച്ചു. മൂലകുടുംബം അക്കാലത്തു തിരുവിതാംകൂറിന്റെ ഒരു ഭാഗമായിരുന്ന തിരുനെൽവേലി പത്തമടഗ്രാമത്തിൽനിന്ന് ആശ്രാമത്തിൽ വന്നുചേർന്നതാണ്. ബാലമാർത്താണ്ഡവിജയം നാടകത്തിൽ കാണുന്ന

> “പിതാമഹസമാനോസ്യ പിതാ മഹിമഗൗരവാൽ
> പിതാമഹസനാമാ ച ശേഷാദ്രിരിതി സംജ്ഞയാ;
>
> താദൃശസ്യാനുരൂപോയമാത്മജഃ പ്രശമം പരം
> വിദ്യാവിനയസമ്പത്ത്യാ സമ്പാദയതി സർവദാ”

എന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതൃനാമധേയം ശേഷാദ്രി എന്നായിരുന്നു എന്നും, കവി വിദ്യാവിനയസമ്പന്നനും ശാന്തനുമായിരുന്നു എന്നും നാം അറിയുന്നു. ദേവരാജൻ ബാല്യംമുതല്ക്കുതന്നെ അന്നു യുവരാജാവായിരുന്ന രാമവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ സഖ്യം സമ്പാദിച്ചു. മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ തൃപ്പടിദാനത്തെ പ്രധാനമായി വിഷയീകരിച്ചു ബാലമാർത്താണ്ഡവിജയം നാടകം നിർമ്മിക്കുകയും അഭിനവ കാളിദാസൻ എന്ന ബിരുദം ആ മഹാരാജാവിൽനിന്നു നേടുകയും ചെയ്തു. ഈ വസ്തുതകൾ ആ നാടകത്തിൽ ഭരതവാക്യം കഴിഞ്ഞുള്ള ഒരു കുറിപ്പിൽ കാണുന്ന

> “ശ്രീരാമവർമ്മകുലശേഖരഭൂമിപാല-
> ബാല്യാശ്രിതഃ കലിതവാൻ കവിരേഷ ധീരഃ
> ശ്രീപദ്മനാഭചരിതോജ്ജ്വലമേവ ദേവ-
> രാജാഭിധസ്സുമധുരം രസവൽ പ്രബന്ധം”
> എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ നിന്നുമാത്രമല്ല പ്രസ്താവനയിലെ
>
> “പരസ്പരാദേശതയാ പ്രയുക്ത-
> ഹല്വർണ്ണവത്വാദ്ഭുതവേദരൂപം
> സ്വകീയനാമാദ്യപദം വഹന്തം
> ഭദ്രേ! കവിം വേത്സി ഹി രാജചൂഡം”

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്നും “സായന്തനവാസന്തികാവലേപവി ലോപസാരസ്വതസൗരഭേണ വഞ്ചികുലസാഗരപൂർണ്ണചന്ദ്രായ മാണവിദ്വജ്ജനസാർവഭൗമശ്രീബാലരാമ കുലശേഖരാഭി നന്ദനീയനിജവിനയഗുണാലംകൃതേന ദേവരാജസൂരിണാ കൃതം ബാലമാർത്താണ്ഡവിജയം നാമ നാടകം” എന്ന ഗദ്യപംക്തി യിൽനിന്നും നമുക്കു ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്. നാടകനിർമ്മാണാനന്തരം മഹാരാജാവു് അദ്ദേഹത്തെ ഒരു സുവർണ്ണപീഠത്തിൽ ഉപവേശിപ്പിച്ചു്.

> “സദ്വസ്തുഘടിതം ചാരു നാടകം കൃതവാനയം
> തദസ്മിന്നേവ സദസി മഹൽ സമ്മാനമർഹതി”

എന്നുപക്രമിച്ചു്

> “വിചിത്രപദവിന്യാസൈർമ്മനസ്സരസി മാമകേ
> ഭാവൽകകവിതാഹംസീ ലേഖനം കുരുതേദ്ഭുതം”
> എന്നും
> “യദുക്തം ഭവതാ യുക്തം പ്രേമ്ണൈവാലമഭംഗുരം
> യത്ത്വൽകവനമൂല്യാർത്ഥമപര്യാപ്തം ജഗത്ത്രയം:
>
> കേനചിൽ ക്രിയതേ കിഞ്ചിൽ സമ്മാനനമിദം തവ,
> ഏതദ്ദോഹളമാശ്രിത്യ കീർത്തിവല്ലീ പ്രവർത്തതാം”

എന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതയെ ശ്ലാഘിച്ചു നാലു സമ്പുടങ്ങൾ ദാനം ചെയ്യുന്നു. അവയിൽ ഒന്നിൽ ആഭരണവും, മറ്റൊന്നിൽ മാണിക്യഹാരവും, വേറിട്ടൊന്നിൽ പട്ടാംബരവും, നാലാമത്തേതിൽ സ്വർണ്ണവും നിറഞ്ഞിരുന്നു.

> “ഏകാ ഭൂഷണഭൂഷിതേയമിതരാ മാണിക്യഹാരോജ്ജ്വലാ
> കൗശേയാംബരധാരിണീയമപരാ ചാമീകരാഢ്യാ പരാ
> ഏഷാ പേടചതുഷ്ടയീ മണിമയീ സമ്മാനിതാ തേ മയാ
> ധീമൻ! മാമകപദ്മനാഭചരിതാഖ്യാതുഃ പ്രബന്ധാത്മനാ”

എന്നു ശ്ലോകം നോക്കുക. രാമവർമ്മമഹാരാജാവു ബാലരാമഭാരതം എന്ന നാട്യശാസ്ത്രഗ്രന്ഥം രചിച്ച കാലത്തും അദ്ദേഹം ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നു ഊഹിക്കുവാൻ അതിന്റെ പീഠികയിലുള്ള

> “അഖിലഗുണനിധീനാമാശ്രയോ ദേവരാജ-
> പ്രമുഖസകലദിക്പാലോപഗീതസ്വകീർത്തിഃ
> ബഹുകവിജനസമ്മാനാഭിനന്ദ്യാത്മമൂർത്തി-
> ർവിലസതി ചിരജീവി വഞ്ചിഭൂദേവരാജഃ”

എന്ന ശ്ലോകം വഴിതരുന്നു. മുൻപുദ്ധരിച്ച “ശ്രീബാലരാമവർമ്മകുലശേഖര” എന്ന പംക്തിയിൽനിന്നു പ്രസ്തുത നാടകത്തിന്റെ അഭിനയം രാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ വാഴ്ചക്കാലത്താണെന്ന് അനുമാനിക്കാവുന്നതാണ്.

## 25 ബാലമാർത്താണ്ഡവിജയം

ബാലമാർത്താണ്ഡവിജയം അഞ്ചങ്കത്തിലുള്ള ഒരു സംസ്കൃതനാടകമാണ്. മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവു രാജ്യഭാരം കയ്യേറ്റപ്പോൾ ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമി സ്വപ്നത്തിൽ പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചു തന്റെ ക്ഷേത്രം നവീകരിക്കണമെന്നും അതിലേയ്ക്കുവേണ്ട ധനം ദ്വിഗ്വിജയംകൊണ്ടു സംഭരിക്കണമെന്നും അരുളിച്ചെയ്തു. ആ കല്പനയനുസരിച്ചു മഹാരാജാവു ശുചീന്ദ്രത്തുനിന്നു പുറപ്പെട്ടു പാണ്ഡ്യരാജ്യംവഴി ശ്രീരംഗത്തേക്കു പോയി, ശ്രീരംഗനാഥനെ തൊഴുതു, പ്രതിപ്രയാണത്തിൽ തിരുച്ചെന്തൂർ, ആഴ്വാർ, തിരുനഗരി, ശ്രീവൈകുണ്ഠം, തിരുനെൽവേലി തുടങ്ങിയ പുണ്യസ്ഥലങ്ങൾ സന്ദർശിച്ചു ദിഗ്വിജയം സാധിച്ചു തിരിയെ വന്നു പത്മനാഭക്ഷേത്രം ജീർണ്ണോദ്ധാരണം ചെയ്തു് ആ ദേവനായി തന്റെ സർവ്വസ്വവും സമർപ്പിച്ചു. അന്നു മുതൽ അവിടുന്നു മഹാരാജാവും താൻ യുവരാജാവും എന്ന നിലയിൽ “ബാല” പദം തന്റെ നാമധേയവുമായി ഘടിപ്പിച്ചു.

> “ഭോ വത്സ! ബാലമാർത്താണ്ഡ! ത്വയാ ദത്തം മഹീധുരാം
> അഗ്രഹീഷം പ്രഹർഷേണ യുവരാജോസി സാംപ്രതം
> യൗവരാജ്യാഭിഷിക്തസ്യ തവ മുദ്രൈവ ശാശ്വതീ
> ഭദ്രാ കൃപാണവല്ലീയം സഖേടാ ഗൃഹ്യതാം ത്വയാ”

എന്നു് ആ അവസരത്തിൽ അശരീരിവാക്കുണ്ടായതായി കവി വർണ്ണിക്കുന്നു. അന്നുമുതല്ക്കു തിരുവിതാംകൂറിൽ നാടു വാഴുന്ന മഹാരാജാക്കന്മാരെല്ലാം തങ്ങളുടെ സംജ്ഞയ്ക്കു മുൻപിൽ ബാലശബ്ദം ഘടിപ്പിച്ചു കാണുന്നു.

## 26 നാടകത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം

കവിസഹജമായ അത്യുക്തിയിൽനിന്നു ദേവരാജൻ വിമുക്തനല്ലെങ്കിലും ദേശചരിത്ര സംബന്ധമായുള്ള പല വസ്തുതകളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാടകത്തിൽനിന്നു ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്. തന്നിമിത്തം അതിനു കേരളചരിത്രത്തെ പരാമർശിക്കുന്ന പ്രമാണഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിലും ഒരു സ്ഥാനത്തിനവകാശമുണ്ട്. രാജദ്രോഹികളെ മഹാരാജാവു് ഉന്മൂലനം ചെയ്തതിനേയും അവരുടെ നായകന്മാരായ തമ്പിമാരെ വധിച്ചതിനേയും ദേശിങ്ങനാടു കീഴടക്കിയതിനേയും, ലന്തക്കാരെ തോല്പിച്ചതിനേയും, മഹാദാനപുരം ഗ്രാമം ബ്രാഹ്മണർക്കു ദാനംചെയ്തതിനേയും, ഒറ്റക്കൽ മണ്ഡപം പണിയിച്ചതിനേയും മറ്റും സംബന്ധിച്ചുള്ള വിവരണങ്ങൾ പ്രസ്തുതകൃതിയിൽ കവി സമുജ്ജ്വലമായി ചിത്രണം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. തൃപ്പടിദാനത്തിന്റെ വർണ്ണം വളരെ വിപുലവും മനോഹരവുമാണ്. തമ്പിമാരെപ്പറ്റി “രാവണകംഭ കർണ്ണാവിവാത്യന്തപരമദുർജ്ജയൗ, ബാലകനിഷ്ഠാഭിധാനൗ, പ്രത്യർത്ഥിമൂർദ്ധന്യൗ, ദുരാലോചനാ ഫലസംസിദ്ധിം നിശ്ചിത്യ വിവിക്തമേവ നിജോപകണ്ഠം കാലചോദനയാ സമ്മിളിതാവേവാഗതൗ, സമയേ വിദിതവൃത്താന്തേന നിമേഷമാത്രേണ ഖഡ്ഗധാരാകബളീകൃതകണ്ഠനാളാവാകലയ്യ പ്രത്യേകം ദ്വൈരൂപ്യതാമാപാദിതൗ—” എന്നു് അദ്ദേഹം പറയുന്നു. ബാലകനിഷ്ഠന്മാരെന്നാൽ കുഞ്ചുതമ്പിമാർ എന്നർത്ഥം. ലന്തക്കാരെക്കുറിച്ചു “നിജരാജ്യമർമ്മഭൂതം പ്രഭൂതധനാഗമസ്ഥാനമതർക്കിതമേവാക്രമ്യ രക്തബീജാസുരകുലമിവ തദ്വൈവ പരിവർദ്ധമാനം കഹനൈകനിലയം സകലമപി സസ്വാമികം സാംയാത്രികയൂഥമപി വിവിധഞ്ച സമഗ്രായുധജാലമാച്ഛിദ്വൈവ വിദ്രാവിതം, വിനിഹതം, സദ്യശ്ശരണാഗതം, സമ്യക്പരിപാലിതം ച” എന്നാണു് അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിക്കുന്നതു്. ഈ പ്രസ്താവന സുപ്രസിദ്ധമായ കുളച്ചൽ യുദ്ധത്തെപ്പറ്റിയാണെന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. അങ്ങനെ മഹാരാജാവു് സമ്യക്പാലനം ചെയ്ത ശരണാഗതന്മാരിൽ ഒരാളാണു്, പിന്നീടു തിരുവിതാംകൂർ സൈന്യത്തിന്റെ വലിയ കപ്പിത്താനായിത്തീർന്ന യൂസ്റ്റെഷ്യസ് ഡിലെനോയി. രാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ മാതാവായ പാർവതീറാണിയെ വർണ്ണിക്കുന്ന — “അത ഏവ ഹി ദേവസ്യ ശ്രീമതീ സോദരീ നിരന്തരവ്രതോപവാസ നിയമതപസ്സമ്പദധിഷ്ഠാനഭൂതതയാ ഭൂയോപി ദേദീപ്യമാന ദേഹശ്രീഃ മഹിമ്നാ നാമ്നാ ച മഹീധരേന്ദ്രനന്ദിനീ മനസ്സാരയന്തീ” എന്നു തുടങ്ങിയ ഗദ്യത്തിന്റെ ചമൽകാരം അവാങ്മനസഗോചരമായിരിക്കുന്നു. മഹാരാജപ്രശസ്തിപരമായ ഒരു ശ്ലോകംകൂടി ഉദ്ധരിച്ചുകൊണ്ടു പുരോഗമനം ചെയ്യാം.

> “വിദ്വന്മണ്ഡലപുണ്ഡരീകപടലാമോദപ്രദാനോത്സുക-
> സ്തേജോധൂനിതവൈരിജാലതിമിരോ
> നിത്യോദയോത്യുത്തുതഃ
> ക്ഷോണ്യാം യഃ പ്രവിഭാതി വാഞ്ഛിതഫലപ്രാപ്തിം നൃണാം
> കല്പയൻ
> സോയം വഞ്ചികുലോദ്ഭവോ വിജയതേ
> ശ്രീബാലമാർത്താണ്ഡരാട്.”

## 27 കൃഷ്ണശർമ്മാ

ശ്രീപത്മനാഭചരിതം എന്ന സംസ്കൃതചമ്പുകാവ്യത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവാണ് കൃഷ്ണശർമ്മാവു്. ആ ചമ്പുവിൽ ആറാമത്തെ സ്തബകത്തിന്റെ ഏതാനും ഭാഗത്തോളമുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥമേ ഇതുവരെ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുള്ളു. “ഭഗവദാഗമനോത്സവ കഥാസുധാഭിരാമമനന്തരസർഗ്ഗം കൃഷ്ണശർമ്മാ നിർമ്മാതുമാരഭത” എന്ന പംക്തിയിൽ അദ്ദേഹം സ്വനാമധേയം പ്രകാശിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ദേശമേതെന്നറിവില്ല. മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ വാഴ്ചക്കാലത്തു രാമവർമ്മ ഇളയതമ്പുരാന്റെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചു നിർമ്മിച്ച ഒരു കൃതിയാണ് ശ്രീപത്മനാഭചരിതം. താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ ആ വസ്തുത വെളിപ്പെടുത്തുന്നു.

“അസ്തി പ്രഭാവാർജ്ജിതരാജ്യലക്ഷ്മീ-
ശ്ശാസ്താ സമസ്താവനിവല്ലഭാനാം
ധാത്രീപരിത്രാണപവിത്രകീർത്തിർ-
മ്മാർത്താണ്ഡവർമ്മാ നരപാലവീരഃ.

പ്രസന്നസാരസ്വതചാരുമാധുരീ-
ധുരീണവാണീമകരന്ദസുന്ദരം
ഭജന്തി യം സന്തതമേവ സാധവോ
വസന്തചൂതം മധുപാ ഇവോത്സുകാഃ

ലക്ഷ്മീകാന്തപദൈകവാസപടുധീസ്സദ്യോഗദാന്തോ ഭൃശം
നിത്യം ബാധതമസ്സപത്നനിവഹം നിസ്സാരയൻ സർവദാ
നേത്രാനന്ദകരശ്ച സാരസഹിതസ്സന്മാർഗ്ഗജൃംഭദ്രുചി-
ർന്നാമ്നാ യസ്യ ന കേവലം വിജയതേ മാർത്താണ്ഡതാ
ഭൂപതേഃ

യസ്യാഭിരാമവികളങ്കശശാങ്കഗൗരൈർ-
ഭ്രമണ്ഡലേ ധവളിതേ വിമലൈര്യശോഭിഃ
സുസ്നിഗ്ദ്ധദുഗ്ദ്ധമയവാരിധിശങ്കയേവ
ശേതേ സദൈവ ഭഗവാനിഹ പദ്മനാഭഃ.

യന്നിർജ്ജിതാശ്ശാത്രവരാജവീരാ
വനേ വസന്തോ നിശിതൈഃ ഖനിത്രൈഃ
ഭൂമിം തദീയാമിവ സാഭ്യസൂയാ
ഭിന്ദന്തി കന്ദാഹരണച്ഛലേന.

ഭല്ലീഭയോദ്വേല്ലിതഗാത്രവല്ലീ
വല്ലീഗണോല്ലോചകതല്ലജാസു
പല്ലീഷു നിർല്ലജ്ജമഥോപചുല്ലീ
നിർല്ലീയതേ യദ്രിപുവല്ലഭാളീ.

യന്മാതുലഃ ക്ഷ്മാതലവജ്രപാണിർ-
ഗ്ഗുണൈകപാത്രീ ഭുവി യജ്ജനിത്രീ
യസ്യാഭിരാമാങ്ഗലതാസ്സ്വസാരഃ
സ്വസാരശൗര്യാർജ്ജിതകീർത്തിഭ്രമ്നഃ.

തച്ഛാസനാൽ പുണ്യവിപാകദാത്രീം
ശ്രീപദ്മനാഭസ്യ കഥാമുദാരാം
വക്ഷ്യേ കടാക്ഷാമൃതപൂരസിക്തൈ-
ർവചഃപ്രപഞ്ചൈരധുനാ ഗുരൂണാം...”

‘അസ്തി പ്രഭാവാർജ്ജിത” തുടങ്ങിയ ചില പദ്യങ്ങൾ മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ ദിഗ്വിജയത്തിനുമേലാണ് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ നിർമ്മിതി എന്ന് അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നു. അനന്തശയനക്ഷേത്രമാഹാത്മ്യത്തിൽ പുരാണരൂപേണ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഐതിഹ്യംതന്നെയാണ് പ്രസ്തുത കൃതിയിലും പ്രായേണ വർണ്ണിതമായിരിക്കുന്നതു്. ഉർവശി ദിവാകരന്റെ തപോഭങ്ഗത്തിന് ഉദ്യമിക്കുന്ന മൂന്നാം സ്തബകത്തിലെ കഥയും മറ്റും കവി രസപൂർത്തിക്കുവേണ്ടി കൂട്ടിച്ചേർത്തിരിക്കുന്നു. കവിത ആകപ്പാടെ ആകർഷകമായിട്ടുണ്ടു്.

“അസ്തി പ്രശസ്തമുപദക്ഷിണവാരിരാശി
ക്ഷേത്രം മനോഹരമനന്തപുരാഭിധാനം
യസ്മിൻ പുരാണപുരുഷസ്സഹ ലോകമാത്രാ
നിദ്രായതേ ഭുജഗപുങ്ഗവതല്പശായീ”

എന്നിങ്ങനെ തിരുവനന്തപുരം പട്ടണത്തിന്റേയും ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിന്റേയും മനോഹരമായ ചിത്രണംകൊണ്ടു കൃതി ആരംഭിക്കുന്നു. ആ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠാപകനായ ദിവാകരസന്ന്യാസിയുടെ കഥ രണ്ടാമത്തെ സ്തബകത്തിലാണ് ആഖ്യാനം ചെയ്തുതുടങ്ങുന്നതു്.

“നാരായണം ദ്രഷ്ടുമനാസ്തപസ്വീ
ദിവാകരോ നാമ പുരാ മുനീന്ദ്രഃ
തപോ വിതേനേ ചിരകാലമുഗ്രം
ഭാഗീരഥീതീരതപോവനേഷു”

ഭഗവാൻ ആ തപസ്വിയുടെ മുന്നിൽ ഒരു ശിശുവിന്റെ രൂപത്തിൽ സന്നിധാനംചെയ്തു പല വികൃതിത്തങ്ങളും കാണിച്ചു. ഒരുക്കൽ ഹോമാഗ്നിയിൽ വെള്ളമൊഴിക്കുന്നതു കണ്ടു് ആ ഉണ്ണിയെ അദ്ദേഹം അല്പം കോപത്തോടുകൂടി പുറംകൈകൊണ്ടു തടുക്കുകയും അപ്പോൾത്തന്നെ ആ വിഗ്രഹം അവിടെനിന്ന് അന്തർദ്ധാനം ചെയ്കയും ചെയ്തു. അക്കാലത്തു നാരദമഹർഷി അവിടെച്ചെന്നു മാർക്കണ്ഡേയന്റെ അപേക്ഷയനുസരിച്ചു ദക്ഷിണദിക്കിൽ പരശുരാമക്ഷേത്രത്തിൽ ശ്രീനാരായണൻ കലിയുഗത്തിൽ മനുഷ്യരുടെ പാപശാന്തിക്കായി അനന്തശയനത്തിൽ പള്ളികൊള്ളുമെന്നുള്ള വ്യാസോക്തമായ പുരാവൃത്തം ദിവാകരനെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. അതു കേട്ടു് അദ്ദേഹം പല ദേശങ്ങൾ അതിവാഹനം ചെയ്തു. ചിദംബരം, തിരുച്ചെന്തൂർ എന്നീ ക്ഷേത്രങ്ങൾ സന്ദർശിച്ചു് ആരുവാമൊഴിമാർഗ്ഗമായി കേരളത്തിലെത്തി, കന്യാകുമാരി, ശുചീന്ദ്രം, തിരുവട്ടാർ, തൃച്ചാരണത്തു മല (ചിതറാൽ) മുതലായ ക്ഷേത്രങ്ങളിലുള്ള ദേവതകളേയും വന്ദിച്ചു കരമനയാറു കടന്ന് ആറന്നൂരേലായിൽ എത്തിയപ്പോൾ ഒരു പുലയി തായാട്ടുകാട്ടുന്ന തന്റെ കുട്ടിയോടു്

“വേത്രയഷ്ട്യാ സമാതാഡ്യ ത്വാമനന്തപുരേ വനേ
ക്ഷിപാമി കോപകലുഷാ മൂഢ! ബാഢം ന തേ സുഖം.”

എന്നു പരുഷോക്തി പറയുന്നതു കേട്ടു് അനന്തൻകാട്ട് എന്ന സ്ഥലം ഏതാണെന്ന് അവളിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കി. അവിടെച്ചെന്നപ്പോൾ പഴയ ബാലവേഷത്തിൽ ഭഗവാനും പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. അന്നു വേണാടു ഭരിച്ചിരുന്ന കുലശേഖരമാഹാരാജാവിനെ ആ ദിവ്യസ്ഥാനത്തേക്കു കൂട്ടിച്ചുകൊണ്ടുവരുവാൻപോയി. അതിനപ്പുറമുള്ള കഥ എന്തെന്നു ചമ്പുവിന്റെ അവശിഷ്ടഭാഗങ്ങൾ കിട്ടിയാലേ അറിവാൻ സാധിക്കുകയുള്ളു. ചിദംബരത്തിലെ ശിവഭക്തന്മാരായ ദീക്ഷിതന്മാരുടെ വർണ്ണനമാണ് ചുവടെ പകർത്തുന്ന ശ്ലോകം.

“വിദ്യാവല്ലീമതല്ലീലസദുപവനതാം
ബിഭ്രതാമഭ്രഗംഗാ-
വീചീസന്ദോഹനിന്ദാവഹസരസവചോ-
ഗുംഫഗാംഭീര്യഭാജാം
പുംസാം സംസാരവിധ്വംസനകനകസഭാ-
ധീശസേവാരതാനാം
നൈപുണ്യാലോകകൗതുഹലകലിതമതിർ-
വിസ്മിതോഭ്രന്മുനീന്ദ്രഃ.

## 28 ശങ്കരകവി

'ശംകു' എന്ന മറ്റൊരു കവിയും അനന്തശയനക്ഷേത്രമ ഹാത്മ്യത്തെ വിഷയീകരിച്ച പത്മനാഭോദയം എന്നൊരു കാവ്യം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആകെ 142 ശ്ലോകങ്ങൾ അടങ്ങിയ ആ കാവ്യം നാലു പദ്ധതികളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

"മനോനിദിധ്യാനവിധൂതപാപ്മനോ
മഹായതീനാം പദപത്മസേവിനഃ
മഹാഫലാ ശംകുകവേരിയം കൃതി-
ർമ്മഹാധിയാം കർണ്ണവതംസതാമിയാൽ."

അദ്ദേഹത്തിന്റേയും ജന്മഭൂമി അവിജ്ഞാതമായിരിക്കുന്നു. കൃഷ്ണശർമ്മാവും ശംകുകവിയും ദ്രാവിഡബ്രാഹ്മണരായിരിക്കണം. ഗ്രന്ഥനിർമ്മാണകാലത്തിൽ മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവു തന്നെയായിരുന്നു വഞ്ചിരാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്നതു്. കവി ഇങ്ങനെ പറയുന്നു.

ശ്രീമന്മാർത്താണ്ഡഭൂപോ ജയതു ബുധജനാ-
നന്ദദായീ നിതാന്തം
കാവ്യഞ്ചേദം മദീയം കലിതഹരികഥാ-
സാരവത്ത്വാൽ സുധീന്ദ്രാഃ
ശൃണ്വന്ത്വാചന്ദ്രതാരം ഭവതു ച ധരണൌ
വഞ്ചിവംശോതിദീർഘോ
ബ്രഹ്മാനന്ദാമൃതാബ്ധൌ മമ ഹൃദയമിദം
മജ്ജതാം നിർവിശേഷം."

പത്മനാഭോദയരചനയ്ക്കു് അദ്ദേഹത്തെ പ്രേരിപ്പിച്ചതും രാമവർമ്മ ഇളയരാജാവായിരുന്നു.

"ധർമ്മശ്ശരീരീവ ച ഭാഗ്യരാശി-
ർദ്ദേഹീവ മൂർത്തോ ഹരിഭക്തിപൂരഃ
സുഗാത്രവാൻ ധൈര്യരസോസ്തി തത്ര
ശ്രീരാമവർമ്മാഭിധഭൂമിപാലഃ.

യൽകല്പനാപീശ്വരകല്പനേവ
കേനാപ്യലംഘ്യാഖിലസാധികാ ച
യത്സാഹതീസാരവിദാം ബുധാനാം
ദ്രാക്ഷാപി മാധ്വ്യാ സഹ നിംബതുല്യാ.

ക്ഷേമായ തസ്യൈവ ച തൽകുലസ്യ
വിഹായ ദുഗ്ദ്ധാംബുനിധിം രമേശഃ
ശേതേത്ര ശേഷേ ഹി തദീയവൃത്തം
സംഗൃഹ്യ കിഞ്ചിദ്രചയാമി പദ്യൈഃ."

എന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ നോക്കുക. ഒടുവിൽ ഭഗവാൻ ദിവാകരസന്ന്യാസിയോടു് അരുളിച്ചെയ്യുന്ന ശ്ലോകങ്ങളാണു് അടിയിൽ ചേർക്കുന്നതു്.

"ഇതഃപരം യോഗിവരാത്ര വർത്തേ
ക്ഷേമായ വഞ്ചീന്ദ്രകുലസ്യ ശശ്വൽ
അർച്ചൻ ഭവാംസ്തിഷ്ഠതു മാമിഹൈവ
ദാർവാകൃതിം യാസ്യസി സർവസിദ്ധിം.
... ... ...
തദാരഭ്യ വനം ഹ്യേതദാസീന്നഗരമുത്തമം;
രാജധാനീ ച സംജാതം വഞ്ച്യന്വയമഹീഭൃതാം.

തസ്മിൻ ജാതാഃ പാർത്ഥിവാഃ കീർത്തിമന്ത-
ശ്ശുദ്ധാത്മാനോ വിഷ്ണുപാദൈകഭക്താഃ
ശ്രീപ്രാസാദം പദ്മനാഭസ്യ കൃത്വാ
പൂജാദീംശ്ച സ്ഥാപയാമാസുരഗ്ര്യാൻ."

കവിതയ്ക്കു പറയത്തക്ക ഗുണമൊന്നുമില്ല.

## 29 കടത്തനാട്ടു തമ്പുരാൻ—(ശതമുഖരാമായണം ആട്ടക്കഥ)

കടത്തനാട്ടു രാജവംശത്തിൽ കൊല്ലം ഒൻപതാം ശതകത്തിന്റെ ഒടുവിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ഒരു തമ്പുരാൻ ശതമുഖരാമായണം എന്നൊരാട്ടക്കഥ രചിച്ചിട്ടുള്ളതായി ഗോവിന്ദപ്പിള്ളയുടെ ഭാഷാചരിത്രത്തിൽനിന്നറിയുന്നു.

> "ശതമുഖരാമായണമിത്യേകം നാട്യപ്രബന്ധമകരോദ്യഃ
> ദേവൈഃ പ്രണതൈസ്സേവ്യം കലിമലരഹിതം യയൗ സ വൈകുണ്ഠം"

എന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചരമത്തെപ്പറ്റി ഒരു ശ്ലോകം അവിടത്തുകാരനായ ഒരു പണ്ഡിതൻ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും "ദേവൈഃ പ്രണതൈസ്സേവ്യം" എന്ന കലിവാചകം കൊണ്ടു പ്രസ്തുത കവിയുടെ നിര്യാണം 910-ആമാണ്ടാണെ വരുന്നു എന്നും അതിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിലെ ഒരു ശ്ലോകമാണ് ചുവടേ ചേർക്കുന്നത്.

> "കൃത്വാ രാവണനിഗ്രഹം രഘുപതിസ്സൗമിത്രിണാ സംയുത-
> സ്സുഗ്രീവാനിലജാശരേന്ദ്രസഹിതസ്സാകം കപീനാം ഗണൈഃ
> ആഗത്യാത്മപുരം മുദാ മുനിവരൈഃ പ്രീത്യാഭിഷിക്തോ വസൻ
> സന്തുഷ്ടോ വിജനേ കദാചിദഥ താം സീതാമഭാണീദ്ഗിരം."

നിപുണമായ ഗവേഷണം ചെയ്തിട്ടും ഗ്രന്ഥം കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ അതിനെപ്പറ്റി അഭിപ്രായമൊന്നും പറയുവാൻ സാധിയ്ക്കുന്നതല്ലെങ്കിലും ഈ ശ്ലോകം പരിശോധിക്കുന്ന സഹൃദയന്മാർക്കു പ്രസ്തുതകവി വാസനാസമ്പന്നനാണെന്നു കരുതാവുന്നതല്ല. പക്ഷേ കോട്ടയത്തു തമ്പുരാന്റെ കഥകൾ കണ്ട് ആ രീതി പിടിച്ചു സമീപവാസിയായ അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ ഒരു കൃതി ഉണ്ടാക്കിയതായിരിക്കാം.

## 30 ഇരട്ടക്കുളങ്ങര രാമവാരിയർ

അമ്പലപ്പുഴ കൃഷ്ണസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിനു സമീപം കടലോരത്തായി ഇരട്ടക്കുളങ്ങര എന്നൊരു ശിവക്ഷേത്രമുണ്ടു്. ആ ക്ഷേത്രത്തിനു തൊട്ടു തെക്കാണു് ഇരട്ടക്കുളങ്ങര വാരിയം. ആ വാരിയം ഇന്നുമുണ്ടു്. കൊല്ലം പത്താം ശതവർഷത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ചിത്രമെഴുത്തിൽ വിദഗ്ദ്ധനായി ആ കുടുംബത്തിൽ ഒരു വാരിയർ ഉണ്ടായിരുന്നു. രാമവാരിയർ എന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേർ. തൃശ്ശിവപേരൂർ വടക്കുന്നാഥക്ഷേത്രത്തോടുചേർന്ന ദേവീക്ഷേത്രത്തിൽ അദ്ദേഹം 905-ആമാണ്ടു വൃശ്ചികം 5-ആംനു കുചേലഗോപാലം എന്ന ചിത്രം എഴുതിത്തീർത്തതിനു രേഖയുണ്ടു്. 953-ആമാണ്ടു ധനുമാസത്തിലെ ഭദ്രദീപത്തിനു തിരുവനന്തപുരത്തു സന്നിഹിതനായിരുന്ന ഇരട്ടക്കുളങ്ങര കൃഷ്ണവാരിയർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വംശജനാണു്. സാഹിത്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ സ്മരിക്കേണ്ടതു പഴയ ആട്ടക്കഥകളിൽ ഒന്നായ കിരാതത്തിന്റെ പ്രണേതാവു് എന്ന നിലയിലാണു്. 921-ൽ കിരാതം കഥ ആടിയിരുന്നതായി നാം കണ്ടുവല്ലോ. ആ കഥയിൽ “ജന്മമൊടുങ്ങുവാൻ വരം കല്മഷാരേ, തരേണമേ” എന്നും മറ്റുമുള്ള വരികളിൽ കവിക്കു് അറംവന്നു പോയി എന്നും അതിൽ സൂചിതമായതുപോലെ കഥ അവസാനിപ്പിച്ചു് രണ്ടോ മൂന്നോ ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു കാളയുടെ കുത്തേറ്റു് അദ്ദേഹം മരിച്ചു എന്നും ഒരു ഐതിഹ്യമുണ്ടു്. തൃശ്ശിവപേരൂർക്ഷേത്രത്തിൽ ചിത്രമെഴുതിയതു മുപ്പതാമത്തെ വയസ്സിലാണെന്നു കണക്കാക്കിയാൽ 875-ആമാണ്ടിടക്കാണു് അദ്ദേഹം ജനിച്ചതെന്നു സങ്കല്പിക്കാം. കാർത്തികതിരുനാൾ രാമവർമ്മമഹാരാജാവു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചിത്രങ്ങൾ കണ്ടു സന്തോഷിച്ചു് അമ്പലപ്പുഴക്ഷേത്രത്തിൽ ചോറു പതിച്ചുകൊടുത്തതായി കാണുന്നു.

# 31 കിരാതം ആട്ടക്കഥ

കിരാതത്തിനു സാഹിത്യ ദൃഷ്ട്യാ വളരെ താണ ഒരു സ്ഥാനമേ കല്പിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയുള്ളു. വാരിയർക്കു പറയത്തക്ക വ്യുൽപത്തിയോ കവനപാടവമോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ‘കിരാതൻ’ എന്നതിനു ‘കിരാൻ’ എന്നും ‘വൈരിണാം’ എന്നതിനു ‘വൈരീണാം’ എന്നുമാണ് അദ്ദേഹം പ്രയോഗിക്കുന്നത്. എങ്കിലും കവിക്കു ശിവവിഷയകമായുള്ള ഭക്തിപ്രകർഷത്തിനു കിരാതം സാക്ഷ്യംവഹിക്കുന്നുണ്ട്. അത് ആടിക്കാണാൻ കൊള്ളാവുന്ന ഒരു കഥയാണെന്നും സമ്മതിക്കാം. അതുകൊണ്ടുതന്നെയായിരിയ്ക്കാം അതിന് ഇന്നും അഭംഗുരമായി നിലനിന്നുപോരുന്ന പ്രചാരവും. അപ്സരസ്ത്രീകൾക്ക് അർജ്ജുനന്റെ മുന്നിൽ പാടിക്കളിക്കുവാൻ ഒരു കുമ്മിയും കവി പ്രസ്തുതകൃതിയിൽ ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശ്ലോകങ്ങൾ പ്രായേണ എല്ലാംതന്നെ ഭാഷാനിബദ്ധങ്ങളാണ്. ഒരു പദത്തിലെ ഏതാനും വരികൾമാത്രം ഉദ്ധരിക്കാം.

> “കേവലമേവ ഹി ശൃണു ഗിരമയി നോ ദേവേന്ദ്രാത്മജ,
> ദേവസുന്ദരിമാരാം ദേവിമാർ ഞങ്ങൾ നിന്റെ
> പൂമെയ്യ് കണ്ടു പൂണ്മാനാവിർമ്മോദേന വന്നു.
> ഊറ്റമായുള്ള വെയിൽ കാറ്റും മഴയും മഞ്ഞു-
> മേറ്റുകൊണ്ടു വൻകാട്ടിലേറ്റം സന്താപമോടേ
> ചെറ്റു നാളല്ലല്ലോ നീ മുറ്റും സേവിച്ചീടുന്നു;
> കറ്റച്ചിടയോനുണ്ടോ ചെറ്റു കാരുണ്യം തോന്നി?
> സുരസുന്ദരിമാരുമായ് സരസം രമിച്ചുകൊൾവാൻ
> നരജന്മം ചെയ്യോർക്കിതു പെരികെപ്പുണ്ണിയുണ്ടല്ലോ.
> പുരുഷനായാലരിയ പുരുഷാർത്ഥമല്ലോ നല്ല
> തരുണിമാരുമായുള്ള പരമസംയോഗം പാർത്താൽ.”

## 32 നളചരിതം തിരുവാതിരപ്പാട്ട്

നളചരിതം കൈകൊട്ടിക്കളിപ്പാട്ടും ഈ വാരിയരുടെ കൃതിയെന്നാണ് അറിയുന്നത്.

> “ശ്രീകൃഷ്ണ ഗോവിന്ദ നാരായണാനന്ത
> ശ്രീകാന്ത ഗോപാല പാലയ മാം.
> വാനോർനദീപുരേ വാണരുളീടുന്ന
> വാസുദേവ കൃഷ്ണ വന്ദിക്കുന്നേൻ.
> ചെമ്പകനാട്ടിന്നലങ്കാരമായുള്ള
> തമ്പുരാൻ ദേവനാരായണേന്ദ്രൻ
> അൻപോടു നമ്മെത്തുണച്ചരുളീടേണം
> തൻപാദം ഞാനിതാ കുമ്പിടുന്നേൻ.
> ചൊല്ലൊണ്ടിരട്ടക്കുളങ്ങരെ വാഴുന്ന
> മുക്കണ്ണരെന്നെക്കടാക്ഷിക്കേണം.”

## 33 ചേലപ്പറമ്പു നമ്പൂരി—ജീവിതചരിത്രവും മുക്തകങ്ങളും

ചേലപ്പറമ്പു നമ്പൂരിയെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടില്ലാത്ത സഹൃദയന്മാരില്ല. അദ്ദേഹം യാതൊരു ഗ്രന്ഥവും നിർമ്മിച്ചിട്ടില്ല. സംസ്കൃതത്തിലും ഭാഷയിലും സന്ദർഭവശാൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഏതാനും മുക്തകങ്ങളിലാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ യശസ്സു നിലനിന്നുപോരുന്നത്. കോഴിക്കോടിനു സമീപമുള്ള ചാലിയത്തായിരുന്നുവത്രേ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇല്ലം. പേര് എന്തെന്നറിയുന്നില്ല. ചേലപ്പറമ്പു ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ അമ്മായി ശ്ലോകങ്ങൾ രചിക്കുന്നതിൽ വിരുതനായിരുന്നു.

“ഭക്ത്യാ ഞാനെതിരേ കുളിച്ചു ഭഗവൽപാദാരവിന്ദങ്ങളെ-
ച്ചിത്തേ ചേർത്തൊരരക്ഷണം
മിഴിയടച്ചമ്പോടിരിക്കുംവിധൗ
അപ്പോൾത്തോന്നിയെനിക്കു മാരവിരുതും
മന്ദസ്മിതപ്രൗഢിയും
പന്തൊക്കും മുലയും തണുത്ത തുടയും മറ്റേതുമെന്നോമലേ”

എന്ന ശ്ലോകം അദ്ദേഹം അക്കാലത്തുണ്ടാക്കിയെന്നും അതു കേട്ടു ഗുരുനാഥൻ കയർത്ത് “അത് ഒന്നുകൂടിച്ചൊല്ലൂ” എന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ ആ ശ്ലോകത്തിന്റെ വേശ്യാവർണ്ണനപരമായ ഉത്തരാർദ്ധം

“അപ്പോൾത്തോന്നിയെനിക്കു ബാലശശിയും കോടീരവും
ഗംഗയും
ബ്രഹ്മന്റേ തലയും കറുത്ത ഗളവും മറ്റുള്ള ഭൂതങ്ങളും”

എന്നു ശിവവർണ്ണനപരമായി മാറ്റിച്ചൊല്ലി ആ കോപിഷ്ഠനെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തി എന്നും പ്രസിദ്ധമായ ഒരു ഐതിഹ്യമുണ്ട്. നമ്പൂരി തിരുവനന്തപുരത്തു പോയി 892-ൽ തീപ്പെട്ട രവിവർമ്മമഹാരാജാവിനോടു സമ്മാനം വാങ്ങിയെന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഒരു സഞ്ചാരപ്രിയനായിരുന്നതിനാൽ പല രാജധാനികളിലും ചെന്ന് അവിടങ്ങളിലെ അതിഥിയായി താമസിച്ചു നിമിഷശ്ലോകങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കി വിനോദിച്ചാണു ആയുസ്സിന്റെ ഭൂരിഭാഗവും കഴിച്ചുകൂട്ടിയത്.

താഴെക്കാണുന്നതു വിരഹാവസ്ഥയിൽ ചേലപ്പറമ്പു നിർമ്മിച്ച ഒരു മേഘപ്രാർത്ഥനാ പദ്യമാണ്.

“വിദ്യുന്മാലാരമണ! രമണീയാകൃതേ! നീരദ! ത്വാം
നത്വാ മൗലൗ മുകുളിതകരഃ കിഞ്ചിദഭ്യർത്ഥയേഹം
യാവല്ലീയേ കുചകലശയോരന്തരാളേ പ്രിയായാ-
സ്താവൽകാലം വിരമ വിഷമാദ്ധ്വർഷധാരാവിമോക്ഷാൽ.”

ചുവടേ ചേർക്കുന്ന ഭാഷാശ്ലോകങ്ങളെല്ലാംതന്നെ സുവിദിതങ്ങളാണ്.

സ്ത്രീചാട്ടുക്കൾ:
“ആഴിക്കെട്ടിന്നകത്തങ്ങഖിലഗുണഗണം
ചേരുമക്കുന്നലേശൻ
വാഴുംനാട്ടുണ്ടനേകം പകലിരവവിടെ-
പ്പണ്ടു പേടികികവേണ്ടാ;
കോഴിക്കോട്ടും നടപ്പാനിതുപൊഴുതെളുത-
ല്ലങ്ങു മാങ്കാവിൽനിന്ന-
മ്മാഴക്കണ്ണാൾ പറിക്കുന്നിതു യുവഹൃദയം
കാണ്കെടോ കാലദോഷം.

തണ്ടാർമാതാം രമയ്ക്കോ തരളമലർമിഴി-
ത്തയ്യലാളാമുമയ്ക്കോ
കൊണ്ടാടും മേനകയ്ക്കോ സരസിജമുഖിയാ-
മുർവശിയ്ക്കോ ശചിക്കോ
വണ്ടാർപൂവേണിമാരാലടിമലർ പണിയും
ഭാരതിക്കോ രതിക്കോ
കണ്ടാൽ സൗന്ദര്യമേറുന്നഴകിയ പനയ-
ഞ്ചേരി നാരായണിക്കോ?

ചഞ്ചച്ചില്ലീലതയ്ക്കും പെരിയ മണമെഴും
പൂമുടിക്കും തൊഴുന്നേ, -
നഞ്ചിക്കൊഞ്ചിക്കുഴഞ്ഞിട്ടമൃതു പൊഴിയുമ-
പ്പുഞ്ചിരിക്കും തൊഴുന്നേൻ,
അഞ്ചമ്പൻ ചേർന്ന യൂനാം മനസിഘനമുല-
യ്ക്കും മുലയ്ക്കും തൊഴുന്നേൻ,
നെഞ്ചിൽക്കിഞ്ചിൽക്കിടക്കും നെടിയ കുടിലത-
യ്ക്കൊന്നു വേറേ തൊഴുന്നേൻ.

സുത്രാമാ ശചിയെ, ന്നതല്ല രതിയെന്നഞ്ചമ്പനും, മാധവൻ
പൊൽത്താർമാനിനിയെന്നുമിത്ഥമധികം വക്കാണമേല്ക്കും
വിധൗ,
അപ്പോൾ ഞാനുമിളന്തുരുത്തിലലരിപ്പെണ്ണെന്നു തോലും
പിടിച്ചെത്തീടായ്കിലനർത്ഥമായ്വരുമഹോ!
മാമാങ്കമാഹോത്സവം.

എങ്ങുമച്ചിത്തകാമ്പാമഗതി സുവദനേ?
പണ്ടു നിൻമെയ്യ് തിരക്കീ-
ട്ടെങ്ങാനും പോയ്മറഞ്ഞോ ശിവശിവ! പലനാ-
ളായി കണ്ടീല ഞാനോ;
കണ്കാണാഞ്ഞോ വലഞ്ഞൂ കചഭരതിമിരേ?
നാഭിപത്മത്തിൽ മുങ്ങി-
പ്പൊങ്ങാഞ്ഞോ ഹന്ത! പീനസ്തനഗിരിതടതോ
വീണു കൈകാലൊടിഞ്ഞോ?”

ചാലിയാറ്:

“അംഭോരാശികുടുംബിനീതിലകമേ! നൽച്ചാലിയാറേ!
തൊഴാ-
മൻപെന്നെപ്രതി കൈവരേണമതിനായ് ഞാനൊന്നു
സംപ്രാർത്ഥയേ
തേനോലുംമൊഴി തമ്പി സംപ്രതി മണിപ്പോതം
കടപ്പോളവും
ഗംഭീരാരവമോളവും ചുഴികളും കാറ്റും കുറച്ചീടണം.”

കളവൂർക്ഷേത്രത്തിലെ പാർവതി:

“നീ ലാളിക്കേണമേനം ഗിരിവരതനയേ,
ജാഹ്നവീഗൂഢജാരം
കേളേറെക്കേളിയുള്ളാത്തിരുവുടൽ ഭവതി-
ക്കല്ലയോ പാതി നല്കി?
ത്രൈലോക്യാധീശനല്ലോ തവ പതി കളവൂർ-
ത്തമ്പുരാ, നിത്ര നല്ലോ-
രാളുണ്ടാമോ? വധൂനാമയി സുമുഖി! സദാ
പിൻതിരിഞ്ഞല്ല വേണ്ടൂ”

അക്കാലത്ത് അവിടെ അഭിമുഖമായിട്ടായിരുന്നില്ല ശിവനെയും പാർവതിയേയും പ്രതിഷ്ഠിച്ചിരുന്നതെന്നും പിന്നീട് ആ പ്രതിഷ്ഠ അഭിമുഖമാക്കിയെന്നും പഴമക്കാർ പറയുന്നു.

ചേലപ്പറമ്പു വൃദ്ധനായതിനുമേൽ ഒരവസരത്തിൽ കോഴിക്കോട്ടു കിഴക്കേ കോവിലകത്തു പോയി. അന്നു മനോരമത്തമ്പുരാട്ടി അവിടെ വ്യാകരണം പഠിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. പിറ്റേ ദിവസം കാലത്തു പല്ലുതേയ്ക്കുമ്പോൾ കവി കണ്ണാടി നോക്കി “പലിതാനി ശശാങ്കരോചിഷാം ശകലാനീതി വീതർക്കയാമഹേ” എന്നു തന്റെ ശൃംഗാരശൈലിവിടാതെ ഒരു ശ്ലോകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധമുണ്ടാക്കി രസിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അതു കേട്ടു തമ്പുരാട്ടി “അത ഏവ നിമീലതേതരാം വനിതാലോചന വാരിജം പുരഃ” എന്ന് അതിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധം പൂരിപ്പിച്ചു, നമ്പൂതിരിക്ക് അശ്രുതപൂർവമായ ആശ്ചര്യത്തേയും ലജ്ജയേയും ഉൽപാദിപ്പിച്ചു എന്നൊരു പുരാവൃത്തമുണ്ട്. ഈ പുരാവൃത്തം അസംഭാവ്യമല്ല. 935-ലാണ് തമ്പുരാട്ടിയുടെ ജനനം. 945-ആമാണ്ടിടക്കായിരിക്കണം പ്രസ്തുത സംഭവം നടന്നത്. നമ്പൂരി 90 വയസ്സുവരെ ജീവിച്ചിരിക്കുകയും ആയുരന്തത്തിൽ ഭഗവൽ ഭക്തന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനായി പരിണമിച്ചു വിഷ്ണുസായുജ്യം പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നുള്ള കഥയ്ക്ക് ആധാരം അടിയിൽ കാണുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു ശ്ലോകമാണ്.

“അബ്ദാർദ്ധേന ഹരിം പ്രസന്നമകരോദൗത്താനപാദിശ്ശിശുഃ,
സപ്താഹേന നൃപഃ പരീക്ഷി, ദബലാ യാമാർദ്ധതഃ
പിംഗളാ,
ഖട്വാംഗോ ഘടികാദ്വയേന, നവതിപ്രായോപി തന്ന വ്യഥേ
തം കാരുണ്യനിധിം പ്രപദ്യ ശരണം ശേഷായുഷാ
തോഷയേ.”

ആ വഴിയ്ക്കു ചിന്തിക്കുമ്പോൾ ചേലപ്പറമ്പ് 865-നും 955-നും ഇടയ്ക്കുള്ള കാലത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി അനുമാനിക്കാവുന്നതാണ്. അദ്ദേഹം മേല്പത്തൂരിന്റെ സമകാലികനായിരുന്നു എന്നു മേല്പത്തൂർ വിടനെന്ന് അദ്ദേഹത്തെ ആക്ഷേപിച്ചതിനുമേലാണ് വിഷ്ണുഭക്തനായത് എന്നുമുള്ള ചിലരുടെ പ്രസ്താവന സ്വീകാര്യമല്ല. എന്നാൽ ഗുരുവായൂരമ്പലത്തിലെ നടയ്ക്കൽ മണ്ഡപത്തിൽവെച്ചായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചരമമെന്നും ഒരു ദിവസം അവിടെ നമസ്കരിച്ചതിനുമേൽ ആ വൃദ്ധൻ എഴുന്നേല്ക്കുകയുണ്ടായില്ല എന്നുമുള്ള ഐതിഹ്യം സത്യമായിരിക്കാം. ആ ക്ഷേത്രത്തിലെ വാതിൽമാടത്തിന്റെ വടക്കു ഭാഗത്തുവച്ചായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരഗതി എന്നു പക്ഷാന്തരമായി പറയുന്നവരുമുണ്ട്.

## 34 പാട്ടുണ്ണി ചരിതം

ഈ ആട്ടക്കഥ ചേലപ്പറമ്പിന്റെ കൃതിയാണെന്നു ചിലർ പറയാറുണ്ട്. അതത്ര ശരിയാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

> “പണ്ടൊരു നഭാവു വന്നു കൊണ്ടുപോയതുള്ളതെല്ലാം
> ഇണ്ടലില്ലതെല്ലാവർക്കും വന്നതല്ലയോ?”

എന്ന് അതിൽ ഒരു വരി കാണുന്നു. പാട്ടുണ്ണി തെക്കേമലയാളത്തുകാരിയായ ഒരു സ്ത്രീയാണ്. അവിടെ കടന്നു കൊള്ള ചെയ്തു എല്ലാം കൊണ്ടുപോയ നഭാവു ടിപ്പുസുൽത്താനെന്നു വരാനാണ് സാഗത്യം. ടിപ്പു മലബാർ ആമക്രിച്ചതു് 963-ലുമാണ്. അഥവാ ഹൈദരാലിയെയാണ് ഈ വരിയിൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതെന്നു സങ്കല്പിച്ചാൽപ്പോലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രഥമാക്രമണം 941-ൽമാത്രമായിരുന്ന സ്ഥിതിക്കു “പണ്ടു” എന്ന ശബ്ദം പ്രയോഗിക്കുന്ന കവി ചേലപ്പറമ്പനാകാൻ പ്രയാസമുണ്ട്. “തൊണ്ണൂറ്റൊൻപതിലുള്ളോരു ലോകരിങ്ങൊഴിയാതെ വന്നു വണങ്ങണം” എന്ന് ആ കൃതിയിൽ മറ്റൊരു വരിയുണ്ട്. “തൊണ്ണൂറ്റൊൻപതു” എന്ന ശബ്ദംകൊണ്ടു കവി കൊല്ലവർഷത്തെയാണ് നിർദ്ദേശിക്കുന്നതെങ്കിൽ 999-ൽ മാത്രമാണ് അതിന്റെ ആവിർഭാവം എന്നും വന്നുകൂടുന്നു. ‘പണ്ടൊരു നഭാവു്’ എന്ന് ആ കൊല്ലത്തിലെ ഒരു കൃതിയിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നതു സമുചിതവും തന്നെ. ഇതിനും പുറമെ “മങ്ഗലത്തു നമ്പൂരി” എന്നൊരാളാണ് പാട്ടുണ്ണിചരിതത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവ് എന്ന് ഒരു മാതൃകയിൽ കാണുന്നുമുണ്ട്. ചേലപ്പറമ്പിന്റെ മുക്തകങ്ങളിൽ കാണുന്ന സ്വാരസ്യത്തിന്റെ കണികപോലും അതിലെങ്ങും പകർന്നിട്ടുമില്ല. ഈ കാരണങ്ങളാൽ ചേലപ്പറമ്പുനമ്പൂരിയെ അതുമായി സംബന്ധിപ്പിക്കുന്നതിനു യാതൊരു ന്യായവുമില്ലെന്നാണ് എന്റെ പക്ഷം.

അത്യന്തം ആഭാസമായ ഒരു കൃതിയാണ് പാട്ടുണ്ണിചരിതം. കവിയുടെ കാമവികാരത്തിനു വശംവദയാകാത്ത പാട്ടുണ്ണി എന്ന ഒരു സാമന്തയുവതി (കോല്പാട്ടു) യെപ്പറ്റിയുള്ള ഭയങ്കരമായ ദോഷാരോപണമാണ് വിഷയം. അതു സംഗ്രഹിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല.

> “മുറ്റം നിന്നുടെ കുറ്റകാരർ പറയും വാക്യങ്ങൾ കേട്ടേറ്റവും
> മുറ്റത്തുള്ളൊരു മുല്ലപോലെ കരുതിപ്പാർക്കുന്നിതോ
> ശോഭനേ?
> കറ്റക്കാർകുഴലാൾക്കു ചെറ്റു പിഴയും പറ്റിലയെന്നാകിലും,
> ചെറ്റും സംശയമില്ല, കുറ്റമുളവാക്കീടാനഹം പോരുമേ”

എന്ന പ്രതിജ്ഞയോടുകൂടിയാണ് ഗ്രന്ഥം ആരംഭിക്കുന്നതുതന്നെ. രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾകൂടി ചുവടേ ചേർക്കാം.

വന്ദനം:

> “ശൃങ്ഗാരസാരനിധിയായിടുമങ്ഗജന്മാ
> ചങ്ങാതിയായിമരുവുന്ന വസന്തമോടും
> ‘സങ്ഗീതബാല’ ചരിതം കഥ ചൊല്ലുവാനായ്
> മങ്ങാതെ മന്മനസി വന്നു തുണച്ചിടേണം.”

“സങ്ഗീതബാല” എന്ന പദം പാട്ടുണ്ണിയെ സംസ്കൃതീകരിച്ചപ്പോൾ സിദ്ധിച്ചതാണ്.

> “ഉണ്ടായീ കേരളത്തിൽപ്പുകൾപെരിയ ചെറു-
> പ്പുള്ളശേരിപ്രദേശേ
> തണ്ടാർബാണന്നു വേണ്ടും തരുണജനജയ-
> ത്തിന്നൊരമ്പെന്നപോലെ
> വണ്ടാർപൂഞ്ചായലാളാം വരതനുരുചിരാ-
> പാങ്ഗി പാട്ടുണ്ണിനാമ്നാ
> രണ്ടാംതണ്ടാരിൽമാതെന്നൊരു നിനവുളവാം
> കാണുകിൽക്കാമുകാനാം.”

പാട്ടുണ്ണിചരിതം നാലുദിവസത്തെ കഥയാണെന്നു പറയുന്നു. ഞാൻ കണ്ടിട്ടുള്ള മാതൃകയിൽ അങ്ങനെ ഒരു വിഭാഗമില്ല. എന്നാൽ രണ്ടു പുറപ്പാടുണ്ട്. പക്ഷെ നാലു ദിവസംകൊണ്ട് ആടിയിരുന്നിരിക്കാം. ഒരു കാലത്തു് അതിനു കോഴിക്കോട്ടും പരിസരപ്രദേശങ്ങളിലും നല്ല പ്രചാരമുണ്ടായിരുന്നുവത്രേ; അതും ഒരു കെട്ടുകഥയെന്നാണ് എനിക്കു തോന്നുന്നതു്. ഒരു കാലത്തുംതന്നെ കേരളം സദാചാരബോധത്തിൽ അത്രമാത്രം അപകൃഷ്ടമായിരുന്നില്ല.

### ചേലപ്പറമ്പിന്റെ കവിതാരീതി

ഒരു വിശിഷ്ടനായ കവി എന്ന നിലയിൽ ചേലപ്പറമ്പ് അറിവുള്ളിടത്തോളമുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒറ്റശ്ലോകങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നെയും വിജയിക്കുന്നു. അതുവരെ സാമാന്യന്മാർക്ക് അനഭിഗമ്യമായിരുന്ന മണിപ്രവാളസരസ്വതിയെ അദ്ദേഹം അത്യുച്ചമായ കൈലാസ പർവ്വതത്തിൽനിന്നു ഭൂമിയിലേക്ക് ആനയിച്ച് അവഗാഹയോഗ്യയാക്കി. ആ വിഷയത്തിൽ അദ്ദേഹം ഭാഷാസാഹിത്യത്തിന്റെ ഒരു പരമോപകർത്താവും അനന്തരകാലികന്മാരായവെണ്മണി അച്ഛനും പൂന്തോട്ടത്തിനും മാർഗ്ഗദർശിയുമാണെന്നു പറയേണ്ടതാണ്.

> “ശംഭോ ശങ്കര! താണ്ഡവേ തവ ശിരോലങ്കാരസർപ്പാവലീ-
> തുണ്ഡോദ്യച്ഛ്വസിതേന തീവ്രമരുതാ കത്തുന്ന
> നേത്രാഗ്നിനാ
> വെൺതിങ്കൾക്കലമേൽ വിയർത്തുപൊഴിയും
> പീയൂഷമേറ്റേറ്റു നിൻ-
> കണ്ഠേ പൂണ്ടജമുണ്ഡമാല നിയമം ഗായന്തി ചെല്ലൂരരേ”

എന്ന ശ്ലോകം അദ്ദേഹത്തിന്റേതാണെന്നുള്ള ചിലരുടെ ധാരണ നിർമ്മൂലമാണ്. രസനിഷ്യന്ദിയായ ആ മുക്തകത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവ് അദ്ദേഹത്തേക്കാൾ പ്രാചീനനാണെന്നു ധൈര്യമായി പറയാം.

## 35 മാർത്താണ്ഡമാഹാത്മ്യം കിളിപ്പാട്ട്—ഇതിവൃത്തം

മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ അവതാരം മുതൽ കോളംബ (കൊല്ലം) ദേശവിജയംവരെയുള്ള ചരിത്രത്തെ അധികരിച്ച പുരാണച്ഛായയിൽ അജ്ഞാതനാമാവായ ഏതോ ഒരു കവി രചിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു കിളിപ്പാട്ടാണ് മാർത്താണ്ഡമാഹാത്മ്യം. ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒന്നും രണ്ടും കാണ്ഡങ്ങളിൽ ഏതാനും ഭാഗങ്ങളേ കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുള്ളു. ഒന്നാംകാണ്ഡത്തിൽ പതിനഞ്ച് അധ്യായങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു; അതിനു 'കാകപക്ഷീയം' എന്നൊരു സംജ്ഞയും ഗ്രന്ഥകർത്താവു നല്കീട്ടുണ്ട്. കാകപക്ഷനെ (ബാലനെ) ഉദ്ദേശിച്ചുള്ള കൃതിയാണല്ലോ കാകപക്ഷീയം. ആ കാണ്ഡത്തിൽ മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ ബാല്യകാലത്തെപ്പറ്റിയുള്ള കഥകളാണ് പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ടു പ്രസ്തുതസംജ്ഞ അന്വർത്ഥംതന്നെ. ദ്വിതീയ കാണ്ഡത്തിൽ പതിനേഴാമധ്യായംവരെ ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. കിട്ടീട്ടുള്ള ഭാഗങ്ങളിൽത്തന്നെ പല ഓലകളും പൊടിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നു. ഒന്നാം കാണ്ഡം കേകയിലും രണ്ടാംകാണ്ഡം കാകളിയിലുമാണ് നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നത്.

### കാലം

മാർത്താണ്ഡവർമ്മമാഹാത്മ്യത്തിന്റെ പ്രണേതാവു മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെയോ കാർത്തിക തിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെയോ സമകാലികനാണെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നില്ല. പത്താംശതകത്തിന്റെ ചരമപാദത്തിലായിരിക്കാം പ്രസ്തുതകൃതിയുടെ നിർമ്മിതി. മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ ചരിത്രത്തെപ്പറ്റി താൻ അങ്ങുമിങ്ങും നിന്നു കേട്ടിട്ടുള്ള ചില ഐതിഹ്യങ്ങളെ അവലംബമാക്കിയാണ് അദ്ദേഹം അതു രചിച്ചിട്ടുള്ളത്. മാർത്താണ്ഡവർമ്മാ രാമവർമ്മാ ഇവർക്കു തമ്മിൽ നാലു വയസ്സിന്റെ വ്യത്യാസമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു എന്ന് അദ്ദേഹം പറയുന്നതു തികച്ചും അസംബന്ധമായിരിക്കുന്നു. 899-ലാണ് രാമവർമ്മാവിന്റെ ജനനം എന്നുള്ളത് അനിഷേധ്യമാണ്. അങ്ങനെ വരുമ്പോൾ, ഗ്രന്ഥകാരന്റെ വയോഗണനം ശരിയാകണമെങ്കിൽ മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവു സിംഹാസനാരോഹണം ചെയ്തപ്പോൾ അവിടത്തേയ്ക്കു പത്തുവയസ്സുമാത്രമേ പ്രായമുണ്ടായിരുന്നുള്ളു എന്നു സങ്കല്പിക്കേണ്ടിവരും. അതു ചരിത്രത്തിനു വിരുദ്ധവുമാണ്. മഹാരാജാവു മധുരയിൽനിന്ന് ഒരു യുവതിയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്തു എന്നു കവി പറയുന്നതിനും ആസ്പദമൊന്നുമില്ല. എന്നാൽ അഴകപ്പമുതലിയാരുമായുള്ള സന്ധി, കുഞ്ചുതമ്പിമാർ തുടങ്ങിയ ശത്രുക്കളുടെ ഉന്മൂലനാശം, കുളച്ചലിൽവെച്ചു ഡച്ചുകാർക്കു നേരിട്ട പരാജയം ഇങ്ങനെ ചില സംഭവങ്ങളെപ്പറ്റിയെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിനു സാമാന്യം സൂക്ഷ്മമായ ജ്ഞാനം ലഭിച്ചിരുന്നതായും കാണാം. ഏതായാലും തിരുവിതാംകൂർ ചരിത്രം പഠിക്കുന്നതിന് ഉപയുക്തങ്ങളായ കാവ്യങ്ങളുടെ പംക്തിയിൽ മാർത്താണ്ഡമാഹാത്മ്യത്തിനും ഒരറ്റത്ത് ഒതുങ്ങി നില്ക്കുന്നതിനുള്ള അവകാശമുണ്ടെന്നു സമ്മതിക്കാവുന്നതാണ്.

### കാവ്യശൈലി

മാർത്താണ്ഡമാഹാത്മ്യം രണ്ടു പ്രകാരത്തിൽ ദുർഘടമായ ഒരു കാവ്യമാണ്. ഒന്നാമതു കവിക്കു വാസനയില്ല. അതുകൊണ്ടുതന്നെ കാവ്യം പ്രായേണ അനാകർഷകമായിട്ടുണ്ട്. അതിനുംപുറമെ അതിലെ പാത്രങ്ങളുടേയും നഗരാദികളുടേയും നാമധേയങ്ങൾ അദ്ദേഹം മനഃപൂർവ്വം ഗൂഹനം ചെയ്ത് അനവധി കഹനാസംജ്ഞകൾ സൃഷ്ടിച്ച് അങ്ങനെയും അനുവാചകന്മാരെ അസാമാന്യമായി വിഷമിപ്പിയ്ക്കുന്നു. അത്തരത്തിൽ ഒരു വ്യവസായത്തിന് അദ്ദേഹത്തിനു യാതൊരാവശ്യവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നുള്ളതു സ്പഷ്ടമാകയാൽ ശ്രോതാക്കളെ വ്യാമോഹിപ്പിയ്ക്കുന്നത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദുർവ്വിഭാവ്യങ്ങളായ ക്ഷുദ്രവിനോദങ്ങളിൽ ഒന്നായിരുന്നു എന്നു വിചാരിക്കേണ്ടിയിരിയ്ക്കുന്നു. മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിനു വൈപ്രാവനേശ്വരനെന്നും, രാമവർമ്മാവിനു ലക്ഷധർമ്മിഷ്ഠപ്രഭു എന്നും, രാമയ്യൻദളവായ്ക്കു ഉഗ്രഗൗരവനെന്നും, ഡിലെനോയിക്കു യോദ്ധാവെന്നും, അഴകപ്പമുതലിയാർക്കു സ്വച്ഛസുന്ദരപിതാവെന്നും, കുഞ്ചുതമ്പിമാരിൽ ജ്യേഷ്ഠനു വേണാടേഹനെന്നും, അനുജനു ക്രൂരഗംഭീരനെന്നും, കൊല്ലം രാജാവിനു സംഘൂർണ്ണഘോരനെന്നും, ഇരണിയലിനു ഹൈരണ്യപഞ്ചാസ്യമെന്നും, പുലിയൂർക്കുറിച്ചിക്കു ശാർദ്ദൂലപ്രതിയെന്നും, മുൻചിറയ്ക്കു വൈസാരിണകുലം (മീൻചിറ) എന്നുമാണ് കവി നാമകരണം ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. ഇവയിൽ ചില ഗ്രന്ഥികളെല്ലാം നിപുണമായ സമാലോചനയിൽ ശ്ലഥീകരിക്കാവുന്നതാണെങ്കിലും മറ്റു ചിലവയെപ്പറ്റി അങ്ങനെ പറവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. പത്മനാഭപുരത്തിനു കമലനാഭപുരമെന്നും, നാഗർകോവിലിനു നാഗർക്ഷേത്രമെന്നും, ശുചീന്ദ്രത്തിനു പവിത്രീകൃതേന്ദ്രമെന്നും, വേളിമലയ്ക്കു കല്യാണഗിരിയെന്നും, മാവേലിക്കരയ്ക്കു മഹാബലികുലമെന്നും, തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിക്കു ത്രിശിലാവിഹാരമെന്നും പേരുകൾ നല്കീട്ടുള്ളത് ഒരുവിധം സഹ്യമാണ്. ഡച്ചുകാരെ രോമകർ എന്നും, മഹമ്മദലിയെ മഹാമത്ത് എന്നും വ്യപദേശിച്ചിട്ടുള്ളതും അക്ഷന്തവ്യമല്ല. 'കൃശാംഗിനി', 'പാവകമഹച്ഛസ്ത്രം' തുടങ്ങിയ പ്രയോഗങ്ങൾ പ്രണേതാവിന്റെ വ്യുൽപത്തി ഭദ്രമല്ലെന്നു സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

### ചില മാതൃകകൾ

ഇങ്ങനെയെല്ലാമാണ് മാർത്താണ്ഡ മാഹാത്മ്യത്തിന്റെ സ്ഥിതിയെങ്കിലും അതിലും ചില മനോഹരങ്ങളായ വർണ്ണനകൾ ഇല്ലെന്നില്ല.

ആനയുടെ പോര്:

"മിശ്രഗംഭീരനെക്കുത്തിനാനാനയും
മിശ്രഗംഭീരനൊഴിഞ്ഞടിച്ചീടിനാൻ,
തൊട്ടിതു തുമ്പിക്കൈകൊണ്ടു പിടിപ്പാനായ്
തട്ടിക്കളഞ്ഞിട്ടു മാറത്തു താഡിച്ചാൻ,
പെട്ടെന്നു വാലിൽപ്പിടിച്ചിതു മിശ്രഗൻ
വട്ടത്തിൽനിന്നു ചുഴന്നു കരീന്ദ്രനും.
ഏറിന കോപാലുഴറി കരിവരൻ
മാറിനാൻ ദൂരത്തു മിശ്രഗംഭീരനും,
... ... ...
അപ്പോഴവനിയിൽ വീണുപോയി ബലാൽ
കെല്പോടു കോപിച്ചു കുത്തിനാനാനയും,
തെറ്റെന്നുരുൾകയാൽ ഭൂമിയിലേറ്റിതു
ചെറ്റുമേയേറ്റീല മിശ്രപ്രവീരനിൽ.
വാരണവീരനും മിശ്രപ്രവീരനും
ഘോരഘോരം യുദ്ധമാശു പൊരുംവിധൗ
ഭൂമി നടുങ്ങീ, കുലുങ്ങീ ജഗത്ത്രയം,
ഭീമം പടജ്ജനമാർത്തുവിളിച്ചിതു
ആന ഝടിതി ഝടിതിയലറിയും
സേനകളങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടുമോടിയും
ആരവാരങ്ങളും ദുർന്നിമിത്തങ്ങളും
പാരമായ്ക്കണ്ടു ഭയംപൂണ്ടു യോദ്ധാവു
തേരതിലാഗ്നേയശസ്ത്രവും കൈക്കൊണ്ടു
പാരാതെ വന്നാനഹിക്രോധിനാ സമം" ഇത്യാദി.

ഒരു യുദ്ധവീരന്റെ പരാക്രമം:

"ധന്വിയാം മാർദ്ധമൂർദ്ധാവിൻശരങ്ങളാൽ
മന്നിടമാകെ നിറഞ്ഞതു കാൺകയാൽ
ദൈന്യം മുഴുത്തരിവർഗ്ഗമുഴറിയും
ചങ്ങാതി വീഴ്വതു കണ്ടു തൊഴിക്കയും
തങ്ങളിൽത്തങ്ങളിൽപ്പാരം പഴിക്കയും
വാണം പൊഴിക്കയും കാണം കഴിക്കയും
ചോരപ്പുഴകൾ പലവായൊലിക്കയും
വാരിധിവാരിയുംക്കുടിച്ചുവക്കയും
പോരിൽ നടുക്കമോടോടിക്കഴിക്കയും
നാരീജനമതു കണ്ടു പഴിക്കയും
നാരദൻ കൗതുകംപൂണ്ടു ചിരിക്കയും
'നാരായണ ജയ'യെന്നു ജപിക്കയും
പാരാതെ വീര്യസ്വർഗ്ഗത്തിൽ ഗമിക്കയും
നില്ല നില്ലെന്നു പറഞ്ഞടുക്കയും
നല്ല ശൂരന്മാർ തിരിഞ്ഞു മരിക്കയും
ആകാശമൊക്കെ വിമാനം മറയ്ക്കയും
ചാകാതപേർ പാഞ്ഞുപോയങ്ങൊളിക്കയും" ഇത്യാദി.

# 36 ശ്രീധരൻ നമ്പൂരി—ലക്ഷ്മീദേവനാരായണീയം

ലക്ഷ്മീദേവനാരായണീയം എന്ന പേരിൽ അഞ്ചങ്കത്തിലുള്ള ഒരു നാടകം ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിന്റെ ആശ്രിതനായ ശ്രീധരൻനമ്പൂരി രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. കേരളത്തിലെ പല ഇതര നാടകങ്ങളുമെന്നപോലെ ലക്ഷ്മീദേവനാരായണീയവും സൂത്രധാരകൃതാരംഭമാകയാൽ അതിൽ പ്രത്യേകം നാന്ദിയില്ല. ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവു് അഗ്നിപുത്രിയായ ലക്ഷ്മിയെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതാണ് ഇതിവൃത്തം. അദ്ദേഹം അഗ്നിഗോത്രജനായ സാമൂതിരിയുമായി ബന്ധമുള്ള ഏതെങ്കിലും രാജവംശത്തിൽനിന്നു് ഏതെങ്കിലും ഒരു കുമാരിയെ പരിഗ്രഹിച്ചിരുന്നുവോ എന്നറിഞ്ഞുകൂടാ. പ്രസ്താവനയിൽനിന്നു് ഒരു ഭാഗം താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

“സൂത്ര—ആദിഷ്ടോസ്മി ദേവദേവസ്യ ത്രിദശദാനവമകുടമാണിക്യപ്രഭാകന്ദളരുചിരപദസരോജസ്യ പ്രമദവാരിധിഹിണ്ഡമാനവിരിഞ്ചാണ്ഡഹേലാപരസ്യ വ്യോമനദീനിവാസലോലുപസ്യ മായാഗോപവപുഷോ ഭഗവതഃ, നിഖിലദുർവിപക്ഷ ക്ഷമാപാലസമൃക്പാതിതസർവങ്കഷാഖർവവിക്രമേണ ദേവനാരായണേന പരികല്പിതായാം വിചിത്രയാത്രായാം നാനാകകുബന്തസമാഗതൈസ്സമാഹൂയ സബഹുമാനം വിദ്യാപാരഗൈരവിദ്യാനിചയാന്തരൈഃ കോവിദൈഃ. . . . .”

“ഏതൽകോവിദകുമുദരാജിദ്വിജരാജരാമനാമ ഗുരുപാദാങ്ഗപ്രതിക്ഷണേക്ഷണതീക്ഷ്ണഭാനുലുപ്തഹൃദന്ധകാരസ്യ കരുണാകൂപാരകുലങ്കഷവിലോചനദേവനാരായണമോദജലധി വീചീകണമിളിതവപുഷഃ കസ്യചിദ്ദ്വിജസ്യ ശ്രീധരനാമ്നോ നിബന്ധനം”

> “അഭാണി ച തേന,
>
> ധീമൻ ശ്രീദേവനാരായണധരണിപതേ!
> ത്വദ്ഗുണാംഭോധിവീചീ-
> കേളീലോലാത്മനാ മജ്ജിതജലമനസാ-
> പ്യേവമേതന്മയാ ഹി
> കഷ്ടം ദുഷ്ടം നികൃഷ്ടം ഗതരസവിഷയം
> നാടകം ടീകമാനം
> യുഷ്മൽകാരുണ്യമാധ്വീരസപരിമിളിതം
> മങ്ഗലം ബോഭവീതു”

ഈ പംക്തികളിൽനിന്നു ശ്രീധരൻനമ്പൂരി ഒരു രാമപണ്ഡിതന്റെ ശിഷ്യനാണെന്നും അദ്ദേഹം പ്രസ്തുതനാടകം ചെമ്പകശ്ശേരിരാജാവിന്റെ ആശ്രിതനായി അമ്പലപ്പുഴെ താമസിച്ചിരുന്നപ്പോൾ രചിച്ചതാണെന്നും വെളിപ്പെടുന്നു. “മങ്ഗലം ബോഭവീതു” എന്നതു രാമപാണിവാദൻ എന്ന നാമാന്തരത്താൽ വിദിതനായ സാക്ഷാൽ കലക്കത്തു കുഞ്ചൻ നമ്പിയാരുടെ അനേകം കൃതികളിൽ ഒരു മുദ്രാവാക്യംപോലെ കാണുന്നുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു ശ്രീധരൻനമ്പൂരിയുടെ ഗുരുനാഥൻ കുഞ്ചൻനമ്പിയാർതന്നെയാണെന്നു് അനുമാനിക്കാം. തദനുരോധേന ശ്രീധരൻനമ്പൂരിയും 929-ൽ രാജ്യഭ്രഷ്ടനായ ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവും സമകാലികന്മാരാണെന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു.

താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോകം ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിലുള്ളതാണ്.

> “തദ്ദേവനാരായണരാജമൗലേ!
> വീരം ഭവന്തം സശരീരമേവ
> നയാമി ലോകം കൃതപുണ്യപൂര-
> ലഭ്യം തമിഭ്യം ശുഭലാളിതാനാം.”

# 37 കാർത്തികതിരുനാൾ രാമവർമ്മമഹാരാജാവ്—ചരിത്രസംക്ഷേപം

കാർത്തികതിരുനാൾ രാമവർമ്മമഹാരാജാവ് 893-ൽ കോലത്തുനാട്ടുനിന്നു ദത്തെടുത്ത കാർത്തികതിരുനാൾ പാർവതിറാണിയുടേയും, കിളിമാനൂർ കേരളവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാന്റേയും പുത്രനായി 899-ആമാണ്ടു കർക്കടകമാസം 5-ആംനു ജനിച്ചു. 903 വൃശ്ചികത്തിൽ പിതാവു രാജദ്രോഹികളാൽ ഹതനാവുകയും, അന്നു നാലു വയസ്സുമാത്രം പ്രായമുണ്ടായിരുന്ന അവിടുന്ന് ആയുർബലംകൊണ്ടു രക്ഷപ്പെടുകയും ചെയ്തതായി മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. 905 കന്നി 20-ആംനു മാതുലനായ മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവു സിംഹാസനാരൂഢനായ അവസരത്തിൽ ഇളയരാജാവായി. ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ അക്ഷരവിദ്യയിലും ആയുധവിദ്യയിലും ഒന്നുപോലെ അസാധാരണമായ നൈപുണ്യം സമ്പാദിച്ചു. ഡച്ചുകാരോടും കായംകുളം രാജാവിനോടും, ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിനോടും നേരിടേണ്ടിവന്ന തിരുവിതാംകൂർ സൈന്യത്തിലെ ഒരു വിഭാഗത്തിന്റെ നേതൃത്വം സമർത്ഥമായി നിർവ്വഹിച്ചു. മാതുലന്റെ മരണാനന്തരം 933 കർക്കടകം 9-ആംനു മഹാരാജപദത്തെ അധിരോഹണം ചെയ്തു. നാല്പതു കൊല്ലത്തോളം കാലം തിരുവിതാംകൂറിന്റെ യോഗക്ഷേമത്തിൽ അനവരതം ബദ്ധശ്രദ്ധനായി അവിസ്മരണീയങ്ങളായ പല അപദാനങ്ങൾകൊണ്ടു ഭാരതഭൂമിയെങ്ങും വിഖ്യാതി നേടി. സാമൂതിരിയെ കൊച്ചിയിൽനിന്നു ബഹിഷ്കരിച്ചു കൊച്ചി മഹാരാജാവിനെ സകലശത്രുബാധകളിൽനിന്നും വിമുക്തനാക്കി. കുന്നത്തുനാട്ട്, ആലങ്ങാട്ട്, പറവൂർ, ചേർത്തല എന്നീ നാലു മണ്ടപത്തുംവാതിലുകൾ തിരുവിതാംകൂറോടു കൂട്ടിച്ചേർത്തു. ആർക്കാട്ടു നവാബ് മുഹമ്മദലിയുമായി സഖ്യത്തിൽ ഏർപ്പെട്ട് തിരുവിതാംകൂറിനു സഹ്യപർവതത്തിനു കിഴക്കുണ്ടായിരുന്ന കളക്കാടു മുതലായ ചില ദേശങ്ങൾ ഒഴിഞ്ഞു കൊടുത്തുവെങ്കിലും ചെങ്കോട്ടയും കന്യാകുമാരിയും ആ പ്രബലനായ നിത്യശത്രുവിന്റെ ശല്യത്തിൽനിന്നു വീണ്ടെടുത്തു നാട്ടിൽ ശാശ്വതമായ സമാധാനം സ്ഥാപിച്ചു. വടക്കേ അതിർത്തിയിൽ നെടുങ്കോട്ട എന്ന ദീർഘോന്നതമായ പ്രകാരം നിർമ്മിക്കുകയും, കൊടുങ്ങല്ലൂർ, അഴിക്കോട്ട എന്നീ ദുർഗ്ഗങ്ങൾ ഡച്ചുകാരോടു വിലയ്ക്കു വാങ്ങിക്കുകയും ചെയ്തു. മൈസൂർ മുഹമ്മദീയരാജാക്കന്മാരുടെ ആക്രമണത്തിൽനിന്നു രാജ്യത്തെ രക്ഷിക്കുവാൻ ഭഗീരഥപ്രയത്നം ചെയ്തു. എങ്കിലും 964 ധനു 18-ആംനു ടിപ്പുസുൽത്താൻ തിരുവിതാംകൂറിനെ സ്വായത്തമാക്കുവാൻ സർവാഭിസാരസമ്പന്നനായി പാഞ്ഞെത്തി; പക്ഷേ ആ വിജിഗീഷുവിനു തിരുവിതാംകൂറിൽനിന്നു ലഭിച്ചതു പരാജയവും പംഗുത്വവും മാത്രമായിരുന്നു. ഈ സംഭവത്തെപ്പറ്റിയും 971-ൽ ഇംഗ്ലീഷ് ഈസ്റ്റിൻഡ്യാക്കമ്പനിയുമായിച്ചെയ്ത ശാശ്വതസഖ്യത്തെപ്പറ്റിയും ഇതിനുമുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഹിരണ്യഗർഭം, തുലാപുരുഷദാനം തുടങ്ങിയ ഷോഡശ മഹാദാനങ്ങൾ 935 മുതൽ 940 വരെയുള്ള കൊല്ലങ്ങളിൽ നടത്തിയതിനുപുറമേ മറ്റൊരു തുലാഭാരംകൂടി അനന്തരകാലത്തിൽ നിർവഹിച്ചു. 941-ൽ പുതുതായി കീഴടക്കിയ ദേശങ്ങൾ ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്കു തൃപ്പടിദാനം ചെയ്തു. 945-ൽ രാമനാഥത്തിലെ സേതുപതിരാജാവിനോടു കാക്കൂർ എന്ന പ്രദേശം വിലയ്ക്കു വാങ്ങി അതിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന ആദായം രാമേശ്വരക്ഷേത്രത്തിൽ ചില ധർമ്മങ്ങൾക്കായി വിട്ടുകൊടുത്തു. 957 ഇടവം 30-ആംനു മാതാവു മരിച്ചു; 958-ൽ മാതൃമുക്തിയ്ക്കായി രാമേശ്വരത്തുപോയി സ്നാനംചെയ്ത് യഥാവിധി സകലപിതൃകർമ്മങ്ങളും അനുഷ്ഠിച്ചു. 963-ൽ ആലുവായിൽ കർമ്മികളായ നമ്പൂരിമാരെക്കൊണ്ടു സമഗ്രവും സാംഗോപാംഗവുമായ നിലയിൽ ഒരു യാഗം നടത്തിച്ചു. കന്യാകുമാരിമുതൽ പറവൂർവരെയുള്ള ദേശങ്ങളിലെല്ലാം സുഭിക്ഷവും സുഖവും വളർത്തി. അവിടത്തെ പ്രജാരഞ്ജനപാടവത്തേയും, ഹൃദയ വിശാലതയേയും, നീതിനിർവ്വഹണനിഷ്ഠയേയും സമകാലികന്മാരായ പല പാശ്ചാത്യന്മാരും മുക്തകണ്ഠമായി പ്രശംസിച്ചിട്ടുണ്ട്. ദീനാനുകമ്പയ്ക്കും പരോപകാരപരതയ്ക്കും ആശ്രിതരക്ഷണത്തിനും പ്രസിദ്ധിനേടിയ ആ മഹാരാജാവ് ഇന്നും കേരളത്തിൽ ധർമ്മരാജാവ് എന്ന ബിരുദനാമത്താൽ അറിയപ്പെടുന്നു; അവിടത്തെ പാവനമായ സ്മരണ ഏതു കേരളീയനേയും പുളകിതഗാത്രനാക്കുന്നു. കാർത്തികതിരുനാൾ 973-ആമാണ്ടു കുംഭം 6-ആംനു എഴുപത്തിമൂന്നാമത്തെ വയസ്സിൽ ശിവരാത്രിദിവസം ബ്രഹ്മസായുജ്യം പ്രാപിച്ചു.

## വൈദുഷ്യവും വിദ്വൽപ്രോത്സാഹനവും

കാർത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവു ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ സംസ്കൃതം, പെർഷ്യൻ, ഹിന്ദുസ്ഥാനി, മലയാളം എന്നീ നാലു ഭാഷകളിൽ പരിനിഷ്ഠിതമായ പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ചിരുന്നു. തമിഴും അവിടത്തേക്കു സ്വാധീനമായിരുന്നു എന്നുള്ളതു പല തമിഴ്കവികൾ അദ്ദേഹത്തിനു ഗാനങ്ങൾ രചിച്ചു സമർപ്പിച്ചിരുന്നതിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു. മഹാരാജാവായതിനുമേൽ പീഡ്രോഡിവേഗസ്സ് എന്ന ഒരു പോർത്തുഗീസ് പണ്ഡിതനിൽനിന്നു പോർത്തുഗീസും ഇംഗ്ലീഷും പഠിച്ചു. അവയ്ക്കുപുറമേ അവിടുത്തേക്കു ഡച്ചുഭാഷയും പരിചിതമായിരുന്നു. സംസ്കൃതത്തിൽ അവിടുത്തെ ഗുരുനാഥൻ ആരായിരുന്നു എന്നു നിർണ്ണയമില്ല. രാജസൂയം ആട്ടക്കഥയുടെ ആരംഭത്തിൽ മഹാരാജാവ് ഒരു രഘുനാഥസൂരിയെ

> “ജ്ഞാനേ ഹി യേന സദൃശോ ന ഹി ശാസ്ത്രജന്യേ
> മാന്യാ സുധാശനഗുരോരിവ യസ്യ കീർത്തിഃ
> ഗോത്രാസുധാശനമണിം ഗുരുമസ്മദീയം
> വന്ദേ സദാ ഗുണനിധിം രഘുനാഥസൂരിം.”

എന്ന പദ്യത്തിൽ വന്ദിക്കുന്നു. തിരുവട്ടാറ്റുഗ്രാമത്തിൽ അക്കാലത്തു സർവ്വതന്ത്രസ്വതന്ത്രനായി രഘുനാഥശാസ്ത്രി എന്നൊരു പണ്ഡിതൻ ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെയാണോ പ്രകൃതപദ്യത്തിൽ മഹാരാജാവു സ്മരിക്കുന്നത് എന്നറിവാൻ തരമില്ല. രഘുനാഥസൂരി പക്ഷേ അവിടത്തെ യോഗവിദ്യോപദേഷ്ടാവായിരുന്നു എന്നു വരാവുന്നതാണ്. ബാലരാമഭരതത്തിന്റെ ഉപോൽഘാതത്തിൽ മഹാരാജാവു തന്നെ “യോഗമാർഗ്ഗപ്രവീണ” നെന്നും “ആത്മവിദ്യാപ്രവീണ” നെന്നും വ്യപദേശിക്കുന്നുണ്ട്.

ബാലമാർത്താണ്ഡവിജയത്തിൽനിന്നു മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിനു തന്റെ ഭാഗിനേയന്റെ വൈദുഷ്യത്തിലും കവിത്വത്തിലും ഇതരകലാനൈപുണ്യത്തിലും എത്രമാത്രം അഭിമാനമുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് അനുവാചകന്മാർക്കു ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്.

> “ആചാരൈകനിധിസ്സമസ്തജഗതാമാനന്ദവാരാന്നിധി-
> ർദ്ദാതൄണാമപി ചാഗ്രണീർമ്മമ കുലാംഭോധേരയം ചന്ദ്രമാഃ
> ഏനം സന്തതമാവിശന്തി വിദുഷാം
> സമ്പർക്കജാസ്സദ്ഗുണാ
> മദ്വത്സം ഗിരിസംഭവാ ഇവ മഹാപാഥോധിമംഭോവഹാഃ”

എന്നാണ് അവിടുന്നു തന്റെ അനന്തരവന്റെ പ്രധാന ഗുണങ്ങളെ പരാമർശിക്കുന്നത്. എങ്കിലും “ആത്മന്യപ്രത്യയം ചേതഃ” എന്ന ന്യായമനുസരിച്ച് അവിടുന്ന് അന്ന് അവിടെ സന്നിഹിതരായിരുന്ന വിദ്വാന്മാരോടു “മദ്വത്സോയമഭ്യസ്താസു കലാസു കിഞ്ചിദപി ജാനാതി” എന്നു ചോദിക്കുകയും ആ ചോദ്യത്തിന് അവരുടെ

> “കലാവാൻ രാമചന്ദ്രോയമകളങ്കാദ്ഭുതോദയഃ
> ഗുണജ്യോത്സ്നാവിതാനേന ഹ്ലാദയത്യഖിലം ജഗൽ.
> തത്തൽകലാസു മർമ്മാണി ധീമതാ രാമവർമ്മണാ
> അനാക്രാന്താനി ലക്ഷ്യന്തേ നാസ്മാഭിര്യത്നമാസ്ഥിതൈഃ”

എന്നു ഏകകണ്ഠമായ മറുപടി കേട്ടതിനുമേൽമാത്രം സന്തുഷ്ടനാകുകയും ചെയ്തതായി ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു. രാമവർമ്മമഹാരാജാവിനു സംഗീതം, ഭരതശാസ്ത്രം മുതലായ കലകളിൽ അന്യാദൃശമായ അഭിരുചിയും അവഗാഹവുമുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതിന് അവിടുത്തെ കൃതികൾ അനിഷേധ്യമായ സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. ചെമ്പകശ്ശേരിരാജ്യം പിടിച്ചടക്കിയപ്പോൾ അവിടുന്നു രാമയ്യൻദളവയോട് അവിടെയുള്ള പടക്കോപ്പുകളെല്ലാം അദ്ദേഹം സംഭരിക്കണമെന്നും താളിയോലഗ്രന്ഥങ്ങൾ താൻ സംഭരിച്ചുകൊള്ളാമെന്നുമാണ് ആജ്ഞാപിച്ചത്. മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ കാലത്തുതന്നെ പണ്ഡിതന്മാരും കലാനിപുണന്മാരും തങ്ങളുടെ വിദ്യകൾ പ്രകടിപ്പിച്ചു സമ്മാനം വാങ്ങിവന്നത് അവിടത്തെ തൃക്കയ്യിൽ നിന്നായിരുന്നു. മഹാരാജാവായതിൽപിന്നെ ആ വിഷയത്തിൽ അവിടുന്നു പ്രദർശിപ്പിച്ച ഔത്സുക്യത്തെപ്പറ്റി പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഭോജരാജാവ്, ഹർഷവർദ്ധനൻ, കൃഷ്ണദേവരായർ എന്നീ സുപ്രസിദ്ധന്മാരായ ഭാരതീയമഹാരാജാക്കന്മാരുമായി വേണം കാർത്തികതിരുനാൾതിരുമേനിയെ ഉപമിക്കുവാൻ. മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ വാഴ്ചക്കാലത്തുതന്നെ തിരുവനന്തപുരത്തു വലിയകൊട്ടാരത്തിലെ ഗ്രന്ഥപ്പുര വിപുലമായിക്കഴിഞ്ഞു. എന്നാൽ അതിനു “ദേവനാരായണ” മുദ്രകൊത്തീട്ടുള്ള ചെമ്പകശ്ശേരിയിലെ ഏടുകളും മറ്റും കൊണ്ടുവന്നു വൈപുല്യവും മൂല്യവും വർദ്ധിപ്പിച്ചതു രാമവർമ്മമഹാരാജാവാണ്. പൌലീനോസ് ഫ്രാ ബർത്തോലോമിയോ എന്ന വരാപ്പുഴയിലെ പണ്ഡിതനായ കർമ്മലീത്താപാതിരിതാൻ അമരകോശം പഠിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് അറിയിച്ചപ്പോൾ അവിടുന്നു വളരെ സന്തോഷിക്കുകയും ഇംഗ്ലീഷുവ്യാകരണത്തിൽ അവിടത്തേക്കുണ്ടായിരുന്ന ചില സംശയങ്ങൾ പരിഹരിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ ഗുരുവെന്നുപോലും പ്രശംസിക്കുകയും ചെയ്തു. മഹാരാജാവു തന്റെ നാട്ടിലെ മേലുദ്യോഗസ്ഥന്മാരെല്ലാം ഡച്ചുഭാഷ നിർബ്ബന്ധമായി പഠിക്കണമെന്നു കല്പിച്ചതിനും രേഖയുണ്ട്. ബാലരാമഭരതത്തിൽ അക്കാലത്തെ തിരുവനന്തപുരത്തേയും മറ്റും പറ്റിയുള്ള അധോലിഖിതമായ പ്രശസ്തി അനർഹമായതാണെന്നു പറയാവുന്നതല്ല.

> “ഗഹനപദപദാർത്ഥജ്ഞാനവിജ്ഞാനദക്ഷൈ-
> രമരഗുരുസമാനൈരർത്ഥശാസ്ത്രപ്രവീണൈഃ
> സരസഗുണകവീന്ദ്രൈർവാക്പ്രസംഗേ വിദഗ്ദ്ധൈഃ
> പ്രതിദിനമതിരമ്യാ ശോഭതേ രാജധാനീ.
>
> ശ്രുതിസുഖരസഗീതൈർവേണുവാദ്യൈർമ്മനോജ്ഞൈ-
> ശ്ചിരപരിചയഹസ്താഭ്യസ്തവീണാനിനാദൈഃ
> കലരവകലകണ്ഠശ്ലാഘ്യഗന്ധർവ്വഗീതൈഃ
> പ്രതിദിശമതിരമ്യാ ശോഭതേ രാജധാനീ.
>
> നിജകുലധനധർമ്മശ്ലാഘ്യനൃത്തപ്രവീണൈഃ
> പ്രതിദിനകൃതശിക്ഷാഭ്യാസതഃ പ്രാപ്തഭാവൈഃ
> മദനരതിസമാനൈരദ്ഭുതാകാരപാത്രൈ-
> സ്തകതകതകശബ്ദൈസ്താളമാർഗ്ഗാനുകാരൈഃ
>
> നടനഗതിവിശേഷോല്ലാസചഞ്ചൽകടാക്ഷൈർ-
> ല്ലയഗതിമനുസൃത്യോദ്ഘട്ടിതാംഘ്രിപ്രചാരൈഃ
> സരസകരവിലാസൈർഹാവഭാവപ്രകർഷൈ-
> ർജ്ജയതി നൃപസമാജോ രംഗലക്ഷ്മീനിവാസഃ.”

ആശ്രിതന്മാരായ കവികളും പണ്ഡിതന്മാരും – ദേവരാജകവിക്കു പുറമേ (1) കുഞ്ചൻ നമ്പിയാർ (2) പുതിയിക്കൽ തമ്പാൻ (3) മണ്ടവപ്പള്ളി ഇട്ടിരാരിശ്ശമേനോൻ (4) സദാശിവ ദീക്ഷിതർ (5) കല്യാണസുബ്രഹ്മണ്യകവി (6) സുബ്രഹ്മണ്യകവി (7) പന്തളം സുബ്രഹ്മണ്യശാസ്ത്രി (8) കോഴിക്കോട്ടു മനോരമത്തമ്പുരാട്ടി (9) രാമേശ്വരയാത്ര തുള്ളലെഴുതിയ ഒരു മാരാർ (10) ചാതകസന്ദേശകർത്താവായ ഒരു നമ്പൂരി (11) ഇടവെട്ടിക്കാട്ടു നമ്പൂരി (12) നീലകണ്ഠദീക്ഷിതർ എന്നിങ്ങനെ പല പണ്ഡിതന്മാരും കവികളും രാമവർമ്മമഹാരാജാവിന്റെ ആശ്രിതകോടിയിൽപ്പെട്ടിരുന്നു. ആ വിദ്വദ്രത്നങ്ങൾക്കു നടുനായകമായി ശോഭിച്ചത് അവിടത്തെ ഭാഗിനേയനും മഹാകവിയുമായ അശ്വതിതിരുനാൾ ഇളയതമ്പുരാനായിരുന്നു. അവരെപ്പറ്റിയെല്ലാം ഉപരി പ്രസ്താവിക്കും.

ചെങ്ങരപ്പള്ളി വേദാന്തിപ്പോറ്റി എന്നൊരു സിദ്ധനും അവിടുത്തെ സുഹൃത്തായിരുന്നു എന്നു കേൾവിയുണ്ട്. മറ്റൊരു സുഹൃത്തായ കൊളശ്ശേരി നമ്പൂരി അവിടത്തേക്കു അടിയറവെച്ചതാണ് താഴെക്കാണുന്ന പദ്യം.

> “ധാരാശൈത്യം ജഗത്യാം ജയതി തവ കൃപാ-
> ണാകൃതേഃ കാളികായാ
> യദ്വൃത്ത്യാ വൈരിവീരാഃ കതിചന ഖചരീ-
> കോഷ്ണവക്ഷോജലഗ്നാഃ
> കേചിത്തേജസ്വിനം ത്വാം ശരണമുപഗതാഃ
> കേപ്യഹോ രാമവർമ്മ-
> ന്നന്തർവിന്ധ്യാദ്രികൂടം ധൃതബൃഹദയശഃ-
> കംബളാസ്സംവിശന്തേ.”

മരണവികൃതിജ്ഞാനമുള്ളതുകൊണ്ടു ‘മരണവികൃതി തൈക്കാട്ട്’ എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെട്ടിരുന്ന തൈക്കാട്ടു നമ്പൂരി, പകിടകളിയിൽ വിദഗ്ദ്ധനായ പുരണ്ടയ്ക്കാട്ടു മേക്കാട്ടു നമ്പൂരി, ജ്യോത്സ്യന്മാരായ ഇരട്ടക്കോവിലന്മാർ, കഥകളിവിദഗ്ദ്ധനായ വെട്ടത്തു കോമി എന്നിങ്ങനെ വേറെയും പല വിശിഷ്ടന്മാർ തൃക്കയ്യിൽനിന്നു വിലപിടിച്ച സമ്മാനങ്ങൾ വാങ്ങിയവരാണ്. പരദേശത്തുനിന്നു വന്ന ദാസിയാട്ടം കണ്ടു പ്രീതനായ മഹാരാജാവ് അതു കറുത്തേടത്തു ചോമാതിരി എന്ന തന്റെ ഒരു സദസ്യനെക്കൊണ്ടു മോഹിനിയാട്ടം എന്ന പേരിൽ കേരളത്തിൽ ഇദംപ്രഥമമായി പ്രചരിപ്പിച്ചു എന്നുള്ള വസ്തുതയും പ്രകൃതത്തിൽ സ്മരിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

## 38 കൃതികൾ

രാമവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ കൃതികളായി സംസ്കൃതത്തിൽ (1) ബാലരാമഭരതമെന്ന ഭരതശാസ്ത്രപ്രബന്ധവും, മലയാളത്തിൽ (2) രാജസൂയം (3) സുഭദ്രാഹരണം (4) ബകവധം (5) ഗന്ധർവവിജയം (6) പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം (7) കല്യാണസൗഗന്ധികം (8) നരകാസുരവധത്തിലെ പ്രഥമഭാഗം എന്നീ ആറിൽച്ചില്വാനം ആട്ടക്കഥകളും മാത്രമേ ലഭിച്ചിട്ടുള്ളൂ. ഇവകൂടാതെ ഏതാനും ഒറ്റശ്ലോകങ്ങളും കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. ഒറ്റശ്ലോകങ്ങളെക്കുറിച്ച മറ്റൊരദ്ധ്യായത്തിൽ ഉപന്യസിക്കാം.

## 39 ബാലരാമഭരതം

941-ലെ തൃപ്പടിദാനത്തെ ഉപോൽഘാതത്തിൽ സ്മരിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് അക്കാലത്തിനു പിന്നീടാണ് ബാലരാമഭരതത്തിന്റെ നിർമ്മിതി എന്നു നിർണ്ണയിക്കാം. ബാലരാമഭരതം എന്നാൽ ബാലരാമനാൽ കൃതമായ ഭരതശാസ്ത്രഗ്രന്ഥം എന്നർത്ഥം. “വിദ്വദ്ഗണസ്യ മുഖപങ്കജ മിത്രരത്നം” എന്നും “വിദ്വൽപ്രിയഃ” എന്നും

> “സകലനഗരഭാഷാഭാഷണേ ലേഖനേ ച
> പ്രഗുണിതമതിരാത്മജ്ഞാനശാന്തസ്വഭാവഃ
> വിദിതസകലശാസ്ത്രോ യോഗമാർഗ്ഗപ്രവീണഃ
> ഫണിതികുശലബുദ്ധിർഭാരതീപൂർണ്ണദേഹഃ”

എന്നുമുള്ള പ്രസ്താവനകൾക്കുപുറമേ “സംഗീതതാളഭരതാംബുധി പൂർണ്ണചന്ദ്രഃ” എന്നും മഹാരാജാവു തന്നെപ്പറ്റി വർണ്ണിക്കുന്നു.

> “നൃപകലതിലകഃശ്രീതാളമാലാവിഭൂഷാ-
> പരികലിതനിജശ്രീകാന്തിസമ്പൂർണ്ണഗാത്രഃ
> രസികജനസഹസ്രൈശ്ശോഭിതായാം സഭായാം
> ഭരതമിഹ വിധാതും പ്രാർത്ഥിതോ വഞ്ചിരാജഃ.”

ഒരു ദിവസം വിദ്വത്സദസ്സിൽ സന്നിഹിതനായിരുന്നപ്പോൾ അവിടുന്നു ഭരതശാസ്ത്രസംബന്ധമായ ഒരു പ്രബന്ധം നിർമ്മിക്കണമെന്ന് അവിടെ കൂടിയിരുന്ന രസികന്മാരായ സദസ്യന്മാർ അഭ്യർത്ഥിച്ചു.

> “ലാസ്യതന്ത്രമവലോക്യ വിശാലം
> ശാസ്ത്രമാരചിതമാത്മസുഖായ
> ബാലരാമഭരതം ബുധവര്യാഃ
> പശ്യതാദ്ഭുതരസാധികചിത്രം”

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്ന് അവിടുന്നു വിശാലമായ ലാസ്യതന്ത്രം മുഴുവൻ പരിശോധിച്ചതിനുമേൽ രചിച്ചതാണ് പ്രസ്തുതകൃതി എന്നു വിശദമാകുന്നു. ആദിഭരതം, സംഗീതരത്നാകരം, ശബ്ദരത്നാവലി, താണ്ഡവം, സംഗീതസുധാകരം മുതലായ പൂർവ്വഗ്രന്ഥങ്ങളേയും കോഹലൻ തുടങ്ങിയ പ്രാചീനാചാര്യന്മാരേയും മഹാരാജാവു സ്മരിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അവരുടെ ചില അഭിപ്രായങ്ങൾ ഖണ്ഡിച്ചു സ്വമതം സ്ഥാപിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്; അതിന് അവിടത്തേക്കു കേരളനാട്യസമ്പ്രദായത്തിലുണ്ടായിരുന്ന സർവതോമുഖമായ ജ്ഞാനം സഹായമായും തീർന്നിട്ടുണ്ട്. തന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ വൈശിഷ്ട്യത്തെപ്പറ്റി കവി താഴെക്കാണുന്ന വിധത്തിൽ ഉപന്യസിക്കുന്നു.

> “ജഗദ്ദ് ഭരതനാട്യം ഹി നാടയൻ പരമേശ്വരഃ
> തദ്ഭാവലീലാമാദായ ഭരതം കൃതവാൻ പുരാ.
>
> അനാദിഭരതാചാര്യഃ സ ഏവ ഗുരുരുത്തമഃ
> തൽപരമ്പരയാ ലോകേ മുനയോപി കുതൂഹലാൽ
>
> പ്രത്യേകമേവ ഭരതം ചക്രിരേ സ്വാത്മലാഭതഃ
> മുനീനാം മതമാലോച്യ പുരാ രാജർഷയോ നൃപാഃ
>
> ഭരതം കൃതവന്തോ ഹി സ്വാത്മാനന്ദവിവൃദ്ധയേ;
> രാജർഷിപ്രവരൈഃ പ്രോക്തം പ്രഥിതം ഭരതം ഭുവി.
>
> തത്സാരസംഗ്രഹം കൃത്വാ ബാലരാമമഹീപതിഃ
> ലോകാനാമുപകാരായ കൃതവാൻ ഭരതം മുദാ.
>
> തദീയാ ഭാരതീ വിദ്യാ ഭാരതീഹൃദയം ഗതാ
> സർവലോകപ്രസിദ്ധാ ച വിദ്വജ്ജനസുസമ്മതാ.
> നർത്തകാനാം വിശേഷേണ രസാനന്ദവിവർദ്ധിനീ
> സങ്ഗീതതാളരസികഭാവജ്ഞപ്രിയകാരിണീ
>
> ആത്മാനന്ദകരോല്ലാസഹാവഭാവസമന്വിതാ
> അഷ്ടാദശാങ്ഗസഹിതാ പ്രത്യങ്ഗരസവർദ്ധിനീ
>
> ആങ്ഗികൈസ്സാത്വികൈശ്ചൈവ വാചികൈശ്ച
> വിശേഷതഃ
> ആഹാര്യൈശ്ച രസൈർഭാവൈരങ്ഗോപാങ്ഗ
> സമുജ്ജ്വലാ
>
> കരണസ്ഥാനഗമനപദകർമ്മപ്രസാധിനീ
> ശിരോനേത്രകരാംഘ്രിസ്ഥരസഭാവക്രിയോജ്ജ്വലാ
> ഏതാദൃശഗുണൈര്യുക്താ ശോഭതേ ജനരഞ്ജിനീ
> ബാലരാമമഹീപാലഭാരതീ ജയതാന്മുദാ.”

ആദ്യന്തം കാരികകൾകൊണ്ടാണ് ഗ്രന്ഥം നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നതെങ്കിലും ആവശ്യമുള്ള പ്രകരണങ്ങൾക്കു ഗദ്യത്തിൽ വിശദമായ വൃത്തിയും എഴുതിച്ചേർത്തിട്ടുണ്ട്, പ്രസ്തുതകൃതിയുടെ കുറെ ഭാഗം കണ്ടുകിട്ടീട്ടില്ല. അതിൽനിന്നു രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ കൂടി തിരുമനസ്സിലെ കവിതാരീതി കാണിക്കുവാൻ ഉദ്ധരിക്കാം.

> “ഝലംഝലിതകങ്കണം, തകതാംഘ്രിസന്താഡിതം,
> ക്വണൽക്വണിതനൂപുരം, ഹരഹരേതി ശബ്ദോജ്ജ്വലം,
> ധിമിന്ധിമിതദുന്ദുഭിധ്വനിഘനാകുലം മദ്ദളൈർ-
> ഘണംഘണഘണധ്വനം ജയതി താണ്ഡവം ശാംഭവം.”
>
> “ബാണോ രാവണകാർത്തവീര്യനൃപതീ കൃഷ്ണോ
> ബലശ്ചാർജ്ജുനോ
> ഭൂപാലാസ്സുരനായകശ്ച വനിതാഃ കൃഷ്ണാപ്യുഷാ കന്യകാ
> രാജാ ചിത്രരഥശ്ച കിന്നരപതിർവ്വിദ്യാധരാധീശ്വരാ
> യേ ചാന്യേ ഭരതപ്രധാനപുരുഷാസ്തേഭ്യോ മഹദ്ഭ്യോ
> നമഃ.”

രണ്ടാമത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ ഭരതശാസ്ത്രപ്രവീണന്മാരായ പല പൂർവ്വന്മാരേയും മഹാരാജാവു നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്തു നമസ്കരിക്കുന്നു.

ഭരതശാസ്ത്രത്തിൽ അത്രമാത്രം നിഷ്ണാതനായ കാർത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവു കഥകളിപ്രസ്ഥാനത്തെ അത്യുദാരമായി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും താൻതന്നെ ആട്ടക്കഥകൾ നിർമ്മിച്ച് അവയുടെ സംഖ്യ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തതിൽ ആശ്ചര്യപ്പെടുവാനില്ലല്ലോ. കൊട്ടാരം കഥകളിയോഗം എന്ന പേരിൽ വിദഗ്ദ്ധന്മാരായ നടന്മാരെ കൂട്ടിച്ചേർത്ത് ഒരു പുതിയ കഥകളിയോഗം അവിടുന്നു സ്വരൂപിക്കയും ആട്ടക്കോപ്പുകളും മറ്റും പരിഷ്കൃതരീതിയിൽ ഉണ്ടാക്കിച്ച് അവരെക്കൊണ്ട് ഉത്സവദിവസങ്ങളിലും നവരാത്രി ദിനങ്ങളിലും നല്ല കഥകൾ ആടിക്കുകയും ചെയ്തു. വേഷവിധാനത്തിലും അഭിനയരീതിയിലും ചില ഭേദഗതികൾ അവിടുന്നു വരുത്തിയതായി പഴമക്കാർ പറയാറുണ്ടെങ്കിലും അവ ഏതുതരത്തിലായിരുന്നു എന്നറിയുന്നില്ല. കൊട്ടാരം കഥകളിയോഗത്തിന്റെ മേൽവിചാരത്തിനു സകല കേരളീയ കലകളിലും നിഷ്ണാതനായിരുന്ന അമ്പലപ്പുഴ മാത്തൂർപ്പണിക്കരെ നിയമിച്ചു. ഇന്നും മാത്തൂർക്കുടുംബക്കാർക്കു തിരുവനന്തപുരത്തു പൂജപ്പുരയിൽ മേല്പറഞ്ഞ ദിവസങ്ങളിൽ കഥകളി നടത്തുന്നതിന് അവകാശമുണ്ട്. മാത്തൂർപ്പണിക്കരുടെ മേൽനോട്ടത്തിൽ അഭിനയിക്കുവാനാണ് താൻ ആട്ടക്കഥകൾ നിർമ്മിച്ചത് എന്നുള്ളതിനെ സ്മരിച്ച് അവിടുന്നു രാജസൂയത്തോടനുബന്ധിച്ച രചിച്ചിട്ടുള്ള തോടയത്തിൽ "മാത്തൂരംബിക" യേയും, അമ്പലപ്പുഴ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിയേയും വന്ദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശ്രീകൃഷ്ണനെപ്പറ്റിയുള്ള ശ്ലോകം അവിടത്തെ കവിതാരീതിക്കും ഉദാഹരണമായി സ്വീകരിക്കത്തക്കതാകയാൽ അതു ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

> "താപിഞ്ഛരാഞ്ചിതവിഗ്രഹോ ലകുടകം ഹസ്തേ വഹൻ ദക്ഷിണേ
> വാമേ ചാംബുദനിസ്വനം ദരവരം കട്യാമഥാർദ്ധോരുകം
> താപധ്വാന്തവിയന്മണിര്യദുകുലക്ഷീരാബ്ധിചന്ദ്രോ ഹരിഃ
> പിഞ്ഛാലംകൃതമൗലിരംബരനദീനാഥോസ്തു വഃ ശ്രേയസേ."

മഹാരാജാവിന്റെ ആട്ടക്കഥകളിൽ ആറും ഭാരതാന്തർഗ്ഗതങ്ങളായ കഥകളെ ആശ്രയിച്ചു രചിച്ചിട്ടുള്ളവയാണ്. നരകാസുരവധം മാത്രം ഭാഗവതത്തെ ഉപജീവിക്കുന്നു. ആ ഗ്രന്ഥ നിർമ്മിതിയെപ്പറ്റി സുപ്രസിദ്ധമായ ഒരൈതിഹ്യമുണ്ട്. അതിൽ ജയന്തൻ നക്രതുണ്ഡിയെ തർജ്ജനം ചെയ്യുന്ന പദത്തിൽ

> "അർണ്ണോജാക്ഷികളെ ഹരിച്ചോരു നിൻ
> കർണ്ണനാസികാകുചകൃന്തനമിഹ
> തൂർണ്ണം ചെയ്‌വൻ കണ്ടുകൊൾക നീ"

എന്ന് ഒരു ചരണത്തിന്റെ മുക്കാൽഭാഗത്തോളം മഹാരാജാവ് എഴുതി അത് എങ്ങനെ പൂരിപ്പിക്കണമെന്നു തൽകാലം തോന്നായ്കയാൽ ഓല മേശപ്പുറത്തു വെച്ചും വച്ചു പോകയും അശ്വതിതിരുനാൾ കൊച്ചുതമ്പുരാൻ അതു കണ്ടു "നിർണ്ണയമതിനുണ്ടു മേ കരാളേ" എന്നു കുറിച്ച് ആ ചരണം അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. തിരിയെ വന്നപ്പോൾ അതു കണ്ടു സന്തുഷ്ടനായ മഹാരാജാവ് "അപ്പൻതന്നെ ഈ കഥ പൂരിപ്പിക്കട്ടെ" എന്നു കല്പിക്കുകയും ആ കല്പനയനുസരിച്ചു ശേഷം കഥാഭാഗം അശ്വതിതിരുനാൾതന്നെ രചിക്കുകയും ചെയ്തു. എങ്കിലും നരകാസുരവധത്തിലെ പാത്രസംവിധാനവും മറ്റും മഹാരാജാവ് അതിനുമുൻപുതന്നെ നിർണ്ണയിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ അശ്വതിതിരുനാൾ തദ്വിഷയത്തിൽ ആ രീതിയനുസരിച്ചു പുരോഗമനം ചെയ്യുകയേ ഉണ്ടായുള്ളു. തിരുമനസ്സിലെ കൃതികളിൽ സുഭദ്രാഹരണം, ബകവധം, കല്യാണസൗഗന്ധികം എന്നീ മൂന്നു കഥകളെ "തെക്കൻ" എന്ന പദംകൊണ്ടു വിശേഷിപ്പിച്ചാണ് അഭിജ്ഞന്മാർ വ്യവഹരിക്കാറുള്ളത്. അത് അവയെ മന്ത്രേടത്തു നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ സുഭദ്രാഹരണത്തിൽ നിന്നും കോട്ടയത്തു തമ്പുരാന്റെ ബകവധം, കല്യാണസൗഗന്ധികം എന്നീ കഥകളിൽനിന്നും വ്യാവർത്തിപ്പിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണ്. കോട്ടയം കഥകളുമായി തിരുമനസ്സിലേക്കു നല്ല പരിചയമുണ്ടായിരുന്നുവെന്നുള്ളതിനു പല ലക്ഷ്യങ്ങളും ബകവധത്തിലും കല്യാണസൗഗന്ധികത്തിലും കാണാവുന്നതാണ്. "ശസ്ത്രാർത്ഥം ശക്രസൂനൗ ഗതവതി" എന്ന വടക്കൻ ശ്ലോകവും "വീരാഗ്രീയേഷു തേഷു" എന്ന തെക്കൻശ്ലോകവും മറ്റും തട്ടിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ ഈ വസ്തുത വിശദീഭവിക്കുന്നു. "പ്രിയസാഹസ" പദം പോലും കോട്ടയത്തു തമ്പുരാന്റെ കല്യാണസൗഗന്ധികത്തിൽനിന്നു മഹാരാജാവിന്റെ സുഭദ്രാഹരണത്തിൽ സംക്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. എങ്കിലും കഥാഘടനയിൽ ചില വത്യാസങ്ങൾ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു വരുത്തീട്ടുള്ളത് ഉചിതമായിരിക്കുന്നു. ദണ്ഡകം ഇദംപ്രഥമമായി ആട്ടക്കഥകളിൽ ഘടിപ്പിച്ചത് അവിടുന്നാണെന്നു പറയുന്നതു ശരിയല്ല. കോട്ടയത്തു തമ്പുരാന്റെ കാലകേയവധത്തിൽത്തന്നെ അതിനു പ്രവേശമുള്ളതായി നാം കണ്ടുവല്ലോ. എന്നാൽ ഖരവധത്തിലും കിർമ്മീര വധത്തിലുമുള്ള പരിപാടി പരിത്യജിച്ചു നിണമണിയൽ അർദ്ധരാത്രിയിൽ വേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു നരകാസുരവധത്തിലെ കഥ സംവിധാനം ചെയ്തത് ആശാസ്യങ്ങളായ അവിടത്തെ പരിഷ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്നാകുന്നു. സുഭദ്രാഹരണത്തിൽ മേല്പത്തൂർ ഭട്ടതിരിയുടെ തന്നാമധേയമായ പ്രബന്ധത്തേയും കല്യാണസൗഗന്ധികത്തിൽ നീലകണ്ഠകവിയുടെ തത്സംജ്ഞമായ വ്യായോഗത്തേയും ഉപജീവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഗന്ധർവവിജയത്തിലേയും പാഞ്ചാലീസ്വയംവരത്തിലേയും ഇതിവൃത്തങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേർത്തു മറ്റൊരു പഞ്ചാലീസ്വയംവരം കഥകൂടി അവിടുന്നു നിർമ്മിച്ചതായി 1032-ൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ 54 ദിവസത്തെ ആട്ടക്കഥകൾ എന്ന പുസ്തകത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുകയും ആ കഥകൂടി അതിൽച്ചേർത്ത് അച്ചടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അതിന്റെ യാഥാർത്ഥ്യത്തെപ്പറ്റി എനിക്കു സംശയമുണ്ട്.

> "പൃഷ്ടാനന്ദം സദസി വിഹിതാഷ്ടാപദാഗ്രാസനേഷു
> ദൃഷ്ട്വാന്യോന്യം സരസമുപവിഷ്ടേഷു ധാത്രീധവേഷു"

എന്നിങ്ങനെ ഹതവൃത്തദുഷ്ടമായ ഒരു ശ്ലോകം തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു രചിച്ചിരിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. അതിനാൽ അതു മഹാരാജാവിന്റെ മേല്പറഞ്ഞ രണ്ടു കൃതികളേയും ഉപജീവിച്ച് ഒരു അജ്ഞാതനാമാവായ കവി നിർമ്മിച്ചതാണെന്നു തൽക്കാലം സങ്കല്പിക്കുകയാണ് നല്ലത്; അതിനുവേണ്ട തെളിവുകൾ വേറേയും ആ ആട്ടക്കഥയിൽത്തന്നെ കാണാവുന്നതുമാണ്.

## 41 ആട്ടക്കഥകളിലെ കവിതാരീതി

ധ്വനിപ്രധാനമോ അലങ്കാരോജ്വലമോ അല്ല തിരുമനസ്സിലെ സാഹിത്യ ശൈലി; എങ്കിലും ലാളിത്യാദിഗുണങ്ങൾ അവിടത്തെ ആട്ടക്കഥകളിൽ ആപാദചൂഡം കളിയാടുന്നുണ്ട്. ഒട്ടു വളരെ ഭാഷാശ്ലോകങ്ങൾ, കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാനെ അനുകരിച്ച്, അവിടുന്ന് അവയിൽ ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളത് കോട്ടയത്തു തമ്പുരാന്റേയും അശ്വതി തിരുനാൾ ഇളയതമ്പുരാന്റേയും പ്രൗഢ കൃതികളുമായി ഇടപഴകിയ അനന്തരകാലികന്മാർക്ക് ഒരു ന്യൂനതയായി തോന്നാം. ഏതായാലും അവിടത്തെ ആട്ടക്കഥകൾ ത്യാജ്യകോടിയിൽ തള്ളേണ്ടവയല്ലെന്ന് ഉറപ്പിച്ചു തന്നെ പറയാവുന്നതാണ്. "ഭാസ്വദ്ഭാസ്കരഭാസുരാരനികരപ്രോദ്ഗച്ഛദുസ്രച്ഛടാ" എന്ന ശ്ലോകം മഹാരാജാവിന്റെ രാജസൂയത്തിലെന്നപോലെ അശ്വതിതിരുനാളിന്റെ പൗണ്ഡ്രകവധത്തിലും കാണുന്നുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു് ആ ശ്ലോകത്തിന്റെ പ്രണേതാവ് ആരെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുവാൻ നിർവ്വാഹമില്ലെങ്കിലും ശൈലികൊണ്ടു് അത് അശ്വതിതിരുനാളുടെ കൃതിയാകാനാണ് സാങ്ഗത്യം. ഇരിക്കട്ടെ. മഹാരാജാവിന്റേതെന്ന് അസന്ദിഗ്ദ്ധമായി പറയാവുന്ന ചില ശ്ലോകങ്ങളും പദങ്ങളും ഉദ്ധരിച്ചുകാണിക്കാം.

ശ്ലോകങ്ങൾ:

> "പ്രശമിതഭവദാഹം ഭക്തസർവ്വാർത്ഥദോഹം
> പ്രണതസുരസമൂഹം പാലിതാശേഷമാഹം
> ശിഥിലിതനതമോഹം ശേഷവിന്യസ്തദേഹം
> കിമപി ഗരുഡവാഹം ജ്യോതിരീഡേ സദാഹം"
>
> (രാജസൂയം)

> "ഇതി നൃപഗിരാ പ്രീതോ ഭീമാദിഭിസ്സ ച സോദരൈ-
> സ്സകരുണമനുജ്ഞാതോ മാത്രാ ചിരാൽ പ്രിയസാഹസഃ
> ദ്രുപദതനയാം ദീനാം ശോകാതിരേകസമാഹത-
> സ്തനതടമിളദ്ബാഷ്പാം പ്രാപ്യ പ്രിയാമിദമാഹ താം."
>
> (സുഭദ്രാഹരണം)

> "അന്യോന്യോൽക്ഷിപ്തമുഷ്ടിപ്രഹരരവമിളൽ-
> ക്ഷ്വേളിതാകർണ്ണനോദ്യൽ-
> സ്ഥായദ്ഭീതിപ്രധാവദ്വിരദനികരവി
> ക്ഷോഭിതക്ഷ്മാധരേന്ദ്രേ
> ജന്യേ ജഞ്ജന്യമാനേ പവനതനയയോ-
> രിന്ദ്രസന്ദേശതസ്തൗ
> രുദ്ധ്വാ വീരൗ കഥഞ്ചിദ്ഗിരമിതി മധുരാ-
> മാഹ വിദ്യാധരേന്ദ്രഃ" (കല്യാണസൗഗന്ധികം)

> "ഏഷ്യദ്ഭാരതസംഗരാധ്വരവരസ്യാധാനകർമ്മാപ്തയേ
> പാർത്ഥാരണ്യപഗൂഢവിക്രമശിഖിപ്രോത്ഥാപനപ്രക്രിയാ
> സാധ്യാസ്യാദ്യദുപഘ്നതസ്സഫലയം സ്താനേവ
> കൃഷ്ണാഗുണാൻ
> യാസ്യന്നാസ്യവിനിന്ദിതേന്ദുരവദദ്ദാരാൻ സ ദാമോദരഃ."
>
> (ഗന്ധർവവിജയം)

പദങ്ങൾ:

> "ജയജയ പങ്കജനാഭ ഗുണാലയ ജയജയ
> പങ്കജഭവനുതപാലയ
> ജയജയ സരസിജദളനിഭനയന ജയജയ
> ശശധരസദൃശസുവദന
> മരകതമണിനിഭ മേചക മഞ്ജുളമണിമയ കുണ്ഡല
> മണ്ഡിതഗണ്ഡ
> സുരരിപുകുലവരനരകനിഷൂദന സുജനപരായണ ഹേ
> മധുമഥന
> കരധൃതദരവരചക്രഗദാംബുജ കരിവരതാപവിമോചന
> ഭഗവൻ
> ശരണാഗതജനഭരണ സുരോത്തമ
> കരുണാവരുണാവാസ വിഭോ."
>
> (പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം)

> "പങ്കജാക്ഷ പാഹി ശൗരേ! പങ്കജാലയാപതേ!
> ശങ്കരാദിവിനുതചരിത ശം വിധേഹി നോ ഹരേ!
> ത്വൽപദാംബുജം ഭജിപ്പതിന്നു വന്ന ഹേതുവാലെ
> കില്ബിഷങ്ങളഖിലവുമകന്നുപോയ് തുലോം.
> സ്ഥാവരാദിജംഗമങ്ങളിൽജ്ജനിച്ചുപോകിലോ
> താവകീനപാദകമലഭക്തിരസ്തു ശാശ്വതീ.
> രാജസാഭിഭൂതരായ ഞങ്ങൾ ചെയ്ത കല്മഷങ്ങൾ
> രാജബിംബവദന! പോക്കി രക്ഷചെയ്യണം.
> കൃഷ്ണ, വാസുദേവ, നതജനാർത്തിഹരണ, ഗരുഡവാഹ!
> വൃഷ്ണിവംശജലധിചന്ദ്ര, വിശ്വനാഥ തേ നമോസ്തു."
>
> (രാജസൂയം)

> "പുരികുഴലിൽ നറുമലർകൾ ചൂടിയും-ബാലാ
> സരസതരഗാനംചെയ്തു സരസനൃത്തമാടിയും,
> സുരതരുണിപോലെ ദേഹകാന്തിയും-അവൾ
> വരസുരതമോഹംപൂണ്ടു വിവിധലീല ചെയ്കയും,
> മല്ലികാമുകുളദന്തപംക്തിയും-നല്ല
> വില്ലോടു മല്ലിടുന്നൊരു ചില്ലീലാസ്യഭംഗിയും,
> ഫുല്ലകുവലയനേത്രശോഭയും-കല്യാ
> നല്ല കളഹംസംപോലെ മന്ദഗതി തേടിയും,
> പന്തൊക്കും കൊങ്കകൾ കണ്ടാൽ ബന്ധുരം-നല്ല
> സിന്ധുരകരോരുയുഗ്മശോഭയെത്ര സുന്ദരം
> ചന്തമിയലുന്ന കംബുകന്ധരം-അവൾ
> ഐന്താർശരശരനികരത്തിന്നൊരു പഞ്ജരം!"
>
> (നരകാസുരവധം)

തിരുമനസ്സിലെ ആട്ടക്കഥകളിൽ എനിക്ക് ഏറ്റവും ഹൃദ്യമായിത്തോന്നീട്ടുള്ളത് സുഭദ്രാഹരണമാണ്. വടക്കൻ സുഭദ്രാഹരണം അശേഷം സാഹിത്യഭംഗി ഇല്ലാത്ത ഒരു കൃതിയാണെങ്കിലും അതിനാണ് ഇപ്പോഴും പ്രചാരം കാണുന്നത് എന്നുള്ളത് ആശ്ചര്യകരമായിരിക്കുന്നു. കോട്ടയത്തു തമ്പുരാന്റെ ബകവധത്തിന്റേയും കല്യാണസൗഗന്ധികത്തിന്റേയും മുൻപിൽ തിരുമനസ്സിലെ ആ രണ്ടു കൃതികളും അസ്തപ്രഭങ്ങളായിപ്പോയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, അതിൽ ആർക്കും വ്യസനത്തിന് അവകാശമില്ല. എന്നാൽ അവയോടുകൂടി അവിടത്തെ അന്യകൃതികളും അസ്തമിതപ്രായങ്ങളായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നതു ശോചനീയം തന്നെ. അവയിൽ ഒന്നോ രണ്ടോ കൃതികളെങ്കിലും പുനരുദ്ധരിക്കേണ്ടതു് ഇന്നത്തെ കഥകളിക്കാരുടെ കർത്തവ്യമാകുന്നു.

## 42 അശ്വതിതിരുനാൾ ഇളയതമ്പുരാൻ—ജനനം

അശ്വതിതിരുനാൾ രാമവർമ്മതമ്പുരാനെപ്പറ്റി ഈ ഘട്ടത്തിൽ ഉപന്യസിക്കുന്നതു സമുചിതമായിരിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവു 923-ആമാണ്ടു കോലത്തുനാട്ടു പള്ളിക്കോവിലകത്തുനിന്നു നാലു രാജകുമാരിമാരെ വംശാഭിവൃദ്ധിക്കായി ദത്തെടുത്തു എന്നും, അവരിൽ പൂയംനക്ഷത്രത്തിൽ ജനിച്ച മൂത്തറാണിയെ കംസവധകർത്താവായ കിളിമാനൂർ രവിവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ വിവാഹംചെയ്തു എന്നും മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ റാണി 931-ൽ ഒരു രാജകുമാരനേയും 932-ൽ മറ്റൊരു രാജകുമാരനേയും പ്രസവിച്ചു. അവരിൽ 931-ൽ അശ്വതിനക്ഷത്രത്തിൽ അവതരിച്ച കുമാരനാണ് നമ്മുടെ മഹാകവി. അനിഴംതിരുനാൾ മാർത്താണ്ഡവർമ്മാ എന്ന കനിഷ്ഠകുമാരൻ 955-ൽ നാടുനീങ്ങി. അശ്വതിനക്ഷത്രത്തിൽ ജാതയായ മൂന്നാമത്തെ റാണിയുടെ പുത്രിയായ പൂരുട്ടാതിതിരുനാൾ തമ്പുരാട്ടിയുടെ ദ്വിതീയപുത്രൻ അവിട്ടംതിരുനാൾ രാമവർമ്മാവാണ് കാർത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവിനെ പിൻതുടർന്നു രാജ്യഭാരം ചെയ്തതു്. അങ്ങനെ അശ്വതിതിരുനാൾ ധർമ്മരാജാവിന്റേയും അവിട്ടംതിരുനാൾ അശ്വതിതിരുനാളുടേയും ഭാഗിനേയന്മാരായിത്തീർന്നു.

### വിദ്യാഭ്യാസം

അശ്വതിതിരുനാൾ കൊച്ചുതമ്പുരാന്റെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ ധർമ്മരാജാവും രവിവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാനും ബദ്ധശ്രദ്ധന്മാരായിരുന്നിരിക്കണമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. അവിടത്തെ പ്രധാനഗുരു ശങ്കരനാരായണാഭിധാനനായ ഒരു പണ്ഡിതനായിരുന്നു. കാർത്തിക തിരുനാൾ തിരുമനസ്സിലെ ഗുരുഭൂതനായ രഘുനാഥതീർത്ഥനെ അവിടുന്നും ആരാധിച്ചിട്ടുണ്ട്. “ശ്രീമച്ഛങ്കരനാരായണഗുരുചരണപരിചരണ പ്രാപ്തവിദ്യാവൈശദ്യേന ശ്രീമദ്രഘുനാഥ സുതീർത്ഥാഭിവാദന ജാഗരൂകേണ കാവ്യനാടകാലോകനശൗണ്ഡൈസ്സവയസ്യൈർവയ സ്യൈരഭ്യർത്ഥിതേന ശൃങ്ഗാരസുധാകരം നാമ ഭാണം വിരചിതം” എന്നു ശൃങ്ഗാരസുധാകരഭാണത്തിൽ അവിടുന്നു പ്രസ്താവിക്കുന്നു. അതിനുപുറമേ സംഗീതാദികലകളിലും അവിടുന്നു നിപുണനായിരുന്നു എന്നു രുക്മിണീപരിണയ നാടകത്തിലെ “രാജ്ഞഃ ശ്രീപദ്മനാഭദാസവഞ്ചിപാലകല ശേഖരരാമവർമ്മണോ ഭാഗിനേയേന സങ്ഗീതാദികലാഭിജ്ഞേന രാമവർമ്മനാമധേയേന യുവരാജേന നിബദ്ധമഭിനവം രുക്മിണീപരിണയം നാമ നാടകം” എന്ന പംക്തിയിൽ നിന്നു വെളിപ്പെടുന്നു.

### ചില സംഭവങ്ങൾ

കാർത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവു 941 മിഥുനം 23-ആംനു ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിൽ തൃപ്പടിദാനം നടത്തിയ അവസരത്തിൽ അശ്വതിതിരുനാളും സന്നിഹിതനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു ബാലരാമഭരതത്തിലെ

> “തദനുജരവിവർമ്മാ ഭാഗിനേയസ്സ്വനാമാ
> സ്വയമപി സ തു വഞ്ചിക്ഷ്മാപതിശ്ചൈകഭാവാഃ
> സകലഭുവനഭാരം പദ്മനാഭായ ദത്വാ
> മനുപതികുലഭൂപേ സ്വാമിഭൃത്യസ്വഭാവാഃ”

എന്ന പദ്യം സാക്ഷിനില്ക്കുന്നു. 946-ൽ ആറ്റിങ്ങൽവെച്ച് അവിടത്തെ തിരുമാടമ്പു നടന്നു. ഉള്ളൂർ ഉളിയാഴത്തുറ അയ്യറത്തല വീട്ടിൽനിന്നു തിരുവനന്തപുരത്തു പാൽക്കുളങ്ങര അമ്മവീട്ടിലേക്കു ദത്തെടുക്കപ്പെട്ട ഒരു മഹിളാരത്നമായിരുന്നു തിരുമനസ്സിലെ പ്രേയസി. മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ വാഴ്ചക്കാലത്തു കലാകുശലന്മാർക്കു കാർത്തിക തിരുനാളായിരുന്നല്ലോ നിത്യബന്ധു. ആ സ്ഥാനം 946-നുമേൽ അശ്വതിതിരുനാൾ കയ്യേറ്റു. 957 മേടം 28-ആംനു മാതാവു മരിച്ചു. 959-ൽ രാമേശ്വരത്തേക്ക് എഴുന്നള്ളിയ മാതുലനെ അവിടുന്നനുഗമിച്ചു. “രാമേശ്വരയാത്ര” തുള്ളലിൽ അതിന്റെ പ്രണേതാവായ മാരാർ അവിടത്തെ “കന്ദർപ്പസമാനനും വന്ദിപ്പോർക്കമരതരുവും സർവവിദ്യാംബുധിയും ഭുവനമനോഹരശീലനും” ആണെന്നു വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. കാർത്തികതിരുനാൾ മഹാരാജാവിന്റെ അനുജനും അക്കാലത്തെ ഐന്ദ്രജാലികന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനുമായ രവിവർമ്മ ഇളയതമ്പുരാൻ 961-ൽ അന്തരിച്ചപ്പോൾ അവിടുന്നു യുവരാജാവായി. രവിവർമ്മതമ്പുരാൻ മഹാകവി ഇരയിമ്മൻതമ്പിയുടെ മാതാമഹനായിരുന്നു. അശ്വതിതിരുനാൾ 962-ൽ വൈക്കത്തു പെരുംതൃക്കോവിൽ ക്ഷേത്രത്തിൽ ചില വഴിപാടുകൾ നടത്തി. 969 ധനു 26-ആംനു 38-ആമത്തെ വയസ്സിൽ വായുക്ഷോഭംനിമിത്തം പരഗതിയെ പ്രാപിച്ചു. അവിടുന്നു 964-ൽ തീപ്പെട്ടു എന്നു പറയുന്നതു് അബദ്ധമാണ്.

### കൃതികൾ

കേരളത്തിലെ പ്രഥമഗണനീയന്മാരായ കവിപുങ്ഗവന്മാരുടെ മധ്യത്തിൽ അശ്വതിതിരുനാൾ ഇളയതമ്പുരാന് അഭ്യർഹിതമായ ഒരു സ്ഥാനത്തിന് അവകാശമുണ്ട്. സംസ്കൃതത്തിലാണ് സാധാരണയായി കവനം ചെയ്തിരുന്നതെങ്കിലും ഭാഷയേയും അവിടുന്നു പരിലാളിക്കാതെയിരുന്നില്ല. സംസ്കൃതത്തിൽ നമ്മുടെ മഹാകവി (1) വഞ്ചീശസ്തവം (2) കാർത്തവീര്യവിജയം (3) സന്താനഗോപാലം എന്നീ മൂന്നു പ്രബന്ധങ്ങളും (4) ശൃങ്ഗാരസുധാകരം ഭാണവും (5) രുക്മിണീപരിണയം നാടകവും (6) ദശാവതാരദണ്ഡകവും രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ കൃതികളിൽ സർവപ്രധാനം എന്നു പറയേണ്ടതു രുക്മിണീപരിണയത്തെത്തന്നെയാണ്. ഭാഷയിൽ അവിടുന്ന് (7) നരകാസുരവധം ഉത്തരഭാഗം (8) രുക്മിണീസ്വയംവരം (9) പൂതനാമോക്ഷം (10) അംബരീഷചരിതം (11) പൗണ്ഡ്രകവധം എന്നീ നാലിൽച്ചില്വാനം ആട്ടക്കഥകളും (12) ശ്രീപദ്മനാഭകീർത്തനവുമാണ് നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

### സംസ്കൃതകവിതാരീതി

ശബ്ദം, അർത്ഥം, ഭാവം, രസം, ധ്വനി എന്നിങ്ങനെയുള്ള കവനകലയുടെ വിവിധകോടികളിലെല്ലാം ഒന്നുപോലെ ദത്താവധാനനായിരുന്നു അശ്വതിതിരുനാൾ. വാസനയുടെ തള്ളിച്ചയും, വ്യുൽപത്തിയുടെ ദാർഢ്യവും, അഭ്യസനത്തിന്റെ നൈരന്തര്യവും ആ മഹാപുരുഷനിൽ സമഞ്ജസമായി സമ്മേളിച്ചിരുന്നു. രസാനുഗുണമായ വൃത്തിയും വൃത്ത്യനുരൂപമായ രീതിയും അവിടത്തേക്ക് അത്ഭുതാവഹമായ വിധത്തിൽ സ്വാധീനങ്ങളായിരുന്നു. പദങ്ങളുടെ പരമമായ പരസ്പരമൈത്രിയെയാണല്ലോ ശയ്യയെന്നു പറയുന്നതു്. വാഗ്ദേവതയിൽ നിന്നു തദ്വിഷയകമായ വരം അവിടത്തെപ്പോലെ സിദ്ധിച്ചവർ അധികം പേരില്ല. പ്രകൃത്യാ ഓജഃകാന്തിപ്രധാനമായ ഗൗഡീരീതിയാണ് അവിടത്തേക്ക് ഇഷ്ടമെങ്കിലും ആവശ്യംപോലെ അതു മസൃണീകരിച്ചു വൈദർഭീരീതിയാക്കുന്നതിനും അവിടുന്നു ശക്തനായിരുന്നു. സംസ്കൃതകവികളിൽ എല്ലാംകൊണ്ടും അവിടത്തേക്കു മാർഗ്ഗദർശിയാണെന്ന് എനിക്കു തോന്നീട്ടുള്ളതു മേല്പത്തൂർ കഴിഞ്ഞാൽ ഭട്ടമുരാരിയാകുന്നു. അനർഘരാഘവം അവിടുന്നു പല പ്രാവശ്യം വായിച്ച് അനുസന്ധാനം ചെയ്തു സിദ്ധിവരുത്തിയിരിക്കണം. ഭവഭൂതി മുതലായ മറ്റു ചില പണ്ഡിതകവികളും അവിടുത്തേക്ക് ഉപജീവ്യന്മാരായിരുന്നു. ഗൗഡീപ്രിയന്മാരായ മുരാരിപ്രഭൃതികൾക്കു നാളികേരപാകമാണ് സ്വായത്തം. എന്നാൽ തിരുമനസ്സിലേക്ക് ആ വീരവൈയാകരണത്വവും ആ പാണ്ഡിത്യപ്രകടനൗത്സുക്യവും അവരോടൊപ്പംതന്നെയുണ്ടെങ്കിലും ദ്രാക്ഷാപാകത്തിലാണ് അവിടുന്നു കവനം ചെയ്യുന്നതെന്നൊരു വിശേഷമുണ്ട്; അതുകൊണ്ടു പ്രസന്നപ്രൗഢമധുരമാണ് അവിടുത്തെ കാവ്യശൈലി. ദാക്ഷിണാർത്യകവികൾക്ക് അത്യന്തം അഭിമതമായ അന്ത്യാനുപ്രാസം തുടങ്ങിയ മറ്റു ചില ഗുണവിശേഷങ്ങളെക്കൂടി പരാമർശിക്കുകയാണെങ്കിൽ അവിടുന്നു സങ്കല്പസൂര്യോദയകർത്താവായ വേദാന്തദേശികർക്ക് ഏറക്കുറെ സമസ്കന്ധനായ ഒരു കവിയെന്നും പറയാവുന്നതാണ്. ഇനി അവിടത്തെ ഓരോ കൃതിയേയും പറ്റി സ്വല്പം ഉപന്യസിക്കാം. അവയെസ്സംബന്ധിച്ച സവിസ്തരമായ ജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കണമെന്നുള്ളവർ ഞാൻ സാഹിത്യപരിഷത്ത്രൈമാസികം അഞ്ചാം പുസ്തകത്തിലും മറ്റും ആ വിഷയത്തെ അധികരിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുള്ള ഉപന്യാസങ്ങൾ വായിക്കേണ്ടതാണ്.

## 43 വഞ്ചീശസ്തവം

വഞ്ചിമഹാരാജസ്തവം എന്നുകൂടി പേരുള്ള പ്രസ്തുതകൃതി അശ്വതിതിരുനാൾ തന്റെ മാതുലനെപ്പറ്റി ഒൻപതു പദ്യങ്ങളിലും ഒരു ദീർഘമായ ഗദ്യത്തിലും കീർത്തനം ചെയ്യുന്ന ശ്രുതിമധുരമായ ഒരു സ്തോത്രരത്നമാണ്. ഈ സ്തോത്രത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ വക്ഷോലങ്കാരമായ കൗസ്തുഭരത്നത്തേയും ലക്ഷ്മീനാരായണന്മാരുടെ രഹഃകേളികളേയും വർണ്ണിക്കുന്ന ഓരോ ശ്ലോകമുണ്ട്. കാവ്യത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ "അതിലഘുഭവൽകർണ്ണം പ്രാപ്തം ശിഷോർവചനം മമ" എന്നു തുടങ്ങുന്ന ഔദ്ധത്യപരിഹാരശ്ലോകവും കാണുന്നു. അതിൽനിന്ന് അതു രചിക്കുന്ന കാലത്ത് അശ്വതിതിരുനാൾക്ക് ഇരുപതിലധികം വയസ്സ കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല എന്ന് അനുമാനിക്കാവുന്നതാണ്. കാർത്തിക തിരുനാൾ മഹാരാജാവിനു മഹാകവിയുടെ പേരിൽ എത്രയും വാത്സല്യമുണ്ടായിരുന്നുവോ അത്രയ്ക്കോ അതിലധികമോ അവിടത്തേക്കു ആ തിരുമേനിയുടെ പേരിൽ ഭക്തിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിനു സാക്ഷീഭൂതങ്ങളായ പ്രസ്താവനകൾ വഞ്ചീശസ്തവത്തിനുപുറമേ ശൃംഗാരസുധാകരത്തിലും രുക്മിണീ പരിണയത്തിലും കാണാവുന്നതാണ്. വഞ്ചീശസ്തവത്തിലെ "നൃത്യച്ചണ്ഡീശചൂഡാവികടതരജടാകോടരക്രോഡരിംഖൽ" എന്ന പദ്യം ഗോവിന്ദപ്പിള്ള സർവ്വാധികാര്യക്കാർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഷാചരിത്രത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. വേറെ മൂന്നു പദ്യങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

"നാരീണാം വക്ത്രലക്ഷ്മീം ഹരതി കലയതേ
    ശശ്വദന്തഃകളങ്കം
സൂര്യാലോകേ നിലീനഃ ക്വചന പുനരയം
    ദത്തദോഷാനുഷംഗഃ
വീരശ്രീവഞ്ചിഭൂമീപരിവൃഢ! തമസാ
    ഗ്രസ്തമൂർത്തിർമ്മൃഗാങ്കോ
യുഷ്മൽകീർത്ത്യാ സദൃക്ഷഃ കഥമിവ ഭുവനേ
    വർണ്യതേ ലബ്ധവർണ്ണൈഃ?"

"ശ്രീമന്നാനാപദാനസ്തവപഠനജുഷാം
    വന്ദിനാമാനനേഭ്യഃ
ശ്രുത്വാ ത്വന്നാമവർണ്ണാനരിഷു രണതലാൽ
    പ്രദ്രുതം വിദ്രുതേഷു
ക്ലൃപ്താ രത്നപ്രസൂനൈർന്നവവരവരണേ
    ഗാഢമുൽകണ്ഠിതാനാം
മന്യേ വൈഫല്യമദ്യ ത്രിദശമൃഗദൃശാം
    ഹിണ്ഡതേ മണ്ഡനശ്രീഃ"

"നമ്രപ്രത്യർത്ഥിപൃഥ്വീപരിവൃഢമകുടീ-
    രത്നദ്യുതോർദ്ധ്വവതീ-
ഗാഢാശ്ലേഷപ്രഹൃഷ്യച്ചരണയുഗനഖ-
    ശ്രേണിരാകേന്ദുരാശേ!
പാരേവാഗ്വർത്തി യുഷ്മദ്ഗുണപടലമഹി-
    ഗ്രാമണീരപ്യനീശോ
വ്യാകർത്തും പാർത്ഥിവേന്ദ്ര! പ്രകടയിതുമിദം
    കോവിദഃ കോ വിദഗ്ദ്ധഃ?"

ബാണഭട്ടന്റെ രീതി പിടിച്ചു രചിച്ചിട്ടുള്ള "അഥ ഖലു നിഖിലചരാചരപ്രപഞ്ചസാക്ഷിണാ ശരൽക്ഷപാകരസദൃക്ഷ വിതത പാണവിതാനവിദ്യോതമാന ഭദ്രാഹിശയനനിദ്രാണേന

ഭഗവതാ ഭുവനഭരണപരായണേന നാരായണേന" ഇത്യാദി ഗദ്യവും രോമാഞ്ചപ്രദം തന്നെ.

### കാർത്തവീര്യവിജയം ചമ്പു

അശ്വതിതിരുനാളുടെ ചമ്പുക്കളിൽ കാർത്തവീര്യവിജയമാണ് പ്രഥമഗണനീയമായി പരിലസിക്കുന്നത്.

"ജിഹ്വേ ബഹ്വവലംബസേ കിമനൃതവ്യാഹാരധന്വസ്ഥലീ-
യാതായാതപരിശ്രമം? ശൃണു ഹിതം കിഞ്ചിദ്വയം ബ്രൂമഹേ
പുണ്യശ്ലോകശിരസ്സ്രജാം ക്ഷിതിഭുജാം
  നാരായണാംശാത്മനാ-
മാകണ്ഠം പിബ സൽകഥാം
  നവരസസ്രോതസ്സുധാസ്യന്ദിനീം"

എന്ന സുപ്രസിദ്ധമായ ശ്ലോകം ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലുള്ളതാണ്. കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻ മാഹിഷ്മതിയിൽ രാജ്യഭാരം ചെയ്യുന്നതു മുതൽ ബന്ധനസ്ഥനായ രാവണനെ ആ മഹാവീരനോട് യാചിച്ചു പുലസ്ത്യമഹർഷി വീണ്ടുകൊണ്ടു പോകുന്നതുവരെയുള്ള ഇതിവൃത്തം ഇതിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ജലക്രീഡയ്ക്കായി ആ മഹാരാജാവ് നർമ്മദാപുളിനത്തെ പ്രാപിയ്ക്കുന്ന കഥാഘട്ടം വർണ്ണിക്കുന്ന ഗദ്യത്തിന്റെ സ്വാരസ്യം പറഞ്ഞറിയിക്കാവതല്ല. "ചിരകാംഷിതശിശിരവാരിഹേളാഭിർദ്ദേഹകാന്തികണികാകലിത ഗീർവാണഗണികാവഹേളാഭിർമ്മഹേളാഭിസ്സഹ" എന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രിയതമമാരെ അവിടുന്നു ചിത്രീകരിക്കുന്നത്. രാവണൻ അർജ്ജുനന്റെ മന്ത്രിമാരോടു പറയുന്ന വാക്യം നോക്കുക.

"മുക്ത്വാ ശുദ്ധാന്തകാന്താജനസഹവസതിം
    നിർഭയശ്ശസ്ത്രപാണിർ-
ദ്ദക്ഷശ്ചേദ് ബദ്ധകക്ഷ്യോ നമയ രണമുഖേ
    കാർമ്മുകം വാ മുഖം വാ
ഇത്യാജ്ഞാം രാവണസ്യ പ്രകൃതിദൃഢചപേ-
    ടാഹതൈരാവണസ്യ
പ്രഖ്യാതാം മന്ത്രിമുഖ്യാഃ കുരുത ഖലചുരി-
    ക്ഷത്രിയശ്രോത്രപാത്രം."

രാവണന്റെ സേനയുടെ സമരപ്രയാണമാണ് ചുവടേ ചേർക്കുന്ന ശ്ലോകത്തിൽ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നത്.

"അഥ ജാതരസാ തരസാ വ്യചലൽ
കൃതനാകപഥാപതനാ പൃതനാ
ഘനഗർജ്ജനതർജ്ജിതസജ്ജനതാ
മദശാലിദശാനനശാസനയാ."

രാവണനെ ബന്ദിയാക്കി കാർത്തിവീര്യൻ മാഹിഷ്മതിയിൽ കൊണ്ടുപോയപ്പോൾ പൗരസ്ത്രീകൾ ആ ഭാഗ്യഹീനനെ എങ്ങനെ നിരീക്ഷിച്ചു എന്നു മഹാകവി ഉപന്യസിക്കുന്നതു കേൾക്കുവിൻ.

"അദ്യോർവീപതിനാ വിഗൃഹ്യ സലിലേ
  സോമോദ്ഭവായാസ്തടാ-
ദത്രാനീതമനേകവക്ത്രവികൃതം സത്ത്വം കിമത്യ/ദ്ഭുതം?
ഇത്ഥം പൗരപുരംധ്രിഭിസ്സകുതുകം സത്രാസമാലോകിതഃ
പൗലസ്ത്യഃ പുരമാർഗ്ഗസീമ്നി സമഭൂദ് വ്രീളാവനമ്രാനനഃ."

### സന്താനഗോപാലം ചമ്പു

കേരളത്തിലെങ്ങും സാമാന്യേന പ്രസിദ്ധിയുള്ളതാണ് ഈ ചമ്പു. ഇതു മേല്പത്തൂർ ഭട്ടതിരിയുടെ കൃതിയാണെന്നു ചിലർ സങ്കലിപിക്കുന്നതു നിർമ്മൂലം തന്നെ. പൗണ്ഡ്രകവധം ആട്ടക്കഥയിലുള്ള "പുഷ്യൽസൗരഭ" എന്നും, "ഭാസ്വൽഭാസ്കര" എന്നുമുള്ള പദ്യങ്ങൾ ഈ കാവ്യത്തിലും പ്രവേശിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇതിലെ വിഷ്ണുലോകവർണ്ണനാത്മകമായ ഗദ്യം ഭാവുകന്മാരുടെ ഹൃദയത്തെ വിശേഷിച്ച് ആവർജ്ജിയ്ക്കുന്നു. രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾമാത്രം ഉദ്ധരിക്കാം.

ബ്രാഹ്മണന്റെ സഭാപ്രവേശം:

"രാജദ്വാരി മൃതം നിധായ തനയം ക്വാസ്തേ നിരസ്തത്രപഃ
കൃഷ്ണഃ സ്ത്രീജനലമ്പടഃ? ക്വ നു ഹലീ ഹാലാമദാന്ധാശയഃ?
ഇത്യുച്ചൈർഗ്ഗിരമുദ്ഗിരൻ ദ്വിജവരഃ ക്ഷിപ്രം പ്രപേദേ
  സഭാം
നീരന്ധ്രാന്ധകവൃഷ്ണിവീരമകുടീരത്നാംകുരോദ്യൽപ്രഭാം."

ബ്രാഹ്മണന്റെ കൃഷ്ണാർജ്ജുനവിഷയകമായ ആശീർവാദം:

"ആശാസ്യം കിം യദുകുരുവരാവന്യദസ്മാദ്ദൈർവാ-
മാശാരന്ധ്രാണ്യഭിനവയശഃപാളയഃ ക്ഷാളയന്തു"
യാവൽകല്പം വിമതവിതതേർമ്മന്ഥിതാരഃ പ്രതാപാഃ
പൃഥ്വീം വ്യത്ഥീകൃതരവിഘൃണിശ്രേണയഃ ശോണയന്തു.

### ശൃംഗാരസുധാകരം ഭാണം

കേരളീയങ്ങളായ ഭാണങ്ങളിൽ മഴമങ്ഗലത്തിന്റേതു കഴിഞ്ഞാൽ അടുത്ത സ്ഥാനം ശൃങ്ഗാരസുധാകരത്തിനു നല്കാവുന്നതാണു.

"പ്രസാധയന്തു സുധിയാം ഗളനാളാൻ മിളദ്ഗുണാഃ
കവേർദ്ധ്വന്യധ്വനീനസ്യ സൂക്തിമൗക്തികമാലികാഃ"

എന്ന ഭാവമധുരമായ ഭരതവാക്യത്തോടുകൂടിയാണ് ഈ ഭാണം അവസാനിക്കുന്നത്. ഇതിൽനിന്നും ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ചേ കഴിയൂ.

മധ്യാഹ്നം:

"ദിശായോഷാശ്ലേഷസ്വഗമനസമാലോകനപരാ-
നധസ്താദ്വൃക്ഷാണാം തിമിരനികരാനംബരമണിഃ
ഹഠാൽ ഛായാദംഭാദിവ പരവശാനുത്തരളിതാ-
നസുഗ്രാഹം ഗൃഹ്ണാത്യയമതികഠോരൈർഘൃണിഗണൈഃ"

വിടൻ ഓതിക്കന്മാരോട്:

"ഭോഭോ അരസികശ്രോത്രിയവേതാളാഃ,
ആദായാളിമിഷാന്മിളദ്വിഷമിഷുവ്രാതം പ്രസൂനാത്മകം
ഗുഞ്ജൽകോകിലപുഞ്ജമാഗധജനോ മീനധ്വജക്ഷ്മാപതിഃ
സ്വാജ്ഞോല്ലംഘിജനം പ്രഹർത്തുമടതി
  ത്രൈലോക്യമേതൽ ക്രുധാ
ത്തൂർണ്ണം ഗച്ഛത കാമിനീകുചഗിരീൻ ജീവാഭിലാഷോ യദി."

തേവിടിശ്ശികളുടെ ആട്ടക്കളരി:

"സ്തംഭാധിഷ്ഠാസ്തശുംഭൽസ്ഫടികമണിഘടാ-
    സൃഷ്ടനിർദ്ദുഷ്ടഗാത്ര-
പ്രത്യുദ്യൽപുത്രികാഘസ്ഥപുടകരപുട-
    ന്യസ്തരത്നപ്രദീപാ
മാഞ്ജിഷ്ഠോൽകൃഷ്ടപട്ടസ്ഫുടഘടിതവിതാ-
    നോച്ചയോച്ചാവചശ്രീർ
ന്നേദിഷ്ഠാ ലക്ഷ്യതേസൗ ചടുലമൃഗദൃശാം
    നാട്യശിക്ഷാവല്ലരീ."

നക്ഷത്രങ്ങൾ:

"സന്ധ്യാതാണ്ഡവശൗണ്ഡഖണ്ഡപരശുപ്രേംഖജ്ജടാമണ്ഡലീ-

നിര്യന്നിർത്ധരിണീത്ധരീകണഗണാഃ കിം
  വിപ്രകീർണ്ണാദിവി?
ദ്രാഘീയോവിയദധ്വധാവദധികക്ലാന്താർക്കഘോടച്ഛടാ-
വക്ത്രോദ്വാന്തനിതാന്തഫേനനിചയാഃകിം ഭാന്തി
  താരോച്ചയാഃ?

### രുക്മിണീപരിണയം നാടകം

ഈ നാടകമാണ് മഹാകവിയുടെ പരിപക്വമായ കൃതി. 962-ൽ അവിടുന്നു യുവരാജാവായതിനുമേലാണ് ഇതിന്റെ നിർമ്മിതി എന്നു മുൻപു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അഞ്ചങ്കത്തിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള ഈ നാടകം അവിടുത്തെ അന്യാദൃശമായ സരസ്വതീവിലാസത്തിനു മൂർദ്ധാഭിഷിക്തോദാഹരണമാകുന്നു. രുക്മിണി, വാസുഭദ്രന്റെ (ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ) നർമ്മസചിവനായ കപിഞ്ജല ബ്രാഹ്മണൻ, ഈ പാത്രങ്ങളുടെ ആവിഷ്കരണവിഷയത്തിൽ അശ്വതിതിരുനാൾ അസാധാരണമായ മനോധർമ്മം പ്രകടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭാഗവതത്തിൽ രുക്മിണി ഒരു ബ്രാഹ്മണനെയാണല്ലോ തന്റെ പ്രണയസന്ദേശവാഹിയായി ദ്വാരകയ്ക്കു അയയ്ക്കുന്നത്; എന്നാൽ നാടകകലാമാർമ്മികനായ തമ്പുരാൻ വിരഹതപ്തനായ ശ്രീകൃഷ്ണനെത്തന്നെ കുണ്ഡിനപുരത്തേയ്ക്കു നയിക്കുന്നു. കേവലം ദേശവർണ്ണനപരമായ അഞ്ചാമങ്കം അനാവശ്യമാണെന്നു പറയാമെങ്കിലും ആ കാര്യത്തിൽ അവിടുന്നു ഭവഭൂതി, മുരാരി, രാജശേഖരൻ മുതലായ പൂർവ്വകവികളെ അനുകരിയ്ക്കുകമാത്രമാണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. ഈ നാടകത്തിൽ നിന്നുകൂടി ചില ശ്ലോകങ്ങൾ അനുവാചകന്മാരെ ഗ്രഹിപ്പിയ്ക്കാതെ മുന്നോട്ടു പോകുവാൻ മനസ്സു വരുന്നില്ല.

വിന്ധ്യവനം:

"ഉഗ്രംപശ്യകിരാതപുംഖിതശരത്രസ്ത്രൈണദത്താഭയ-
പ്രത്യാസന്നകരാളമാംസളവനീ ഗുഞ്ജാദ്രുകുഞ്ജാന്തരാ
വാത്യാചക്രവിധൂതഗൈരികരജോരാജിശ്രിയശ്ശ്രേണിഭിർ-
ഭാത്യേഷാ പരിപാടലാഭ്രജടിലാ സന്ധ്യേവ വിന്ധ്യാടവീ."

ചൈത്രവായു:

"ലങ്കാശൈലാങ്കഖേലൽഫണിപതിതരുണീ-
    മണ്ഡലാകണ്ഠപാന-
മ്ലാനാ യൂനാം മനോഭൂരണരണരണികാ-
കല്പനാതിപ്രഗല്ഭാഃ
ഭൃംഗീ സംഗീതഭാജാം നവനടനകലാ-
    ദേശികാ മാലതീനാ-
മായാന്ത്യാരാമഭൂമേഃ പഥി പഥികവധൂ-
    ശാത്രവാശ്ചൈത്രവാതാഃ."

സൂര്യോദയം:

ശ്യാമാവാമാധൃതേന്ദുസ്ഫടികമണിഘട-
    സ്യന്ദമാനാമൃതാർദ്രാ-
ദുദ്വേലദ്വാതപോതപ്രചലിതശതപ-
    ത്രാതിമാത്രപ്രകാശാൽ
വ്യോമോത്സംഗപ്രയാണോത്സുകിതഖഗജുഷഃ
    പ്രത്യുഷഃപാരിജാതാ-
ജ്ജാതാഃ ശാതക്രതവ്യാം കകുഭി കതിപയേ
    ഭാന്തി കാന്തിപ്രവാളാഃ."

വാസുഭദ്രൻ രുക്മണിയെക്കണ്ടിട്ട്:

"സ്വസ്തംബേരമമസ്തകാവണതരാ, വിന്ദീവരം പാണ്ഡരം,
കണ്ണാരുന്തുദകൂജിതം പികകുലം, രംഭാ ലഘീയസ്തരാ,
വൈരാഗ്യസ്യ നികേതനം കിസലയം, മല്ലീസുമം
  കർക്കശം,
രുക്മിണ്യാഃ പുരതസ്തു കേതകശിഖാം പശ്യാമി
  സശ്യാമികാം."

ഗംഗാനദി:

"ത്രിപുരഹരകിരീടസ്മേരമന്ദാരമാലാ
സഗരതനയനാകാരോഹസോപാനവീഥീ
ഹരിചരണസരോജസ്യന്ദിമാധ്വീകധാരാ
സുതനു! നയനജാഡ്യം സ്വർദ്ധുനീ നിർദ്ധുനിതേ."

ചില ഒന്നാംതരം ഫലിതപ്രയോഗങ്ങളും ഈ നാടകത്തിലുണ്ട്. രുക്മിണിയും നവമാലിക എന്ന സഖിയും കൂടി ഉദ്യാനത്തിൽപ്പോയി പൂ പറിക്കുന്നു. സഖി രുക്മിണിയോടു "കുരവകശാഖിനം പരിഷ്വജമാനാം ത്വാം കുസുമൈഃ പരിഹസദിവ ഏതൽ കുന്ദം ദൃശ്യതേ" എന്നു പറയുന്നു; അതിനു രുക്മിണിയുടെ പ്രത്യുത്തരം "ഹളാ നവമാലികേ കിമമുനാകുന്ദേന മേ പ്രയോജനം?" എന്നാണ്. മുകാരരഹിതമായ കുന്ദത്തിലല്ല, മുകാരസഹിതനായ കുന്ദനിൽ, അതായതു മുകുന്ദനിലാണ് എനിക്കഭിനിവേശം എന്നു നായിക ഇവിടെ ഭംഗ്യന്തരേണ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഈ നാടകത്തിലെ ഭരതവാക്യത്തിൽ,

"പ്രൗഢോദാരഗുണാ പ്രപഞ്ചിതരസസ്രോതസ്തരംഗോൽകരാ
കുത്രാപ്യസ്ഖലിതാ സ്ഫുടധ്വനിപദന്യാസോജ്ജ്വലാലങ്
  ക്രിയാ
ഭാവൈഃ സംവനനം വിധായ
  വിദുഷാമാസ്ഥാനരംഗസ്ഥലേ
ഭവ്യാ കാവ്യനടീ മുഹുർവിഹരതാമാചന്ദ്രതാരം ഭുവി"

എന്നു മഹാകവി വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളത് അവിടത്തെ കാവ്യനടിയെക്കൂടി കടാക്ഷിച്ചുകൊണ്ടാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

### ദശാവതാരദണ്ഡകം

മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ ദശാവതാരങ്ങളെ അധികരിച്ചു രചിച്ചിട്ടുള്ളതാണ് പ്രസ്തുത ദണ്ഡകം. ഭാർഗ്ഗവാവതാരം, രാമാവതാരം, കൃഷ്ണാവതാരം ഇവയെ വർണ്ണിക്കുന്ന പംക്തികൾ ഏറ്റവും സമുജ്ജ്വലങ്ങളായിരിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ ഉപസംഹാരരൂപത്തിലും മഹാകവി ഒരു പംക്തി ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ കൃതി സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവു നിർമ്മിച്ചതാണെന്നു ചിലർ പറയുന്നത് ശരിയല്ല.

കൃഷ്ണാവതാരം:

"കനന്നന്ദനോദ്യാനമന്ദാക്ഷസന്ദായിവൃന്ദാ
വനാന്തസ്ഥലീരാസകേളീകലാകല്പിതാനേകകോടിസ്മരാകാര
ദിവ്യസ്വമൂർത്ത്യാവലീമധ്യമധ്യസ്ഥരദ്വല്ലവീസുന്ദരീമണ്ഡലീമധ്യ
ചിന്താമണിപീഠരാജജ്ജഗന്മോഹനാകാരമൂർത്ത്യന്മിഷദ്വേണ
ഗാനാമൃതാസ്വാദസന്തോഷിതാത്യന്തജാരത്വചോരത്വസാരഥ്യ
ദൂത്യാദിലീലാകഥാപാവിതാശേഷലോകാദ്ഭുതാതുല്യഗോപാല

ഇത്രമാത്രം വശ്യവചസ്സായ ഒരു കവിചക്രവർത്തി നാലിൽപ്പരം ആട്ടക്കഥകൾ രചിച്ച് ഭാഷാസാഹിത്യത്തെക്കൂടി പോഷിപ്പിക്കാമെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തിയതു നമ്മുടെ ഭാഗ്യപരിപാകമാകുന്നു. അശ്വതിതിരുനാൾ ആദ്യമായി നിർമ്മിച്ച ആട്ടക്കഥ നരകാസുരവധത്തിന്റെ ഉത്തരഭാഗമാണെന്ന് എനിക്കു തോന്നുന്നു. പൂതനാമോക്ഷമായിരിക്കണം അടുത്ത കൃതി. അവിടുത്തെ എല്ലാ കഥകളും അത്യന്തം ചേതസ്സമാകർഷങ്ങളായി പരിലസിക്കുന്നു. അവയ്ക്ക് ഇന്നും കേരളമെങ്ങും പ്രചുരമായ പ്രചാരമുണ്ട്. പൗണ്ഡ്രകവധത്തിനു മാത്രമേ അല്പമൊരു അനുപഗമ്യതയുള്ളൂ. ആദ്യം കഥകളി അഭ്യസിക്കുന്ന യോഗക്കാർ രുക്മിണീപരിണയമാണ് സാധാരണമായി അഭിനയിക്കുന്നത്. അമ്മാവനു മഹാഭാരതകഥകളായിരുന്നു പഥ്യമെങ്കിൽ മരുമകനു ഭാഗവതകഥകളാണ് അഭിമതം. രുക്മിണീസ്വയംവരോപാഖ്യാനം അവിടുത്തേയ്ക്ക് അത്യന്തം ഹൃദയംഗമമായിത്തോന്നിയിരിക്കണം; അതുകൊണ്ടാണ് അതിനെ വിഷയീകരിച്ച് ഭാഷയിൽ ഒരാട്ടക്കഥയും സംസ്കൃതത്തിൽ ഒരു നാടകവും അവിടുന്നു നിബന്ധിച്ചത്. ശ്രീപദ്മനാഭന്റെ പേരിൽ തിരുമനസ്സിലേയ്ക്കുള്ള ഭക്തിപ്രകർഷം അപരിമിതമായിരുന്നുവെന്ന് അവിടുത്തെ ഏതു കൃതി പരിശോധിച്ചാലും തെളിയുന്നതാണ്.

അശ്വതിതിരുനാളുടെ ആട്ടക്കഥകൾക്കുമേലെയാണ് കോട്ടയത്തു തമ്പുരാന്റെ ആട്ടക്കഥകൾ എന്നു ചിലർക്കു പക്ഷമുണ്ട്. രങ്ഗപ്രയോഗത്തിന് ഒന്നുകൂടി പറ്റിയ കൃതികൾ കോട്ടയം കഥകൾ തന്നെയാണെന്നു ഞാനും സമ്മതിക്കാം. ചില പദങ്ങളുടെ വിഷയത്തിലും കോട്ടയം കഥകൾക്കുള്ള മെച്ചം നിർവിവാദമാണ്. പക്ഷേ, ശ്ലോകങ്ങൾ പ്രത്യേകമെടുത്തു പരിശോധിക്കുകയാണെങ്കിൽ —എന്നുവേണ്ട ഉത്തമസാഹിത്യത്തിന്റെ നാനാകോടികളേയും പരാമർശിച്ചുകൊണ്ടു സമഗ്രമായി താരതമ്യവിവേചനം ചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ—വിജയലക്ഷ്മി ഐദമ്പര്യേണ ആശ്ലേഷിക്കുന്നത് അശ്വതിതിരുനാൾ തമ്പുരാനെയാണെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുവാൻ ഭാവുകന്മാർക്കു പ്രയാസമില്ല.

“കർണ്ണാലങ്കാരഹീരാങ്കരരുചിരരുചി-
    പ്രോല്ലസദ്വക്ത്രപദ്മാ
വ്യാവല്ഗൽപാദയുഗ്മക്വണിതമണിതുലാ-
    കോടിവാചാലവീഥീ
ബിഭ്രാണാ കങ്കണാളീം ജ്വലദനലകന-
    ദ്രത്നകാന്താം സഭാന്താം
തന്വീ രാജന്യപാളീഹൃദയകമലിനീ-
    രാജഹംസീ വിവേശ.” (രുക്മിണീസ്വയംവരം)

“ജ്യാഘാതശ്രേണിജാഗ്രദ്ഭുജഭുജഗരസ-
    ജ്ഞായിതാസിപ്രകാണ്ഡ-
വ്യാലീഢപ്രൗഢവൈരിക്ഷിതിരമണഗണ-
    പ്രാണവാതപ്രരോഹഃ
മധ്യേയുദ്ധം നിരുധ്യ ദ്രുതമഥ യവനാൻ
    ദീർഘനിദ്രാം നിനീഷുർ-
ബദ്ധാടോപം ബഭാഷേ പ്രഥിതഭുജമദാ-
    ഡംബരാനംബരീഷഃ” (അംബരീഷചരിതം)

“സോമകോടിസമധാമകഞ്ചുകിലലാമമഞ്ചതലമാസ്ഥിതം
ശ്യാമതാമരസദാമകോമളരമാദൃഗഞ്ചിതകരാഞ്ചലം
കാമദായകമമോഘമേഘകുലകാമനീയകഹരം പരം
സാമജാമയഹരം ഹരിം സ മുനിരാനനാമ വനമാലിനം.”

“സ്വൈരം കൈരവബന്ധുബന്ധുരകരശ്രേണീകൃപാണീ
    ലതാ-
ലൂനപ്രൗഢതമസ്തമാലഗഹനേ ഹാലാം പിബൻ മോഹനേ
മാദ്യൽകോകിലകാമിനീകളാചോവാചാലിതാശാന്തരേ
രേമേ രൈവതകാചലേ സഹ വധൂജാലേന നീലാംബരഃ”
(പൗണ്ഡ്രകവധം)

ഇവയോടു കിടനില്ക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ കോട്ടയം കഥകളിയിൽ ഒരിടത്തും കാണുന്നതല്ല. കിർമ്മീരവധത്തിലെ “മാർഗ്ഗേ തത്ര” , “താവദ്വൈകുണ്ഠ” മുതലായ ശ്ലോകങ്ങൾക്കു പോലും അശ്വതീ തിരുനാളുടെ ശ്ലോകങ്ങളുടെ സ്വാരസ്യമില്ല. പണ്ഡിതന്മാരെ കോൾമയിർ കൊള്ളിക്കുന്ന സംസ്കാരപൂതങ്ങളായ ശബ്ദങ്ങളല്ലാതെ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു പ്രയോഗിക്കുകയില്ല. “ഭ്രൂഭങ്ഗഭീഷണവിഘൂർണ്ണിതനേത്രയുഗ്മ” നായ രുക്മി, “പ്രസർപ്പദ്ബാഷ്പാംഭഃസ്നപിതകുചകുംഭ” യായ രുക്മിണി, “ക്ഷുരപ്രഭിന്നകങ്കട” ന്മാരും “പ്രരൂഢസങ്കട” ന്മാരുമായ ശിശുപാലഭടന്മാർ, “പ്രാലേയാചലമൗലിമണ്ഡനവിധി” യെ പ്രാപിച്ച വിധുമണ്ഡലം, “ഉദ്വൃത്തക്വണിതകപാലമാലഭാരിഗ്രീവാഗ്ര” യായ കൃത്യ, “വിഷസ്നപിതസായക” ങ്ങളെപ്പോലെയുള്ള പൗണ്ഡ്രകകിങ്കരന്മാരുടെ വാചകങ്ങൾ, “അനുത്ഥാന മുദ്ര” യായ നിദ്ര, ഇത്തരത്തിലുള്ള ജാജ്വല്യമാനങ്ങളായ ശബ്ദാർത്ഥരത്നങ്ങൾക്ക് അവിടുത്തെ കഥകൾ അനർഘങ്ങളായ ആകരങ്ങളാകുന്നു. കഥകളിപ്രസ്ഥാനത്തിൽ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ രചിച്ചിട്ടുള്ള മറ്റൊരു കവിക്കും ആ വിഷയത്തിൽ അത്ര പരിപൂർണ്ണമായ സിദ്ധി കൈവന്നിട്ടില്ല. “ബാധാം ബബാധേതരാം” മുതലായ അവിടുത്തെ ചില പ്രയോഗങ്ങൾ കോട്ടയത്തിന്റെ “സലജ്ജോഹം” തുടങ്ങിയവയെപ്പോലെ കേരളീയരുടെ നിത്യസംഭാഷണത്തിൽ ശൈലീരൂപത്തിൽ സംക്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. കോട്ടയത്തുതമ്പുരാന്റെ “നികൃത്തകുചമണ്ഡലാ നിശിത മണ്ഡലാഗ്രേണ സാ” എന്ന പദ്യത്തെ അനുകരിച്ചുകൊണ്ടാണ് അവിടുന്നു നരകാസുരവധത്തിലെ “നികൃത്തകുചനാസികാം നിശിചരീം നിരസ്യാനയാ” ഇത്യാദി പദ്യം നിബന്ധിച്ചത് എങ്കിലും, കാലാന്തരത്തിൽ ആ ഗുരുവിനെ ജയിച്ച ശിഷ്യനായി വികസിക്കുകയാണ് ചെയ്തത്. കോട്ടയത്തെപ്പോലെ അശ്വതിയും പ്രാകൃതകവനംകൊണ്ടു തന്റെ കഥകളെ അലങ്കരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അംബരീഷചരിതത്തിൽ യവനന്മാരുടെ പുറപ്പാട്ട് “ചാപഗുണഘോസോ സുണീയദി ഗോപുരേപരുസോ” എന്നു തുടങ്ങുന്ന ഒരു പ്രാകൃതപദംകൊണ്ടു നിർവഹിച്ചിട്ടുള്ളത് ഏറ്റവും സമുചിതമായിരിക്കുന്നു. യവനന്മാർ സംസ്കൃതജ്ഞന്മാരായിരിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗമില്ലല്ലോ. അവരെ രങ്ഗപ്രവേശം ചെയ്യിച്ചിട്ടുള്ളതു മൈസൂരിലെ മഹമ്മദീയരുടെ ആക്രമണത്തെ സ്മരിച്ചുകൊണ്ടായിരിക്കണമെന്നും ഊഹിക്കാവുന്നതാണ്. കാലകേയവധത്തിൽ “സ്വർവധൂജനമണിഞ്ഞിടുന്ന മണിമൗലിയിൽ ഖചിതരത്നമാം” എന്നൊരു ഭാഷാ ശ്ലോകമുണ്ടല്ലോ; അതുപോലെ പൂതനാമോക്ഷത്തിലും

“കന്നല്ക്കണ്ണികൾമൗലിരത്നകലികാരൂപം ധരിച്ചാദരാൽ
പൊന്നിന്മാലയണിഞ്ഞു പൂതന തദാ മന്ദം നടന്നീടിനാൾ
പിന്നെച്ചെന്നവൾ ഗോകുലേ കുളുർമുലക്കുന്നിന്നു മീതേ
    ചിരം
മിന്നുംചന്ദ്രികപോലെമന്ദഹസിതം തൂകിപ്പറഞ്ഞീടിനാൾ”

എന്നൊരു ഭാഷാശ്ലോകം കാണുന്നു. അനന്തരകാലങ്ങളിൽ കിളിമാനൂർ വിദ്വാൻ കോയിത്തമ്പുരാൻ രാവണവിജയത്തിലും കേരളവർമ്മ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ ഹനമദുത്ഭവം, പ്രലംബവധം എന്നീ കഥകളിലും അനുകരിക്കുവാൻ ഉദ്യമിച്ചിട്ടുള്ളത് അശ്വതിതിരുനാളുടെ കഥകളെയാകുന്നു. പാടിക്കേൾക്കാനും, അതിലധികം ആടിക്കാണാനും കൊള്ളാവുന്ന കൃതികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ അവിടുത്തെ കഥകൾ അത്യുച്ചപദത്തിൽ സമുല്ലസിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെയാണ് അവയ്ക്ക് ഇത്രമാത്രം സർവമനോരഞ്ജകത സംസിദ്ധമായിട്ടുള്ളതും. അവിടുന്നു പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ള ഓരോ ശബ്ദവും ചൈതന്യപൂർണ്ണമാണ്. അതിന്റെയെല്ലാം സ്വാരസ്യം പരിപൂർണ്ണമായി ഗ്രഹിക്കണമെങ്കിൽ വാസനക്കാരും വ്യുൽപന്നന്മാരുമായ നടന്മാർ ആ കഥകൾ അഭിനയിച്ചു കൈമുദ്ര അറിയാവുന്നവർ കാണണം. പൂതനാമോക്ഷത്തിലെ “ഗിരിരാജവരനുടയ പരിണാമമോർത്തു മമ” എന്നു തുടങ്ങി “ദാഹവും വളർന്നീടുന്നു ദാരുണമിന്നു” എന്നുവരെയുള്ള നാലു പദങ്ങൾ തോട്ടം ശങ്കരൻനമ്പൂരിയെപ്പോലുള്ള അനുഗൃഹീതന്മാരായ നൃത്യകലാകുശലന്മാർ ഒരിക്കലെങ്കിലും അഭിനയിക്കുന്നതു കണ്ടിട്ടുള്ളവർക്ക് എന്റെ ഈ അഭിപ്രായം അനുഭവവേദ്യമായിരിക്കുമെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

## 45 പദങ്ങളും ദണ്ഡകങ്ങളും

തിരുമനസ്സിലെ ആട്ടക്കഥകളിൽ നിന്നു ചില ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ചുകഴിഞ്ഞു. (1) "ചന്ദ്രമുഖിമാരേ കാണുക" (2) "കരുണാലയ വീര" (3) "മാധവസമയമിദം" (4) "പ്രാണനാകയ ശൃണു മമ വചനം" (5) "ആരിതാരിതസാരമനുജന്മാർ" (6) "കനകരുചിരുചിരാങ്ഗിമാരേ" (7) "കിം കരവൈ ഭഗവൻ" (8) "എന്തഹോ ഭ്രസുരന്മാരേ" ഇത്യാദി പദങ്ങളുടെ മാധുര്യം അനന്യസാധാരണമാണ്. "ഈരേഴുപാരിനൊരു വേരായി മേവിന" എന്നു തുടങ്ങുന്ന ദണ്ഡകത്തിനും "ചഞ്ചലാക്ഷിമാരണിയും മൗലി മാലാ വന്നു" എന്ന സാരിക്കുമുള്ള ആസ്വാദ്യതയും അപരിമേയം തന്നെ. "മാധവസമയമിദം" എന്ന പദത്തിൽനിന്നു ചില പംക്തികൾ ചുവടേ ചേർക്കുന്നു.

"സുന്ദരിമാരേ വിപിനം കാണ്ക സുരഭിലമതിവിജനം
മന്ദമാരുതവീജനം നല്ല മദനദഹനദീപനം
കുന്ദലതാഗൃഹമതിരുചിതം കുസുമഗളിതമധുരസശിശിരം
ചന്ദ്രകരാങ്കുരവിശദതരം ചടുലപികാഞ്ചിതരവമുഖരം

നന്ദനവിപിനവിനിന്ദനമിതു കുരു-
വിന്ദരുചിരുചിരകന്ദളനികരം (മാധവ)

കനകകമലകലികം നല്ല കമനീയമണിവാലുകം
മനസിജജയസാധകം നല്ല മരകതമയവേദികം
വനതടഭുവി കമലാകരം വരതനു! കാണ്ക മനോഹരം
ഘനമദമധുകരമേദുരം കളകളഹംസവിഭാസുരം

അനുപമമിതിനുടെയനുതടമഴകിനൊ-
ടനവധി വിഹരതി വനമൃഗവിസരം (മാധവ)"
(പൗണ്ഡ്രകവധം)

ദണ്ഡകം:

"ഈരേഴുപാരിനൊരു വേരായി മേവിന മു-
രാരാതിസേവകനുദാരൻ
അതുലഭുജസാരൻ—അധിസമിതി ധീരൻ-
തദനു മധുവനമവനിപതിരഗമദമലമതി-
രതിസുഭഗതനുവിജിതമാരൻ.

നാനാതരുപ്രസവലീനാളിനീനിവഹ-
ഗാനാതിമോഹനതമാലേ
നിരവധികസാലേ-നിബിഡകൃതമാലേ-
കുഹചിദഥ കുതുകമൊടു ഉണനിലയനവനധിക-
കുസുമകലസുരഭിണി കടീരേ

ചെമ്മേ വസിച്ചു വിലസന്മേഘശോഭ തട-
വും മേനിയാകിയ പൂമാനെ
നിജമനസി ചേർത്തു-നിഖിലമതിലോർത്തു-
നിരവധികസുഖജലധിനടുവിലുടനവനുടയ
ഹൃദയമപി വിരവൊടു കുളിർത്തു.

ആനന്ദബാഷ്പമതിമാനം ദധാനമുപ-
മാനം തദാനനമതാനീൽ
വിമലമതിതന്റെ—വിഗളദമൃതന്റെ-
പുളകഭരഘനകവചമിളിതതനുരവനിപതി-
തിലകനവനമിതസുഖമാസീൽ." (അംബരീഷചരിതം)

## 46 ശ്രീപത്മനാഭകീർത്തനം

ഇരുപതു കണ്ണികൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും പാദാദികേശരൂപത്തിൽ നിബന്ധിച്ചിട്ടുള്ളതുമായ പ്രസ്തുതകീർത്തനം അശ്വതിതിരുമനസ്സിലെ കൃതിയാണെന്ന് ഐതിഹ്യം ഉദ്ഘോഷിക്കുന്നു. അവിടുത്തെ ഇതര കൃതികളുടെ ഗുണം ഇതിനില്ല. എങ്കിലും സാരസ്യമില്ലായ്കയില്ല. പക്ഷേ അവിടുന്ന് ഒരു വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്ന കാലത്തായിരിക്കാം ഇതു രചിച്ചത്. രണ്ടു കണ്ണികൾമാത്രം അടിയിൽ പകർത്തുന്നു.

> "അതുച്ഛലജ്ജമച്ഛകച്ഛപച്ഛവിച്ഛടാ മദം
> പതിച്ചൊഴിച്ചൊളിച്ചു കുമ്പിടുന്ന പൊല്പദങ്ങളും
> മദിച്ചു പോർവിളിച്ചെതിർത്ത ചൂതബാണതൂണിയെ-
> ജ്ജയിച്ച ജംഘ രണ്ടുമെങ്കലാക, ദേവ! പാഹി മാം!
>
> തുടിച്ച തോളു രണ്ടുമുദ്ധരിച്ച വൈജയന്തിയും
> തടിച്ചുരുണ്ട കംബുബിംബകമ്രകണ്ഠകാണ്ഡവും
> കവിൾത്തടം വിളങ്ങുമാറണിഞ്ഞ കുണ്ഡലങ്ങളും
> മുടക്കമെന്നിയേ വിളങ്ങണം, മുകുന്ദ! പാഹി മാം!"

പൂർണ്ണമായ പുരുഷായുസ്സിനാൽ അനുഗൃഹീതനായി വഞ്ചിരാജ്യസിംഹാസനം അലങ്കരിക്കുന്നതിനുള്ള ഭാഗ്യത്തോടുകൂടിയാണ് അശ്വതിതിരുനാൾ ഇളയതമ്പുരാൻ അവതരിച്ചിരുന്നതെങ്കിൽ ഗൈർവാണിക്കും കൈരളിക്കും ഏതെല്ലാം വിധത്തിലുള്ള അഭ്യുദയങ്ങളാണ് സിദ്ധിക്കുമായിരുന്നത്? അതിനു ഹതവിധി ഇടവരുത്തിയില്ലെങ്കിലും 38 വയസ്സിനകമുള്ള സാഹിതീവ്യവസായംകൊണ്ടുതന്നെ അവിടുന്നു ശാശ്വതമായ യശഃസ്തംഭം പ്രതിഷ്ഠാപനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

## 47 ഗോവിന്ദകവി

കൊല്ലം പത്താം ശതകത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ രചിച്ചതാണെന്ന് ഊഹിക്കാവുന്ന മാധവീയം എന്നൊരു സംസ്കൃതകാവ്യവും അതിനു മിതാക്ഷരാ എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനവും കണ്ടുകിട്ടിട്ടുണ്ട്. രുക്മിണീപരിണയമാണ് കഥാവസ്തു; അത് അഞ്ചു സർഗ്ഗങ്ങളിൽ പൂർവ്വകവികളെ അനുസ്മരിപ്പിക്കുമാറ് ആശ്ചര്യജനകമായ കവനശില്പം പരിപാലിച്ചു ഗോവിന്ദൻ നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നു. അർത്ഥാലങ്കാരസുഭഗമാണ് ഓരോ ശ്ലോകവും. ശബ്ദവും മനോഹരംതന്നെ.

“അശ്വത്ഥാരണ്യനാമാ ജയതി ജനപദോ
        വഞ്ചിഭൂപാലരാജ്യേ
തദ്ദേശ്യസ്താമ്രപത്രാലയകൃതവസതിഃ
        കോപി ഗോവിന്ദനാമാ
പ്രാണൈഷീൽ കാവ്യമേതന്മൃദുപദനിചയം
        സോസ്യ സംശോധനാർത്ഥം
സദ്യോ നിർമ്മത്സരേഭ്യഃ കലയതി നതിമാ-
        നഞ്ജലിം മഞ്ജുബന്ധം.”

എന്നൊരു ശ്ലോകമുണ്ട്. അതിൽനിന്നാണ് പ്രണേതാവിന്റെ പേർ മനസ്സിലാകുന്നത്. അശ്വത്ഥാരണ്യം ആലങ്ങാടുതന്നെ. ആലങ്ങാടു തിരുവിതാംകൂറിനു കീഴടങ്ങിയതിനുമേലാണ് ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ നിർമ്മിതി. താമ്രപത്രം ചെമ്പോലയായിരിക്കാം. ചില ശ്ലോകങ്ങൾ പകർത്തിക്കാണിക്കാം.

“പ്രണമ്യ മഹിതാം ദേവീം ലളിതാം ലളിതാകൃതിം
ബാലപാഠോചിതാം കോപി കരോതി ലളിതാം കൃതിം

ഭാരാദ്ദുഷ്ടാസുരാദീനാം ദീനാം ത്രാതും ധരാം ഹരിഃ
വാസുദേവോ ∫ ജനി ജ്യായാം ജ്യായാംസം ഉണമുദ്വഹൻ.

സോധ്യവാത്സീൽ സമുദ്രസ്യ മധ്യഗാം ദ്വാരകാം പുരീം
പൃഷ്ട്യാ വസ്വൗകസാരാഭ്യാം മുഷ്ടീമുഷ്ടിപടീയസീം.

യസ്യാം സാലോ ദധദ് ഭാതി കാഞ്ചനഃ കാഞ്ചന ശ്രിയം
പരിഖായിതപാഥോധൗ യത്തേജോ ബാഡവായതേ.”

(പ്രഥമസർഗ്ഗം)

“വികസിതാസിതസാരസലോചനേ
കലയ സാരസസാരസികാഗണം
പുളിനസീമനി ശാരദചന്ദ്രികാ-
മഹസി തേ ഹസിതേന സമത്വിഷം.

മഹിതപങ്കജജാതമനോഹരാം
ശ്രിതരസാം ദധതീ നനു കച്ഛപീം
കലയ സുഭ്രു! ഗിരാമിവ ദേവതാം
കമലിനീമലിനീലശിരോരുഹേ!”

“സലിലശീകരജാലഹരോ മൃദുഃ
കമലസംഹതിസൗരഭതസ്കരഃ
ശ്രമജവാരികണാൻ പവനസ്സതോ
ഹരതി തേ രതിതേജസി വിഗ്രഹേ” (ചതുർത്ഥസർഗ്ഗം)

## 48 ഭാരതം കഥ

ഇതു കൊല്ലം പത്താം ശതകം പ്രഥമ പാദത്തിലെ ഒരു കൃതിയായിരിക്കാം. താൻ ഗോവർദ്ധനപുര വാസിയും ദത്തന്റെ പുത്രനും കൃഷ്ണന്റെ ശിഷ്യനുമാണെന്നും ഭാരത കഥ രചിച്ചതു് അമ്പലപ്പുഴ രാജാവിന്റെ (ദേവനാരായണൻ) ആജ്ഞയനുസരിച്ചാണെന്നും കവി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ആ രാജാവു 929-ൽ രാജ്യഭ്രഷ്ടനായ ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവാണെന്നു തോന്നുന്നു. നിശ്ചയമില്ല. ഗോവർദ്ധനപുരം ഏതെന്നും അറിയുന്നില്ല. രാഷ്ട്രോല്പത്തി മുതല്ക്കുള്ള മഹാഭാരതകഥ പ്രസ്തുത വാങ്മയത്തിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു കൃഷ്ണനാട്ടത്തെ അനുകരിച്ചു ചില ഗാനങ്ങളും കാണുന്നു. താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലുള്ളവയാണു്.

“വന്ദേ വൃന്ദാരകാണാമപി ബത നികുരും-
    ബൈരലം സ്തൂയമാനം
വിദ്യാസാരാന്മനോലംബകപരമഗുരോഃ
    കൃഷ്ണനാമ്നഃ കടാക്ഷാൽ
ഇത്ഥം ശ്രീദേവനാരായണധരണിപതേ-
    രാജ്ഞയാ പ്രാജ്യകീർത്തേ-
ര്യോ ദത്തസ്യാത്മജന്മാ പ്രഥയതി സ കഥാം
    ഭാരതാഖ്യാം ച കിഞ്ചിൽ.”

“ശ്രീമദ്ഗോവർദ്ധനാഖ്യേ മഹിതപുരവരേ
    സന്നിഷണ്ണസ്യ വിഷ്ണോ-
രന്തർമ്മേ സന്തതം. . . . . . . . . പുരുകൃപയാ
    ഹന്ത! കാരുണ്യസിന്ധോഃ
കൃഷ്ണാദീനാം ഗുരൂണാമപി ച നരപതേ-
    ർദ്ദേവനാരായണാഖ്യ-
സ്യാജ്ഞാശക്ത്യാപി ചൈവം രചിതമിഹ മയാ
    പാണ്ഡവാനാം ചരിത്രം.”

“ധൂളീധൂസരകുന്തളം തിലകഭംഗ്യാതീവ ഭാന്തം കരാ-
ന്തോദ്യദ്വേത്രവിഷാണവേണുകബളം കാളാംബുദശ്യാമളം
ഗോപാലാർഭകസംവൃതം വിലസിതം
    കാഞ്ച്യാരണൽകിങ്കിണീ-
പാളീകാന്തമുദാരഗോപശിശുകം വന്ദേ പരം ദൈവതം.”

## 49 ദേവരാജഭട്ടൻ

പാലക്കാട്ടു ദേവരാജഭട്ടൻ അരുണ ഗിരിയുടെ ശിഷ്യ നായ കൃഷ്ണദ്വൈപായനഭട്ടന്റെ പുത്രനാണ്. അദ്ദേഹം ഒരു ദ്രാവിഡബ്രാഹ്മണനായിരുന്നു. ദേവരാജന്റെ കൃതി കളായി (1) ഗുരുവായുപുരേശസ്തുതി (2) രാമായണശത കം (3) സുഖബോധിനി (കിരാതാർജ്ജുനീയവ്യാഖ്യ) (4) സാരസംഗ്രഹണം (മാഘവ്യാഖ്യ) ഇങ്ങനെ നാലു ഗ്രന്ഥ ങ്ങൾ ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭാഗവതം ഏകാദശസ്കന്ധം വ്യാഖ്യാ നിച്ച ചീരക്കുഴി ഭവദാസൻ നമ്പൂരിയുടെ ഗുരുനാഥനായ അരുണഗിരിയും ഈ അരുണഗിരിയും ഭിന്നന്മാരാണെ ന്ന് അന്യത്ര പ്രസ്താവിക്കും. താഴെക്കാണുന്ന ശ്ലോക ങ്ങളിൽ നിന്നു ദേവരാജനെപ്പറ്റി വേറെയും ചില വിവ രങ്ങൾ വെളിപ്പെടുന്നുണ്ട്.

"ബ്രഹ്മീഭൂതമഹാരുണാദ്രിവിദുഷാമാനന്ദസന്ദായിനാം
വാഗ്ഭിർവിഷ്ണുപദീപയസ്സമധുരാസാരാഭിരാശൃണ്വതാം
കാരുണ്യാദുപദേശമാത്രവിലസദ്വിദ്യാളിസംശോധിനാ-
മസ്മദ്രക്ഷകരക്ഷകേഡ്യവപുഷാം പാദൗ ഗുരൂണാം ഭജേ"

"രാജ്യേ ശേഖരിഭൂപതേ രവിപുരഗ്രാമേ വസഞ്ച്ഛ്രീമതീ
ബ്രഹ്മീഭൂതമഹാരുണാദ്രിവിദുഷാം ശിഷ്യസ്യ പുത്രസ്ത്വഹം
വിദ്വാൻ കൗശികവംശജോ ദ്വിജവരശ്
ശ്രീദേവരാജാഹ്വയോ
ഭക്ത്യാ കൃഷ്ണകഥാം പ്രവക്ഷ്യമനിശം മുക്ത്യൈ
സുഖേനാരഭേ."

"ശ്രീമദ്ഭാഗവതം മുനീന്ദ്രകഥിതം യദ്വാദശസ്കന്ധകം
തസ്മിൻ ദാശമികേ ഹരേസ്തു ചരിതം യദ്ഭൂയസാ
വർണ്ണിതം
തൽസർവന്ത്വഹമാദരേണ വചസാ ഹ്യല്പീയസാ
സംഗ്രഹാ–
ദ്വക്ഷ്യേ പ്രാരഭ ആർത്തിനാശനവിധേഃ
ശ്രീദേവരാജാഹ്വയഃ. " (ഗുരുവായുപുരേശസ്തുതി)

"ഇത്യേതൽ സംഗൃഹീതം രഘുവരചരിതം
ദേവരാജദ്വിജേന
ശ്രീമദ്രാമായണാഖ്യം നിഖിലശുഭകരം
പാവനം പാപനോദം
യേ ശൃണ്വീരൻ പഠേയുർഭുവി വിമലഹൃദോ
ബ്രാഹ്മണാ രാമഭക്താ-
സ്തേ സർവേ പുത്രമിത്രാദിഭിരപി സഹിതാ
മോക്ഷമീയുസ്തദന്തേ."

(രാമായണശതകം)

"പ്രകാശവർഷപ്രഭൃതിപ്രണീതാ
വ്യാഖ്യാ ന പൂർണ്ണാ ഇതി ഭാരവീയേ
കാവ്യേ പ്രഭൃതാം വിദധാതി ടീകാം
ശ്രീദേവരാജോ വിദുഷാം നിദേശാൽ."

"ആലോച്യ ദേവരാജാര്യോ വിദ്വദ്ഭിർബഹുഭിസ്സഹ
വ്യാഖ്യാം വിഷമസർഗ്ഗസ്യ യഥാബോധമവർണ്ണയൽ.

അന്വദ്യ സർവം പദസിദ്ധിമുക്ത്വാ
പദാന്വയേന പ്രകടയ്യ വാക്യം
പ്രദർശ്യ ഭാവം സുഖബോധിനീം താം
കരോത്യയം ബാലവിബോധനാർത്ഥം." (സുഖബോധിനി)

"ശ്രീദേവരാജവിദുഷാ ശിശുപാലവധാഭിധേ
കാവ്യേ കരിഷ്യതേ ടീകാ നാതിസംക്ഷേപവിസ്തരാ.

ആലോച്യ മാഘകാവ്യസ്യ വ്യാഖ്യാനാനി ബഹൂന്യലം
തത്തദ്വാഖ്യാകൃതാ അർത്ഥാ ലിഖ്യന്തേ കേവലം മയാ.

ഹരിദാസോത്ഥ താൽപര്യം വല്ലഭാൽ പദനിർണ്ണയം
ജ്ഞാത്വാ ശ്രീരംഗദേവാദ്യാദ്യൽ സാരം തച്ച ലിഖ്യതേ.

വാക്യാർത്ഥാന്വയതാൽപര്യസമാസപദനിർണ്ണയാ
അത്ര സാ ദേവരാജീയവ്യാഖ്യാ വിജയതേ ഭുവി."

(സാരസംഗ്രഹണം)

സാരസംഗ്രഹണത്തിൽ ദേവരാജൻ മാഘത്തിന് അർ ത്ഥദീപിക എന്ന വ്യാഖ്യാനം രചിച്ച ഹരിദാസനെ ഉപ ജീവിക്കുന്നതായി പറയുന്നു. ഹരിദാസൻ കാവ്യദർപ്പ ണകാരനായ രാജചൂഡാമണിദീക്ഷിതരെ സ്മരിക്കുന്നു ണ്ടു്. രാജചൂഡാമണി അദ്ദേഹത്തിന്റെ തന്ത്രശിഖാമണി എന്ന പൂർവ്വമീമാംസാഗ്രന്ഥം രചിച്ചതു കൊല്ലം 811- ആണ്ടിടയ്ക്കാണ്. ആ വഴിക്കു നോക്കുമ്പോൾ ദേവരാ ജന്റെ കാലം പത്താം ശതകത്തിനു മുമ്പാവാൻ തരമി ല്ല.

## 50 ഗുരുവായുപുരേശസ്തുതി

ഇതിൽ ഭാഗവതം ദശമസ്കന്ധത്തിലെ കഥ കവി ആയിരം ശ്ലോകങ്ങളായി രചിച്ചിരിക്കുന്നു. മേല്പത്തൂർ ഭട്ടതിരിയുടെ പദ്ധതിയനുസരിച്ച് ഓരോ ശ്ലോകത്തിലും ഗുരുവായൂർ ശ്രീകൃഷ്ണനെ അഭിസംബോധനം ചെയ്യുന്നു. ഓരോ ശതകത്തിന്റേയും അവസാനത്തിലാണ് പ്രാർത്ഥനാപദ്യങ്ങൾ ചേർത്തിട്ടുള്ളത്; അല്ലാതെ ദശകത്തിന്റെ അവസാനത്തിലല്ല. രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം.

“അംഭോജോദ്ഭവകാന്തകേളിപരിരംഭാലാപസംഭോഗജാ-
നന്ദോദ്രിക്തമനഃപ്രസാദപിശുനപ്രോദ്യന്മുഖാംഭോരുഹാ
ശ്രോത്രാനന്ദരസപ്രവാഹജനകക്വാണോല്ലസൽകച്ഛപീ-
വീണാവാദനശീലപാണിജലജാ സാ ഭാരതീ പാതു നഃ”

“സോഽഹന്ത്വിജ്യാതപോഭ്യാം സദുപശമരതോ
വാ ന തുഷ്യേയമിത്ഥം
ശുശ്രൂഷായാ വിധാനാൽ സതതമപി ഗുരോ-
സ്തദ്യഥാ പ്രീതിയുക്തഃ
ഗേഹേ വൃത്തം ഗുരോർന്നഃ സ്മരസി സുവസതാം
തത്ര ജാതാംസ്ത്വിദാനീം
കൃഷ്ണാസ്മാൻ പാഹി വിഷ്ണോ ഗുരുപവനപുരാ-
ധീശ താപാവലിഭ്യഃ”

# 51 രാമായണശതകം

ഈ കൃതിയിൽ നൂറു ശ്ലോകങ്ങളേയുള്ളു. ഓരോ ശ്ലോകവും “രാമഃ പായാദപായാദനുജബലയു തോസ്മാൻ സകോദണ്ഡപാണിഃ” എന്നവസാനിക്കുന്നു. എല്ലാ ശ്ലോകങ്ങളും സ്രഗ്ദ്ധരാവൃത്തത്തിലാണ് രചിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഉപക്രമശ്ലോകംമാത്രം അടിയിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

“വസ്ത്വസ്തു സ്വസ്തിദം നഃ പ്രശമിതബലവ-
ത്താപവർഗ്ഗം ജനാനാം
ശുദ്ധം ബുദ്ധം വിമുക്തം നിഖിലമുരുഗുണാ-
പൂർണ്ണമീഡ്യം മുനീന്ദ്രൈഃ
ത്രൈലോക്യദ്രോഹകാരിപ്രബലജനഘന-
വ്രാതരക്ഷോന്ധകാര-
സ്തോമപ്രോത്സാദനോദ്യച്ഛരകിരണലസ-
ദ്രാമചന്ദ്രാഭിധാനം.”

കിരാതാർജ്ജുനീയത്തിന് ഏറ്റവും വിവൃതവും ലളിതവുമായ ഒരു വ്യാഖ്യാനമാണ് സുഖബോധിനി. അതിലും സാരസങ്ഗ്രഹണത്തിലും ദേവരാജൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിപുലമായ വ്യാകരണപാണ്ഡിത്യം സമഗ്രമായി പ്രകടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. പ്രകാശവർഷാദി പണ്ഡിതന്മാരുടെ ടീകകൾ പരിപൂർണ്ണങ്ങളല്ലെന്നു തോന്നിയതിനാലാണ് താൻ ആ വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചതെന്ന് അദ്ദേഹംതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. കേരളീയരിൽ ചിത്രഭാനു കിരാതാർജ്ജുനീയം ആദ്യത്തെ മൂന്നു സർഗ്ഗങ്ങൾമാത്രമേ വ്യാഖ്യാനിച്ചുള്ളൂ. മങ്ഗലന്റെ വ്യാഖ്യാനം സംക്ഷിപ്തമാണെന്നും നാം ഈ ഘട്ടത്തിൽ സ്മരിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

# 53 സാരസംഗ്രഹണം

സാരസംഗ്രഹണം ശിശുപാലവധത്തിന്റെ സമ്പൂർണ്ണ മായ ഒരു ടീകയാണ്. താൻ പല പൂർവസൂരികളേയും ഉപജീവിക്കുന്നതായി വ്യാഖ്യാതാവു പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും അദ്ദേഹം ഒരു സ്വതന്ത്രനായ സഹൃദയനെന്ന നിലയി ലാണ് പ്രസ്തുതകൃതിയിൽ പ്രായേണ പരിലസിക്കുന്ന തു്. ഒരു വ്യാഖ്യാതാവെന്ന നിലയിൽ അദ്ദേഹം നമ്മുടെ ഹൃദയങ്ഗമമായ ആദരത്തെ സർവഥാ അർഹിക്കുന്നു. ദേശമങ്ഗലത്തു ശ്രീകണ്ഠവാരിയരുടെ ബാലബോധിക എന്ന മാഘവ്യാഖ്യയെപ്പറ്റി മുമ്പുതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട ല്ലോ. വല്ലഭന്റെ ഈ ടീകയെപ്പറ്റി ഒരു പ്രശംസാപദ്യം കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. അതു ചുവടേ ചേർക്കുന്നു.

> “അപടീകാഗതോ മാഘേ ഭൃശം ജാഡ്യേന പീഡ്യതേ
> കഥഞ്ചിന്നിർവഹത്യേവ കണ്ഠസംസക്തവല്ലഭഃ.”

വല്ലഭനെ ദേവരാജൻ പദനിർണ്ണയവിഷയത്തിൽ ഉപ ജീവിക്കുന്നതായി അദ്ദേഹംതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട ല്ലോ.

# പിൻകുറിപ്പ്

- സായാഹ്ന പുറത്തിറക്കുന്ന ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകൾ വായിക്കുവാനായി ഒരിക്കലും ഒരു കമ്പ്യൂട്ടറോ ഡെസ്ക് ടോപ് ആപ്ലിക്കേഷനുകളോ ആവശ്യമില്ല. ആധുനിക മനുഷ്യന്റെ സന്തതസഹചാരിയായ സ്മാർട്ട് ഫോണുകളുടെ സ്ക്രീനിൽ തന്നെ വായിക്കുവാൻ തക്ക രീതിയിലാണു ഈ പിഡിഎഫുകൾ വിന്യസിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഫോണിന്റെ വീതിക്കു നിജപ്പെടുത്തിയ രീതിയിലാണ് മാർജിനുകൾ ചിട്ടപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്.
- പിഡിഎഫ് പ്രമാണങ്ങൾ വായിക്കുവാനുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ എല്ലാതരം സ്മാർട്ട്ഫോണുകളിലും ഇന്നു ലഭ്യമാണ്. എന്നിരിക്കിലും സൗജന്യമായി കിട്ടുന്ന അഡോബി അക്രോബാറ്റ് റീഡർ ആണ് ഇവയിൽ ഏറ്റവും മുന്തിയത്. അതുകൊണ്ട് അഡോബി റീഡർ ഇൻസ്റ്റാൾ ചെയ്യുകയും അതിൽ ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകൾ വായിക്കുകയും ചെയ്യുക.

## ഉള്ളൂർ: കേരളസാഹിത്യചരിത്രം ഭാഗം III

### ഫോൺ പതിപ്പുകളുടെ കണ്ണികൾ


33. സംസ്കൃതസാഹിത്യം
34. ഭാഷാസാഹിത്യം
35. ഭാഷാസാഹിത്യം
36. ചില ഭാഷാജ്യോതിഷ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ
37. ഭാഷാസാഹിത്യം
38. കുഞ്ചൻനമ്പിയാർ (രാമപാണിവാദൻ)
39. ഭാഷാസംസ്കൃതസാഹിത്യങ്ങൾ
40. കിളിപ്പാട്ടുകളും ആട്ടക്കഥകളും
41. പലവകപ്പാട്ടുകളും ഗദ്യകൃതികളും


### വെബ് പതിപ്പു കണ്ണികൾ


1. ഉള്ളൂർ: കേരളസാഹിത്യചരിത്രം ഭാഗം 1
2. ഉള്ളൂർ: കേരളസാഹിത്യചരിത്രം ഭാഗം 2
3. ഉള്ളൂർ: കേരളസാഹിത്യചരിത്രം ഭാഗം 3
4. ഉള്ളൂർ: കേരളസാഹിത്യചരിത്രം ഭാഗം 4
5. ഉള്ളൂർ: കേരളസാഹിത്യചരിത്രം ഭാഗം 5